

GORENJSKI GLAS

GLASILO
SOCIALISTIČNE
ZVEZE
DELOVNEGA
LJUDSTVA ZA
GORENJSKO

Odpri strani

Miha Naglič

**Prešeren in mi — med kranjstvom in
svetovljanstvom**

Lea Mencinger

Gorenjsko srečanje pisateljev in pesnikov

Krofe, potice, torte
in druge sladice
v kranjskem kolaciču
dobite

kranjski kolacič
sladki junacki

Minila je svečnica, brez snega, kaj šele ledenih sveč, in tudi topli februarski dnevi vzbujajo kaj malo upanja, da bo letos sploh še kaj snega. Sonce je zvabilo na kranjske ulice tudi mlade mamice z malčki...

Foto: F. Perdan

Črtomir Zorec

**Tu spi France Prešeren,
doktor nemiren — neveren**

stran 5

VELIKA SLOVENSKA MISEL

Praznik

Bo vzdihnil marsikateri med nami — spet ta praznik, spet se bomo razgovorili o Prešernu, o kulturi. Šolarji se bodo nadeklamirali verzov. Kulturalni praznik? — bo rekel v pondeljek zjutraj delavec, ko bo pognal stroj. Tako se bodo morda vprašali prenekateri med nami naveličanih zapovedanih svečanosti, osrednjih proslav in kar je podobnega, da je naši pričakovani kulturni zunanjščini zadoščeno.

Po drugi strani pa spet ne gre mižati pred tem, da ima vendarle kulturni praznik pri Slovencih od nekdaj poseben, že mitičen pomen, imel ga je nekdaj, ima ga še posebno zdaj, ko se nam čas izteka proti pragu tretjega tisočletja. Toda napihnjenih besed kulturni praznik prav gotovo ne prenesе, še posebno ne zdaj, ko je stvarni položaj kulture izpostavljen ledenu mrzlim sapam. Saj na zunaj ta kultura še kar ohranja nekaj

videza, še izhajajo knjige, še se sliši petje pevcev, še razstavljajo slikarji. Toda kako izmeriti, da je vendar zadnje čase te kulture manj, da v tem hladu ne more ustvarjati z vsem žarom?

Je zato kaj čudnega, če se vsakič znova obračamo k pesniku, da bi osvežili vse, kar je popolno, da bi srknili iz kupe nemiljivosti, do katere se je povzpela njegova pesem, da bi se pomladili ob večnih resnicah velikega Vrbljana.

Zato je prav, da se na praznik vedno znova obračamo k pesniku, ne le zato, ker v njegovi poeziji vedno znova najdemo simbolično vsebino, ki zadeva v našo kolektivno slovensko usodo; pač pa tudi zato, ker vedno znova merimo vrednote tega sveta in življenja, segamo do nedosegljivih popolnosti — cilja in hotenj vsakega ustvarjanja.

L. M.

Inšpektor dela pregledal turistične objekte

Dvigala nimajo uporabnih dovoljenj

Radovljica, 2. februarja — Radovljiske inšpekcijske službe (inšpekcija dela, sanitarna in tržna inšpekcija) so med letno turistično sezono pregledale nekatere Alpeturove, Kompasove, HTP-jeve in Golfturistove hotele, gostišča in depandance v Bohinju, na Bledu in Pokljuki, razen teh pa še blejsko športno dvorano, kamp Zaka, igralnico Kazina, objekte na blejskem gradu in še nekatere druge. Inšpektor dela je ugotovil, kako je poskrbljeno za varstvo pri delu — kakšno je stanje opreme in naprav, poskrbljene prostorov, delavnic služb za vzdrževanje, dvigal, inštalacij, energetskih naprav...

Pri pregledu se je pokazalo, da so oprema in naprave zlasti v starejših objektih (Toplice, Jelovica) precej dotrajane in da je tam tudi večja nevarnost za poškodbe in zdravstvene okvare. Dvigala za prevoz gostov, zapo-

slenih in tovora v hotelih Park, Golf, Lovec, Toplice in Jelovica delujejo brez uporabnih dovoljenj. Poseben problem je HTP-jeva tovorna žičnica na Blejski grad. Naprava obratuje brez pregledanih zavor in jeklene vrvi, telefonska napeljava pa je nameščena improvisirano.

Vse predpisi iz varstva pri delu je težko izvajati, predvsem pri tistih strojih in napravah, ki obratujejo že več desetletij in za katere ni nikakršne tehnične dokumentacije. To velja predvsem za stroje v pralnicah. Inšpektor je zaradi nevarnosti za življenje in zdravje zaposlenih delavk preporočal uporabo dveh centrifugalnih strojev in sicer hotelih Toplice in Jelovica. V pralnicah in likalnicah so zaradi mešanja suhega in vlažnega zraka delovne rezmere precej slabe. Delovne organizacije bodo morale izvesti mikroklimatske meritve in na osnovi rezultatov izboljšati stanje.

C. Zaplotnik

Nagrade ob prazniku

Kranj — Zutri zveznično bodo v Prešernovem gledališču na tradicionalni svečanosti ob slovenskem kulturnem prazniku podelili Prešernove nagrade Gorenjske. Kulturne skupnosti gorenjskih občin so tokrat odločile, da zaslužito najvišje gorenjsko priznanje za kulturno ustvarjalnost v preteklem letu osem ustvarjalcev oziroma skupin. V kulturnem programu na prireditvi nastopa APZ France Prešeren pod vodstvom Tomaza Faganelia ter plesna in igralska skupina ZKO Kranj.

Žalna slovesnost v Svečah

Radovljica — Ob 44-letnici smrti narodnega heroja Matije Verdnika — Tomaža bo v nedeljo, 7. februarja, v Svečah na Koščem žalna slovesnost. Slovesnosti, ki bo dopoldne na pokopališču, se bo iz radovljiske občine udeležilo okrog 50 borcev in aktivistov. Posebni avtobusi bodo odpeljali z Bleda ob 8. uri, iz Lesc ob 8.10 in iz Radovljice ob 8.20. Cena prevoza je 4000 dinarjev, prednost pa imajo nekdanji koroški borci in aktivisti.

**VAŠ BUTIK
TURISTIČNIH
USLUG**

**KOMPAS
LETALIŠČE
BRNIK**

TEL.: 22-347

Drobna presenečenja kulturnega praznika

Na mizo kruh in sol, pa pest suhih hrušk

Kranj, 3. februarja — »Slovenske gostilne so bile včasih polne domačnosti, to pa predvsem zaradi iznajdljivih birtov. Še vedno so gostilne. Na žalost pa je vse manj domačnosti. Ej, kako prav bi bilo, če bi se vrnili tisti dobrari starci časi. In veste, ne bi bilo potrebno veliko. Mogoče drobna deseta, dober dan z nasmehom, nekaj jedrc orehov, pest suhih, hrušk, hlebec kruha s soljo ali pa kaj si ga vedi še, kaj bi ponudili gostu poleg naročenih stvari, je le drobec iz pisma, ki ga je slovenskim gostincem ob kulturnem prazniku napisala predsednica Republiškega komiteja za turizem in gostinstvo Bogomila Mitić.

Res bi bilo prav, da bi takšne stvari, takšne drobnarje, našle prostor v naših gostilnah. Pa ne le gostilnah. Samo malce dobre volje in iznajdljivosti je potrebno, da si eno izmed drobnarjev ali pa malce bogatejšo staro slovensko jed pripravimo tudi v domači hiši. Da naši otroci ne bi pozabili starih navad in prijetne domačnosti. Bližajoči kulturni praznik je prav gotovo ena izmed prvih priložnosti za

V. Stanovnik

Štiri desetletja družbene skrbi

Škofja Loka, 5. februarja — Te dni mineva štirideset let organizirane predšolske vzgoje na škofjeloškem območju. 12. februarja leta 1948 je datum, ko so uradno sprejeli prvi 62 malčkov v Dom igre in dela v prostorih osnovne šole Petra Kavčiča. Čeprav je bilo varstvo za predšolske otroke organizirano tudi pred vojno in prva povojna leta,

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

V. S.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klojčnik.

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditve, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici

Vzroke iskati povsod

Škofja Loka — 28. januarja je bila v Škofji Luki razširjena seja Občinskega odbora ZB NOV Škofja Loka, na katero so považali tudi vse nosilce spomenice 1941, deležne borcevske organizacije in še nekatere nosilce drugih funkcij. O gospodarjenju in političnem stanju v občini so slišali iz prve roke, saj so jih o vsem dogajaju v občini seznanili predsednik Izvršnega sveta Ida Pičelin, sekretar občinskega komiteja ZK Franc Benedik in predsednik občinskega sindikalnega sveta Sandi Bartol. Borci so znotra poudarili, da se je treba dosledno prizadevati za spremembu stanja in zahtevati odgovornost vsakega posameznika. Vzroke za nepravilnost, ki se dogajajo pri nas, pa je treba iskati povsod: ni za vse kriv le izvršni svet, tudi republike in občine niso izvzet.

D. D.

Veleslalom za zlato smučko

Bohinj, 4. februarja — Žičnica Vogel in Dnevnik sta organizatorja tekmovanja v veleslalomu za zlato smučko, ki ga bo soboto, 6. februarja (in ne januarja, kot smo pomotoma zapisali v prejšnji številki), pripravljata na Voglu. Tekmovanje se bo začelo ob 11. uri, prijave pa sprejemajo na spodnji postaji žičnice ali po telefonu (064 76 487, 76 488), na dan tekmovanja pa se lahko do devete ure prijavite na Orlovin glavah. Tekmovanje bo organizano v sedmih kategorijah, štartnina pa bo dva tisoč dinarjev.

V. S.

(Stran) poti republiške solidarnosti

Škofja Loka, 1. februarja — Neveden človek se večkrat spravi, kazaj neki imajo razvite občine toliko proti tako imenovani republiški solidarnosti, proti sofinanciranju zagotovljenih programov šolstva, zdravstva, otroškega varstva in nerazvitih slovenskih občin. Razviti svoje nerganje temeljujejo s tem, češ da ima prenekatera »nerazvita« občina višji, torej tudi dražji, družbeni standard kot sami, ki plačujejo solidarnost. To dokazujejo tudi s števkami, vsa leta doslej zaman.

Stvar postane tudi laiku bolj razumljiva in malce nenavadnem primeru škofješko izobraževalne skupnosti. Prostorski oziroma materialni položaj loškega osnovnega šolstva se po visokem standaru na Gorenjskem lahko primerja le z radovališko občino, povsod drugie so tako s prostori (dvoizmenski pouk), opremo, ne nadzadne tudi učiteljskimi plačami, precej na slabšem.

Ima pa loško šolstvo neko posebnost. Zaradi razpotegnjene in dokaj enakomernega razvoja občine sta poseljena domala vsak hrib in grapa. In tod žive tudi otroci, ki hodijo v šolo. Ne le, da so Ločani obdržali draga podružnične šole s ponekod le desetimi učenci ali še te ne, ampak dajejo ogromno denarja tudi za prevoze otrok v šolo in domov. Lani so prevozi stali izobraževalno skupnost dobrih 364 milijonov dinarjev, kar je približno dvakrat toliko kot podaljšano bivanje ali celodnevna šola.

Zaradi visokega izdatka za prevoze pa je loška izobraževalna skupnost po republiških merilih za solidarnost letos padla med »nerazvite« občine, ki solidarnost dobivajo. Res ne gre za pomembno vsoto, le za 80 milijonov dinarjev, a dobitek vendar je. Če gledamo lokalno, je dobro, da se vsaj delček gorenjskega šolskega solidarnostnega dinarja vrne, če pa primerjamo šolski standard med »nerazviti« in »razviti« (gorenjskim) občinami, potem res upravičeno lahko podvomimo v postenost solidarnostnega sistema.

H. Jelovčan

V Tržiču bodo zidali

Tržič, januarja — Te dni bo v Tržiču javno razgrnjen osnutek zazidalnega načrta POLANA NAD KRIŽAMI, kjer bo v naslednjih letih zraslo 120 stanovanjskih enot, trgovina, gostilna, otroško igrišče, posebna priložnost pa bo tudi gradnja lokalov za 6 obrtnikov.

Gre za zazidavo travnatega in gozdne področja, ki se dviga ob starci cesti v Gozd nad Križami. Stanovanjske hiše bodo tu postavljene v breg, podobno kot v Stagnah. Na osmih hektarjih, kolikor so jih namenili tej gradnji, bo 89 komunalno urejenih parcel s po 400 do 500 m² zemljišča, zgrajenih pa bo okrog 120 stanovanjskih enot. V opuščenem kamnolomu pa bo prostor za 6 objektov, namenjenih obrtni dejavnosti. Vodovod za naselje bo potegnjen iz Črnega gozda, iz rezervoarja, ki je že zgrajen, vendar bo voda prečrpavana v nov, višje ležeči rezervoar. Kanalizacija naselja pa se bo vključila v okvir kanalizacijske mreže Križ. Ogrevanje je pred-

D. Dolenc

videno z individualnimi kurisci in le s čistimi kurivi.

Naselje bo grajeno etapno, najprej najbolj zahodni del, kjer je na parcele že dostop z obstoječe lokalne ceste, v drugi fazi bo zgrajen vmesni pas, ko bo zgrajena tudi nova lokalna cesta, nazadnje pa bo grajen zgornji pas, 5 do 6 let bodo potrebovali za začetne faze gradnje, vsa gradnja pa bo končana veliko kasneje, v srednjeročnem načrtu 1995 – 2000.

Zazidali načrt POLANA NAD KRIŽAMI gre zdaj v enomesečno razpravo. Trenutne cene za posamezne objekte predviđajo od 12 do 18 starih milijard dinarjev.

D. Dolenc

GORENJSKI GLAS

Ob 35 – letnici izhajanja je kolektiv Gorenjskega glasa prejel red zaslug za narod s srebrno zvezdo

Ustanoviteljice Gorenjskega glasa so občinske konference SZDL Jesenice, Kranja, Radovljice, Škofje Loke in Tržiča

Izdaja Časopisno podjetje Glas Kranj, tiska Ljudska pravica Ljubljana

Predsednik časopisnega sveta: Boris Bavdek

Gorenjski glas urejamo in pišemo: Stefan Zargi (glavni urednik in direktor), Leopoldina Bogataj (odgovorna urednica), Marija Volčjak (gospodarstvo, Kranj), Andrej Zalar (gorenjski kraji in ljudje), Cveto Zapotnik (kmetijstvo, kronika, Radovljica), Lea Mencinger (kulturna), Darinka Sedej (razvedrično, Jesenice), Helena Jelovčan (izobraževanje, iz šolskih klopi, Škofje Loka), Danica Dolenc (za dom in družino), Jože Košnik (notranja politika, šport), Vilma Stanovnik (mladina, gospodarstvo), Dušan Humer (šport), Stojan Saje (Tržič), Danica Završ – Žlebir (socialna politika), Vine Bešter (mladina, kulturna), Igor Pokorn (oblikovanje), Franc Perdar in Gorazd Šink (fotografija).

Časopis je poltednik. Izhaja ob torkih in petkih.

Naročnine za 1. polletje 15.000 din.

Naslov uredništva in uprave: Kranj, Moše Pijadeja 1 – Tekoči račun pri SDK 51500 – 603 – 31999 – Telefoni: direktor in glavni urednik 28 – 463, novinarji in odgovorna urednica 21 – 860 in 21 – 835, ekonomska propaganda 23 – 987, računovodstvo, naročnine 28 – 463, mali oglasi 27 – 960.

Časopis je oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju 421 – 1/72.

uredništvo tel. 21860

Sociala bo težko priprla pipe

Tudi sociali, tako kot pač vsem družbenim dejavnostim, grozi, da bo morala leto 1988 preživeti s sredstvi, ki bodo za lastnimi zaostajala za 10 odstotkov. Ker pa vse več ljudi težko živi, bo pritisk na socialne pomoči večji, torej socialnih ventilov ne bo mogoče bolj zapreti. Izvod je v racionalizaciji.

Da se sociala to leto ne bi znala na beraški palici, je bila v letnem programu prisiljena seči po večji selektivnosti pri dodeljevanju socialnovarstvenih pravic, varčnejšem obračanju socijalnega dinarja, funkcionalnem povezovanju vseh, ki imajo opravka s socialnim položajem in dijakov, zlasti skrb za ureditev njihove prehrane, ki je negotova tako zaradi organiziranosti kot virov finančiranja. Uspodbujanje in zaposlovanje invalidov bi morali zagotoviti tudi v zdajšnjih razmerah, seveda ob smotrni izkoriscenju dinarja, ki je temu namenjeno. Pomembni del socialnovarstvenih programov naj bi opravile tudi invalidske organizacije. Sredstva v ta namen bodo šla v prvi vrsti za programe, šele nato v naložbe za tovrstne objekte.

Največ socialnih pomoči razdelijo otrokom, torej tu kaže začeti tudi s selekcijo. Mladini, ki se šola, bi morali dati večjo prednost pri štipendiranju. Te naj bi postale tudi večji kadrovski dejavnik, kar bi za mladega človeka pomenilo tudi zagotavljanje socialne varnosti (dela) tudi na dolgi rok. Ob grozecih kadrovskih viških, se pravi tudi kandidatih za socialo, bo kazalo okrepiti sodelovanje med orga-

nizacijami združenega dela, kajti učinkovitejše preusmerjanje in prekvalifikacija delavcev lahko prepreči marsikak socialni problem in tako socialni prehrani skrb in denar. Zadnje čase buri duhove standard učenčev in dijakov, zlasti skrb za ureditev njihove prehrane, ki je negotova tako zaradi organiziranosti kot virov finančiranja. Uspodbujanje in zaposlovanje invalidov bi morali zagotoviti tudi v zdajšnjih razmerah, seveda ob smotrni izkoriscenju dinarja, ki je temu namenjeno. Pomembni del socialnovarstvenih programov naj bi opravile tudi invalidske organizacije. Sredstva v ta namen bodo šla v prvi vrsti za programe, šele nato v naložbe za tovrstne objekte.

V programu za letos so v socialni presodili, da je treba pod drobnogled vzeti tudi dodatke k

pokojninam, zlasti dodatek za tujo pomoč in postrežbo, češ ali ima smisel, da se valorizira enako kot pokojnina. Tudi primerjave med istovrstnimi pravicami vseh kategorij invalidov dajo misli. Preverili bodo, če so vse upravičene. Med letom bodo morali dosledno ugotavljati tudi, kakšne so socialne pomoči v primerjavi z osnovnim virom prehranja. To velja tudi za razpojanje solidarnostnih sredstev. Stanovanjska solidarnost postaja vse potrebejšja, subvencije stanarin pa terjajo vse več denarja. Dosledno upoštevanje merit za njihovo dodeljevanje sodi med prve dolžnosti, ne bo pa tudi odveč preveriti, kako je z zasedenostjo stanovanj in spodbujati zamenjave, ki bodo vsa komur omogočale takšen stanovanjski standard, kot si ga lahko privošči. Poseben poudarek je v novem programu dan prostovoljnosteni, dobrodelnosti in medsebojni pomoči, vrednotam, ki v krizi pridejo vedno prav.

D. Z. Žlebir

Kabelska in satelitska televizija

Februarja obiski v krajevnih skupnostih

Kranj, 4. februarja — Zanimanje za kabelsko in satelitsko televizijo v kranjski občini, na katero je lani tozd Oddaljeni in zvezne RTV Ljubljana naredila idejni projekt, je vedno večje. Na sestanku strokovne ekipe izvajalcev, arhitektke, predstavnikov občinskega odbora in RTV Ljubljana v srednem so ocenili, da bodo v kratkem končani dogovori o glavnih sprejemnih postajih, nakar bodo posebne ekipe obiskevale krajevne skupnosti zaradi postavitve anten.

V vseh mestnih krajevnih skupnostih na območju Kranja, razen v krajevnih skupnostih Kranj Center i Huje – Planina, raziskajo oziroma se pripravljajo na izgradnjo kabelske in satelitske televizije na podlagi lani izdelanega idejnega projekta. Takšno informacijo je posredoval na sestanku član odbora za izgradnjo kabelske in satelitske televizije Janez Gradišar. Vprašanja pa kar dežujejo tudi iz ostalih krajevnih skupnosti v občini.

Na sestanku so ugotovili, da se dogovori za gradnjo glavnih sprejemnih postaj bližajo koncu in bodo posebne strokovne ekipe še ta mesec obi-

skale krajevne skupnosti zaradi postavitve anten. Kaže, da bo moč uskladiti vse zahteve in pogoje, da bi bila na Šmarjetni gori glavna sprejemna postaja. Če bo temu tako, bi bila kasneje (po potrebi) lahko tudi osrednja točka za kabelsko in satelitsko televizijo za tržiško in škofješko občino.

Sicer pa so na sestanku največ govorili o tehničnih možnostih za gradnjo sistema na mestnem in širšem območju. Ob tem je bilo tudi precej govor o možnostih za sodelovanje s PTT, predvsem kar zadeva gradnjo ali že zgrajeno kabelsko kanalizacijo. Kar zadeva mesto, so možnosti zaradi nezgrajene ali pa prezasedene kanalizacije majhne, na izvenmestnem območju ob novogradnji pa bi bile skupne rešitve kar zadeva kanalizacijo sprejemljive. Sicer pa v PTT, dokler niso razrešena nekatere osnovna vprašanja glede upravljanja in podobno, ne misijo neposredno sodelovati pri uresničevanju posameznih projektov.

Na sestanku so se med drugim tudi dogovorili, da morajo vse krajevne skupnosti, ki bodo naročile projekte, le – te predložiti RTV Ljubljana za pridobitev soglasja.

A. Žalar

Težko zaposljivi ne pridejo do dela

Zaposlitev »odpisanih«

Zejo kruto zveni, kar smo zapisali v naslovu, vendar je odraz tega trenutka. Bojazen, da ni prav čas govoriti o zaposlovanju tistih, ki veljajo za težko zaposljive, se je namreč v obdobju, ko so nekatere velike tovarne pred tem, da odpustijo več sto delavcev, izkazala kot utemeljena.

Centri za socialno delo na eni strani, delovne organizacije na drugi, vmes pa zavodi za zaposlovanje, namreč nikakor ne najdejo skupnega jezikha, kako poskrbeti za delo invalidom, lažje duševno prizadetim, problematičnim mladostnikom, bivšim zapornikom in zdravljnim alkoholikom. Medtem ko prvi poudarjajo, da je treba izkoristiti voljo, pripravljenost in delovno sposobnost, ki je tem ljudem še preostala, da bodo zmožni sami skrbeti zase, je na drugi strani vse manj delovnih mest cel za zdrave in neproblematične.

Tisti, ki jih je bil zavojil alkohol, se bodo lažje odresli njegove odvisnosti, če bodo imeli kasnejšo možnost zaposlitve. Ta bi tudi opravila paro ogromnih sredstev, ki jih terja zdravljene. Zaposlovanje invalidov in lažje duševno prizadetih ljudi, zlasti tistih, ki jih šolajo osnovne šole s prilagojenim programom, ima ekstremistični pomen. Odkar so (vsak v Kranju) opustili upanje na invalidsko delavničko, kjer bi se za te ljudi našlo delo, jih sprejemajo na delo tovarne, kjer je na voljo dovolj enostavnih del.

Neradi pa zaposlijo tiste, ki so poleg duševne prizadetosti še telesno slabši in socialno slabši prilagodljivi. Tretjim, mladoletnim prestopnikom in nekdanjim zapornikom, pa je zaposlitve socializacijski dejavnik. A prav tem so v delovnih organizacijah še najmanj naklonjeni.

Bati se je tudi, da bo precej težje zaposljivih delavcev, ki zdaj sicer delajo v večjih tovarnah, med tehničnimi viški, če bodo v tovarnah presodili, da jih laže pogrešajo kot druge delavce. Probleme se bo s tem podvojili.

Zakonodaja, ki ureja to vprašanje, je sila ohlapna in neobvezujoča, brez ustrezne regulativne za spodbujanje delovnih organizacij nitri pri usposabljanju teh ljudi, kaj se zaposlovanju. V vseh niti nimajo pregleda del, kje bi lahko delali težko zaposljivi, niti mesta v samoupravnih aktih. Tudi kakih olajšavajo niso deležne ali oprostitive dajatve, ki bi jih zurno humanosti spodbujalo k temu, da bi zaposlile invalide ali ostale, ki težko najdejo delo. Zato je s tem plati tudi razumeti kadrovskih delavcev, delovnih organizacij, ki so se že ničkolikor pogovarjali s predstavniki sociale in zaposlovanja o tem problemu, pa nikoli kazali pretiranega navdušenja zanj. Težko zaposljivih se branijo, bojijo se, da bi jih bili v breme. Vendar mnogo primerov priča, da utegnejo biti zelo dobré delavci, ustrezno usposobljeni seveda. Drugi argument, ki govorji v njihov prid, pa je zaslužek, s katerim bi lahko skrbeli sami zase in ne bi bili več kot socialni podpiranci na grbi že tako obremenjene sociale.

D. Z. Žlebir

Brez podpore PRK ZSMS

Na svoji zadnji seji 1. februarja, predsedstvo slovenske mladinske organizacije ni podprlo predloga republiške resolucije za letos.

Izvoz montažnih hiš je dohodkovno zanimiv

Jelovške hiše na ameriški obali

Škofja Loka, 2. februarja — "Za proizvodnjo in izvoz jelovških montažnih hiš so značilni vzponi in padci, boljši in slabši časi. Vzponi se navezujejo predvsem na večja enkratna dela ob potresu v Italiji in Jugoslaviji ter na "zlatu obdobje" jugoslovenskih gradenj v Iraku. Ko so se po letu 1982 ta dela v tujini končala, so zmogljivosti postale premalo izrabljene. Če k temu dodamo še druge razloge, predvsem subjektivne, potem je bil slab dohodkovni položaj na tem področju neizbežen," ugotavlja Matjaž Čepin, direktor sklofjeloške Jelovice.

• Za Jelovico bi bil, sodeč po tem, nov potres dobrodošel?

"Tega si ne želimo ne v cloveškem ne v gospodarskem oziru. Jelovica je na račun potresov, ki so ji prinašali posel, plačala precejšen davek. Vse zmogljivosti je usmerila na potresna območja, druge trge pa je zanemarila. Ko je končala (enkratno) delo, ni vedela, kam bi z ljudmi, kako bi izrabljala zmogljivosti ... Zdaj je treba tuje trge spet osvojiti, toda to gre zelo počasi. Da se uveljavlja in pridobiš zaupanje pri tujem kupcu, so potrebna leta."

• Trud se očitno izplača — vsaj primer posla s kupcem iz združenih držav Amerike to potrjuje.

Jelovica in Gradisov tozd Lesnoindustrijski obrati Škofja Loka sta prek Slovenijalesa iz ljubljanske sklenila z ameriško firmo W.C.R. iz Rye, New York, posel za izvoz tridesetih montažnih hiš v skupni vrednosti nekaj več kot milijon dolarjev. Približno polovico posla bomo realizirali letos spomladis, ostalo pa takoj, ko bo ameriški kupec dobil vso dovoljenja za gradnjo na urbaniziranem območju države New York.

Dveletno "tipanje" ameriškega trga se nam je torej izplačalo, v lanskem zadnjem četrletju smo tja prodali prvih petnajst montažnih hiš, letos, kot sem že dejal, za zdaj trideset, računamo pa še na nove posle. Ameriški kupci se zanima tudi za jugoslovenski parket pa za naše keramične obloge, kuhinje in drugo opremo. To pomeni, da imamo v Jugoslaviji precej izdelkov, ki bi jih lahko izvažali, pa jih ne, ker jih tuji kupci ne pozajmajo, sami pa storimo premalo, da bi jih spoznali."

Na Drulovki bo stalo okrog dvajset jelovških montažnih hiš. — Foto: F. Perdan

• Kakšna je konkurenca na ameriškem trgu?

»V ZDA gradijo po nekaterih podatkih 1,8 milijona stanovanj na leto, od tega veliko montažnih hiš. Trg je torej velik, prav tako konkurenca. Če bi Jugoslavija, recimo, uspelo od tolitskega posla odškrniti le stotinko (en odstotek), bo to pomenilo, da bi morali na leto postaviti oziroma zgraditi 18 tisoč hiš ali stanovanj. Tega vsi skupaj ne bi mogli narediti.«

• Montažne hiše prodajate razen v ZDA tudi v Zvezno republiko Nemčijo in v Avstrijo. Je izvoz dohodkovno zanimiv ali gre le za prodajo v sili?

Analiza izvoznih cen izdelkov jugoslovanske lesne industrije je pokazala, da je izvoz montažnih hiš eden redkih poslov, ki je lahko donosen, kajpak ob predpostavki, da so hiše kakovostne — odbor narejene in natančno postavljene. V Jelovici dosegamo (skupaj z Gradisom)

pri izvozu montažnih hiš ugodne cene, vsaj takšne kot na domaćem trgu. Čeprav so prevozni storški zlasti pri prodaji v Zdru-

Ena od novosti v Jelovičinem proizvodnem programu so montažne predelne stene. Gre za sistem elementov, s katerimi je mogoče brez zidarških del preurediti podstrešja v bivalne ali delovne prostore pregraditi prevelike sobe in podobno.

žene države Amerike precejšnji, se nam izvoz kljub temu splača.«

• Velja to tudi za ostale Jelovičine izdelke?

»Jelovica bi lahko glede na zmogljivosti in velikost prodala na tujem trgu od pet do deset milijonov dolarjev izdelkov oziroma petino proizvodnje, kajpak ob pogoju, da bi bil spodbuden in dohodkovno zanimiv tudi izvoz ostalih izdelkov. Za zdaj so svetle izje-

me le montažne hiše. Lani smo jih na tujem prodali okrog 40, letos računamo, da jih bomo 70. Naš cilj je, da bi jih skupaj z Gradisom dvesto na leto oziroma polovico naše proizvodnje. To se ne bo tako hitro, treba bo še precej dela, prilagajanja zahtevan tujih kupcev; potrebe pa bodo tudi nekatere spremembe v delovni organizaciji in naložbenih sredstvih. Predvidevamo, da bomo letos izvozili tudi 60 tisoč vrtnih kril, lahko pa bi jih še precej več. Prav pred kratkim smo zavrnili naročilo za dvajset tisoč vrat. Pri vsakem izvoznom poslu moramo nameč pretehtati, kako bo vplival na dohodek tovarne, koliko se bo "zažrl" v iztržek z domačega trga... Lani smo izvozili za nekaj manj kot tri milijone dolarjev izdelkov, približno tretjino vrednosti smo dosegli s prodajo montažnih hiš.«

• Eden od razlogov za prodor na tujem trgu je tudi kriza na domaćem. Kako to občutite v Jelovici?

»Jugoslovenski trg je premajhen in dohodkovno prešibek, da bi lahko prevzel večje količine montažnih hiš. Tudi stanovanjska politika vplivata na to, da je gradnja montažnih hiš manjša, kot bi si želeli. Še vedno je precej nezaupanja do tovrstne gradnje, tudi pri tistih, ki dajejo za to dovoljenja. Prodaja na domaćem trgu nazaduje, čeprav dajemo pri nakupu 40 odstotkov posojila od vrednosti hiše. Največje domače gradbišče je na Drulovki, kjer bo stalo več kot dvajset naših montažnih hiš.«

C. Zaplotnik

Banka ni zadovoljna z učinkom naložb

Odličnjakov ni

Kranj, 26. januarja — Investitorji pa odgovarjajo, da je v tako skrhanem in nezdravem gospodarskem sistemu težko zagotoviti popoln učinek naložb, in da smo lahko zadovoljni, da se sploh še kdo odloča za naložbe.

Na Gorenjskem za zdaj tudi nimamo primera skrajno zgrešene naložbe, kar v drugih deželah države brez posebnega napreza lahko najdemo. Za izgovor o slabem in hitro spreminjajočem gospodarskem sistemu se ne smemo pretirano skrivati, saj se za izpeljavo vlaganja vedno ne znamo organizirati in gre v posameznih primerih tudi za napake posameznika ali skupine. Predvsem zaradi tega je kreditni odbor gorenjske banke v torek sklenil (o tem bo danes razpravljal tudi bančni izvršilni odbor), da je v takih primerih treba ukrepati in povišati ceno denarja. Za 2 ali tri odstotke daje posojilo v končni fazi bore malo pomeni in kaže ukrepe zaostri, vendar pa ne do take mere, da bi gospodarstveniki za vlaganja zgubili voljo in korajzo. Oblikovati kaže elemente, ki bodo že pri odo-

J. Košnjek

bravljenu naložbo spodbujali k učinkovitosti. Primeri, da gremo v naložbo z borimi desetimi odstotki svojega denarja, so samomorilski, pa se pri nas žal dogajajo. Tudi širše razmere, na katere se vlagatelji sklicujejo in tudi vplivajo na uspeh naložb, slabosti ne smemo prikriti.

Naložbenih odličnjakov ni, menita strokovna služba banke in kreditni odbor. Napovedi so bile optimistične, proizvodni, finančni, varčevalni in izvozni učinki pa večinoma zaostajajo. To je ocena za 24 naložb, ki so bile končane vključno leta 1986, gre pa za naložbe Alpresa, Tehnika, Gorenjske Lesce, Hotela Toplice Bled, Exoterma Kranj, Save, železarne, Jelovice, Peka, Alpetoura, Hotela Jelovice, Kibernetike, Plaške, Zlita, Lipa, Elana, KŽK, BPT in Peka.

J. Košnjek

Alples prebija »magično« mejo: več kot polovica proizvodnje v izvoz

Kranjski Janez in beograjski Jovo

Obračunski zakon je vnesel nekatere spremembe v financiranje družbenih dejavnosti. Znižali so se prispevki iz dohodka, na drugi strani pa so se v Sloveniji za povprečno dobrih deset odstotkov povečali prispevki iz kosmatih osebnih dohodkov. Poleg prispevkov za osnovno šolsvo, socialno varstvo, kulturno in telesno kulturo gre namreč zdaj iz kosmatih plač tudi pretežni del denarja za zdravstvo ter invalidsko in pojavninsko zavarovanje.

Po dogovoru med republikami se nekateri prispevki plačujejo po sedežnem principu organizacijske enote (invalidsko in pojavninsko zavarovanje, zdravstveno varstvo, otroški dodatek in porodniški dopust), v kateri je delavec zaposlen, drugi (osnovno šolsvo, neposredno otroško varstvo, socialno varstvo, kultura, telesna kultura) pa po prebivališču delavca oziroma njegove družine.

Z novo zakonodajo so se menjali pretežno prispevki po sedežnem principu organizacijske enote, manj po bivališču delavca oziroma njegove družine. To pomeni, da bi po novem za enako delo in enak kosmati osebni dohodek milijon dinarjev dobil kranjski Janez, ki dela in živi v kranjski občini, 588.300 dinarjev, beograjski Jovo pa 745.730 dinarjev oziroma skoraj 27 odstotkov več. Kranjski Janez mora od svoje polne plače dati za družbenne dejavnosti 41,17 odstotka, beograjski Jovo le 25,427 odstotka.

Kjer imajo organizacijske enote zunaj matičnega podjetja, kot na primer v kranjskem Merkurju, ki ima predstavnštva v Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, Skopju, bi torej delavca za enako delo in enak kosmati osebni dohodek milijon dinarjev dobil kranjski Janez, ki dela in živi v kranjski občini, 588.300 dinarjev, beograjski Jovo pa 745.730 dinarjev oziroma skoraj 27 odstotkov več. Kranjski Janez mora od svoje polne plače dati za družbenne dejavnosti 41,17 odstotka, beograjski Jovo le 25,427 odstotka.

Nasprotno pa so občutne razlike in stopnjah po sedežnem principu organizacijske enote: v Kranju 30,14 odstotka, Ljubljani 29,93, Beogradu 12,92.

H. Jelovčan

Največ pozornosti so lesarji iz Alplesovih lani namenili programskim spremembam, saj so zmenjali skoraj polovico proizvodnega programa. Za domači trg so sicer obdržali sistemsko pohištvo, vendar pa so ga na novo oblikovali, uporabili nove materiale in novo tehnologijo. Zlasti so ponosni na zadnji dosežek, dom oreh. Za programske spremembe so posvetili pol milijarde dinarjev.

Občuten korak naprej pa jim je usmeril na bolj zanesljive izdelke, predvsem najrazličnejše vrste jedilnih miz, kjer so uveljavili kombinacije ploskev z masivo. Tako so iz naječnejše cenovnega razreda preskočili v srednjega. Zlasti v drugem pollettu so tudi zaradi manjše kupne moči domačih ljudi delali večinoma za izvoz v Združene države Amerike, Veliko Britanijo, skandinavske države. Dolarski izvoz so v primerjavi z letom 1988 povečali za tretjino.

Z litjem tozvod v enovito delovno organizacijo so v Alplesu po-

večali učinkovitost poslovanja in znižali stroške. Pač pa so imeli precej težav z likvidnostjo, še posebno, ker jih Ljubljanska banka ne spremeni pri potrošniških kreditih, kar je v drugih republikah običaj. Gleda na to, da se jugoslovenske poslovne banke usklajajo v svoji poslovni politiki, bi v Alplesu želeli, da bi se tudi v kreditni, kljub doslej omejenim bančnim plasmajem, saj sicer njihovo pohištvo kupecem, ne bo več tako zanimivo. Sami so lani dali za potrošniška posojila poldružo milijardo dinarjev, ki bi se najbrž bolje obnisi v naložbah.

Kako bo letos, je težko reči, zato so se v Alplesu namesto celoletnega raje odločili za bolj kratkoročne, čvrste plane. Protinflačni ukrepi, ki so jim, mimogrede, ob izteku leta zmanjšali akumulacijo in odzeli 300 milijonov dinarjev povečali za tretjino.

Zlitem zrakom naprej pa jim je usmeril korak naprej pa jim je usmeril na bolj zanesljive izdelke, predvsem najrazličnejše vrste jedilnih miz, kjer so uveljavili kombinacije ploskev z masivo. Tako so iz naječnejše cenovnega razreda preskočili v srednjega. Zlasti v drugem pollettu so tudi zaradi manjše kupne moči domačih ljudi delali večinoma za izvoz v Združene države Amerike, Veliko Britanijo, skandinavske države. Dolarski izvoz so v primerjavi z letom 1988 povečali za tretjino.

H. Jelovčan

Brezcarinske prodajalne — kakšne in za koga?

Dve leti je, odkar je naša zvezna administracija dovolila težko pričakovano odpiranje brezcarinskih prodajalnih. Sprva so bile le ob mehjih prehodih, v hotelskih in turističnih naseljih, nato tudi v krajinah, kamor zadeva male turistov. Skoraj petsto jih je po vsej Jugoslaviji, precej tudi v Sloveniji in na Gorenjskem. V nekaterih je moč kupiti le cigarete, pičačo, parfume in še kakšno drobnarijo, druge so založene tudi s konfekcijo, obutvijo, zlatnino, igračami, tehničnim materialom.

Seveda smo že takrat, ko smo začeli odpirati prve duty free shop, načrtovali, da bomo z njimi znatno izboljšali izvenpenzijsko ponudbo, v državno blagajno pa bodo začele pritekati sorazmerno lahko pridobljene devize. Nekaj deviz se je res nabralo, ponudba se je res malce izboljšala, toda oboje manj, kot smo želeli v pričakovali. Čeprav je izvoz prek brezcarinskih prodajalnih vabljen tudi za naše proizvajalce, jih predvsem moti, ker za prodano blago v teh trgovinah ne dobijo takšne ugodnosti kot sicer izvozniki. Zato raje izvajajo, brezcarinske prodajalne, ki pa bi lahko ponujale najboljše (in najdražje) izdelke naših tovarn, pa imajo mnogokrat na pol prazne police. Zato jih napolnijo s tujimi cigarettami, pičačami, belo tehniko, ali pa ostanejo kar prazne.

Razumemo, da si tuj turist tudi pri nas rad prižige cigareto, ki jo je vajen, razumemo, da si turista želi kupiti lep nakit Zlatarne Celje ali Almirino jogico, manj razumljivo pa nam je, kdo je tuje bo kupoval Lego kocke, Boschove svečke, Sonyjev gramofon ali Blaupunktov televizor (sa je posvud v tujini tega na pretek). Gotovo nam je vsem jasno, da te tehnične aparate (pa tudi Lego kocke in parfume) pokupimo sami Jugoslovani, čeprav moramo s seboj za pretvezo prideljati prijatelje, sorodnike ali naključne znanze s tujimi potnimi listi. S tujimi potnimi listi, saj sami s svojimi devizami (devizni računi so zaenkrat čisto legalni) v duty free shopih ne smemo kupovati.

Zato je seveda razumljivo upanje ljubljanske Avtotehne, ki se pripravlja, da bo spomladi odprla specializirano prostocarinsko trgovino s tehničnim blagom, da bomo v teh trgovinah kmalu lahko kupovali tudi domači prebivalci. Bo to res otala samo želja, ali pa bomo le sprevideli, da so to načlane zaslužene devize, ki jih država še kako potrebuje...

V. Stanovnik

IZ GOSPODARSKEGA SVETA

Kava dražja kar za 40 odstotkov

Oskrba s kavo bi morala biti te dni spet precej boljša, saj je ZIS sprejel sklep o njeni podražitvi. Po izračunu Zveznega zavoda za cene naj bi črni napitek podražil za 19 odstotkov, toda predelovalci in uvozniki so se odločili kar za 40 odstotno povišanje cene. Nove cene so tako prenenete zavod, še bolj pa seveda porabnike, ki bomo morali po novem odšteeti med 16.750 in 16.950 dinarjev za kilogram nove (odvisno, kje jo predelujejo in pakirajo). V odboru za kavo Gospodarske zbornice Jugoslavije so povedali, da je nabantna cena kave 5390 dinarjev, če dodamo stroške za obresti in druge izdatke, je proizvodna cena prazne kave 8718 dinarjev, če temu dodamo še 85 odstotkov davka, je to še plus 7718 dinarjev. Ko prištejemo še stroške trgovine, pa je ta cena takšna, kot jo bomo morali, radi ali ne, sprejeti kupci.

Jederske odpadke

Josip Vidmar, posebej za Gorenjski glas:

VELIKA SLOVENSKA MISEL

Še vedno močno velja Župančičeva misel, da resničnega genija spoznaš tudi po tem, da svojega naroda nikoli ne zapusti. Že misel in delo pesnika Franceta Prešernca bi to lahko zanesljivo zatrdirili.

Prvega februarja 1945 ste kot predsednik SNOS-a ob Borisu Kidriču podpisali odlok o prilastvi dneva Prešernove smrti za kulturni praznik slovenskega naroda. Kaj je bilo glavno vodilo tega dejanja?

Bistveno, kar nas je pri tem znalo, je bila želja po prebuditvi naše narodne zavesti, želja poslati, da imamo Slovenci v svoji kulturi neko dragost, ki jo je potrebno spoštovati, gojiti in varovati. Za to je šlo. Kot veste, je veliko teh partizanskih enot nosilo imena pesnikov, pisateljev, kar dodatno vplivalo na prebujačno zavesti.

Takrat smo imeli v Črnomlju gledališče, znanstveno društvo, smo težili, da bi zavreč kulture spravili že v parane in hkrati to pokazali tudi veste, prihajali so Ameriški, Angleži, Rusi, kjer smo vse gledali tudi na to, da smo preprivečali o svoji eksistenciji dejstvo je, da Slovenci ne nikakor nismo skrbeli za to, bi svet izvedel o nas kaj res nega.

Sam odlok o proglašitvi dneva Prešernove smrti za slovenski kulturni praznik smo imeli dolgo časa v načrtu. Največ smo na tem delali Boris Kidrič, dr. Marjan Breclj in jaz, kot pa veste, smo vse skupaj pripravili po ruskem vzorcu. Smrtni dan Puškinova imajo Rusi kulturni praznik, mi pa smo potem to prilagodili za Prešernca in Slovence. Zakaj smrtni dan? Zato, ker je ob smrtni delo zaključeno...

Na poti slovenske delegacije v Jajce ste se ustavili tudi v hrvaškem Otočcu pri ZAVNOHU, kjer je Vladimir Nazor držeč v roki žepno izdajo Prešernovih pesmi rekel: »Brez te knjižice bi ne bilo Slovencev.«

No, mislim vsekakor, da bi slovenski narod ravno tako eksistiral, ker je to že veliko prej in bi seveda tudi potem, ampak bi bil drugačen. Ne bi bil takšen, kakršen je danes, kajti Prešeren je vendarle zelo veliko vplival na slovensko zavest. Njegove misli v pesmih imajo izreden pomem.

Ker ste omenili tudi Jajce, moram reči, da smo šli Slov-

ci in jugoslovansko skupnost inštinktivno in k njej tudi stalno težili. Samo ta jugoslovanska skupnost je drugačna, kot smo mi in imamo pri tem z njo določene razumljive težave.

Sicer sam ne bi čisto nič spreminjal jugoslovanske ideje. Ta naj ostane, samo mi moramo sebiti razviti do te pameti, kot jo imajo na primer Švicarji. Poglejte, trije v zgodbini zelo soražni narodi med seboj, Francuzi, Nemci in Italijani, pa danes žive v izredno dobro urejeni federativni ali konfederativni državi ter se med seboj lepo prenašajo, ampak zato je potrebna zelo, te pa pri nas še ni.

O slovenskem narodu je bilo sorazmerno dosti rečenega, predvsem v posameznih obdobjih, veliko tudi skozi Prešeren. Kakšen je vaš pogled na znamo Župančičeve misel, da je v Prešernovi besedi centralna ideja slovenstva?

Sam mislim, da je ta bistvena ideja slovenstva še v tem, kar je pesnik rekel v tistem pismu Vrazu, ki ga je pisal sicer v nemščini, v katerem pravi: »sicer sem pa tega mnenja, da je potrebno

vsako stvar, ki se zaplodi, pustiti do zadnjega, da se razvije, kakršna pač je. Vse to do takrat, ko bo prišel gospod, komentiran s Totom (grško - vse), ki bo lahko dobro ločil od slabega.«

Mislim, da je v tej njegovi si-gurnosti, zahtevi in hkrati priznavalnosti vsega kar raste, kar živi, da je v tem veliko sporočilo tudi naši zavesti, da bodimo tudi mi takšni. Slovenci, ki moramo po njegovem mnenju priznavati vse, kar je res pozitivnega.

Zive naj vsi narodi, ki hrepe-ne dočakat dan, je verz, ki je do-življe vrsto interpretacij. Kakšno je vaše gledanje na njegovo spo-ročilno vrednost?

Vse to je pravzaprav v politični svet prenešena prej omenjena misel. Zive naj vsi narodi ali pa, žive naj vse stvari, ki so pozitivne in ki imajo priznavalnost življenja in njegovega smisla.

Za današnjo rabo tega ne bi veljalo čisto nič sprememnjati. Sam sem za to, pa kaj, ko drugi narodi tega velikokrat nočejo. Proti nam so, ker so majhni, ne-znatni...ampak tukaj smo!

Zaključek bi vas povprašal, li še po vašem gledanju na aktuálni družbeni trenutek, ko pravimo, da gre za krizo na mnogih področjih življenja in dela?

Potegnil bi paralelo s preteklostjo, s katero sva pogovor tu-di začela. Človek se razvija ob boleznih in ob nesrečah. Ena od teh nas ravno prizadeva, seveda po naši lastni krividi. Vsa stvar nas lahko tudi močno spameruje, k čemur pa moramo v bistvu tudi težiti.

Mislim, da bi morali Slovenci zaradi vsega povedanega čimbole pozornosti v razumeti Franceta Prešerena, njegove ideje, kar pa bi močno svetovali tudi vsem ostalim jugoslovanskim narodom in narodnostim.

Vine Bešter

PRIREDITVE OB KULTURNEM PRAZNIKU

Ob slovenskem kulturnem prazniku se bo v dnevih pred 8. februarjem po vsej Gorenjski zvrstilo izjemno število kulturnih prireditv. Marsikje pa so se odločili, da bodo ves mesec posvetili predstavitvi kulturne dejavnosti, tako na primer v Kranju, Tržiču, Škofji Loki, Žireh in drugod. Vrsta prireditv je tradicionalnih, udeležuje se jih množica ljudi, kot na primer pevski nastopi na pesnikovem grobu v Prešernovem gaju in pred Prešernovo hišo ter pred pesnikovim spomenikom, tradicionalno je vsakoletno srečanje Prešernovih častilcev v rojstni Vrbi; brez dvoma pa bo za vsakogar nekaj tudi na vseh ostalih prireditvah, ki jih nekaj objavljamo v temelj razporedru.

KRANJ

Jutri, v soboto, ob 19.30 bodo v Prešernovem gledališču svečano podelili Prešernove nagrade Gorenjske. V kulturnem programu bodo nastopili Akademski pevski zbor France Prešeren Kranj ter plesna in igralska skupina ZKO Kranj, ki bo predstavila Prešernovo Lenoro v režiji Alenke Bole - Vrabec.

Jutri, v soboto, ob 19. uri pripravlja KUD Podbrezje proslavo v Kulturnem domu Podbrezje.

V nedeljo, 7. februarja, ob 16. uri v osnovni šoli v Predvoru odprijo razstavo. Ob 17. uri v osnovni šoli v Besnici organizirajo prireditve Lutke in mi, na kateri so deluje Lutkovna skupina Besnica.

V ponedeljek, 8. februarja, ob 17.45 je svečanost pred spomenikom Franceta Prešerena in Simona Jenka v Prešernovem gaju. Sodelujejo APZ France Prešeren. Ob 18.15 po podoknicne pred Prešernovo hišo.

Osrednja občinska kulturna prireditve bo v petek, 12. februarja, ob 19. uri na osnovni šoli heroja Bračiča v Bistrici, na kateri bodo podelili tudi Kurnikove nagrade.

TRŽIČ

Jutri, v soboto, ob 10.30 in ob 11.30 v tržički kinodvorani nastopa Lutkovno gledališče iz Ljubljane z lutkovno predstavo Ljubezen, nam je vsem v pogubo.

V ponedeljek, 19.30 pa bo v kinodvorani Tržič slovesna prireditve s projekcijo slovenskega filma Vesna režiserja Františka Čapa. V programu sodeluje Moški pevski zbor BPT pod vodstvom Francija Šarabona, Marina Bohinc bo recitarala pesmi, o prazniku pa bo govoril Tone Pretnar. Gost večera bo Franek Trefalt.

V torek, 9. februarja, ob 19. uri bo v Kurnikovi hiši literarni večer, na katerem bodo predstavili pesniško zbirko Czesawa Milosa Somraka in svit v prevodu Toneta Pretnarja.

Osrednja občinska kulturna prireditve bo v petek, 12. februarja, ob 19. uri na osnovni šoli heroja Bračiča v Bistrici, na kateri bodo podelili tudi Kurnikove nagrade.

KROPA

Jutri, v soboto, ob 17. uri prireja KUD Stane Žagar Kropa v Sindikalnem domu v Kropi literarno glasbeni večer. Pesnik Tine Benedičič bo predstavil svoje pesmi, pel bo domači pevski zbor.

PODNEVART

Jutri, v soboto, ob 19.30 prirejata Moški pevski zbor iz Radomelj pod vodstvom Katarine Arčon - Žavbi in domači pevski zbor koncert slovenskih narodnih in umeđinskih pesmi. V Domu kulture v Podnartu bodo ob prazniku odprli tudi slikarsko razstavo Metke Vovk ter zborovo pevsko solo.

POLJANE

V nedeljo, 7. februarja ob 15. uri bodo v Kulturnem domu Poljane vrteli slovenski

film Učna leta izumitelja polža. Ob 17. uri bodo odprli razstavo Petra Jovanovića v osnovni šoli Rudolf Robnik v Poljanah. Ob 18. uri pa bo srečanje s pevci, godeci in liki iz Tavčarjevih del na vasi ter odhod do Tavčarjeve rojstne hiše - h Kosmu.

DOMŽALE

V Zdravstvenem domu Domžale, kjer razstavlja akad. slikar Dušan Premrl iz Tržiča, pripravljajo danes, v petek, ob 17. uri pogovor z umetnikom. V kulturnem programu nastopa Mešani pevski zbor dr. Tineta Zajca ZD Domžale pod vodstvom Katarine Arčon - Žavbi.

ZIRI

Jutri, v soboto, ob 19. uri bodo v malih dvoranih Svobode prikazovali diapozitive, ki so jih pripravili člani Fotosekcije PD Žiri. Ob 20. uri pa bodo v kinodvorani Svobode predvajali novi slovenski film Ljubezni Branke Kolak v režiji Borisa Jurjeviča.

V ponedeljek, 8. februarja, ob 18. uri, bo na osnovni šoli Padlh prvoborcev v Žirih koncert, na katerem nastopajo Miloš Mlejnik - violončelo, Erwin Kropfitsch - klavir, Vera Mlejnik - sopran.

V sredo, 10. februarja bodo v tovarni Metalna, Krmelj na Dolenjskem odprli samostojno razstavo slik Vinka Podobnika.

V petek, 12. februarja, ob 18. uri pa v Osnovni šoli Žiri pripravljajo literarni večer na temo Žiri in Žiroveci v slovenski literaturi.

PREDDVOR

Jutri, v soboto, ob 18. uri bo v Domu krajjanov kulturni večer. V nedeljo, 7. februarja, bodo v domu ob 18. uri odprli razstavo Umetniki samouki med nami. Razstava bo odprtta do srede, 10. februarja. V ponedeljek, 8. februarja imajo na osnovni šoli M. Valjavega kulturni dan - Ustvarjanje z umetniki. Od torka, 9. februarja, do petka, 12. februarja pa bo v avli šole razstava del učencev na temo Ustvarjam z umetniki.

KRANJ - V Prešernovi hiši je odprta razstava Prešernovi nagranci 1974-1976. V Mali galeriji Mestne hiše razstavlja slikar Polde Mihelič. V Stebriščni dvorani Mestne hiše so na ogled dela likovnih umetnikov, ki jih je za muzejsko zbirko namenila Kulturna skupnost Kranj. V galeriji Mestne hiše pa je odprta razstava Sodobna likovna prizadevanja v Pomurju.

CARNIUM, Mladinskem kulturnem centru, Delavskega doma, vhod, 6. vrtijo danes ob 10. uri film Robin Hood. Ob 19. uri in 21. uri vrtijo video film Na smrt prestrasen (najnovejši James Bond). Jutri, v soboto, vrtijo ob 19. in 21. uri video film Salvador, režija Oliver Stone).

JESENICE - V galeriji Kosove graščine danes, v petek, ob 19. uri odprijo razstavo slik akad. slikarja Mihe Dalla Valle. Ob otvoritvi nastopa v glasbenem programu tudi kvartet mladih z Bledu. V razstavnem salonu Dolik danes, v petek, ob 18. uri odprijo razstavo slik Jesenice - Železarna 1987. Na otvoritvi nastopa vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovica in recitatorji GTC jesenice.

RADOVLJICA - V Šivčevi hiši danes, v petek, ob 18. uri odprijo razstavo slik akad. slikarja Lojzeta Logarja.

SKOFJA LOKA - Danes, v petek, ob 19.30 gostuje na Loškem odu amatersko gledališče Vrba iz Vrbja pri Žalcu s predstavo Butalci - gledališko predstavljajo znamenitega teksta F. Milkčinskega.

ZKO - Knjižnica razstavlja slikar Pavle Sedej. V ponedeljek, 8. februarja, ob 18. uri bo v Pustalski kapeli kulturni večer. Jutri, v torek, ob 17. uri v Knjižnici Ivana Tavčarja vodi uro pravljile Tinka Štrukl. V sredo, ob 17. uri bo v knjižnici kulturni večer za otroke z naslovom Knjižnica (počutno družabna igra). Ob 18. uri pa bo ob diapozitivih Dušan Dudič predaval o Sumatri in Singapurju.

Zbirke Loškega muzeja so odprte ob sobotah in nedeljah med 9. in 17. ura. V galeriji je odprta razstava otroških trgov VVV Škofja Loka.

BUKOVICA - Jutri, v soboto, ob 19.30 bo dramska skupina KUD Boštjan Jezeršek v dvorani na Bukovici uprizorila igro v treh dejanjih Cve-je hvaležno odklanjam.

SOVODENJ - Pionirska dramska skupina KUD Boštjan Jezeršek bo v domači dvorani uprizorila igrico Kdo je napravil Vidku srajčko. Sodeluje tudi tamburaški orkester Bisernice iz Rečete.

JESENICE - Jutri, v soboto, ob 19. uri nastopa v župnijski cerkvi mezzosopranička Sabira Hajdarović in organist Mirko Bizjak. V programu koncerta sakralne glasbe so dela Bacha, Händla, Blucka, Caccinija, Waltherja in Schuberta ter črnske duhovne pesmi.

ADERGAS - Dramska skupina KUD Velesovo bo v dvorani društva v Adergasu jutri, v soboto, ob 19. uri uprizorilo Mollierovo komedijo Pri-ložnostni zdravnik. Predstavo bodo ponovili v nedeljo, 7. februarja, ob 15. uri.

VEČER POLN VEDRINE

Radovljica - V ponedeljek, 8. februarja, ob 19.30, bo na osnovni šoli A. T. Linharta koncert ob slovenskem kulturnem prazniku. Prireditev so za večer izbrali moto: sme nekaj nas, ker smo Prešernove, biti Prešernovih. Pesnikove "nasmehljane" pesmi bodo recitirali člani Linhartovega odrada, glasbeni del pa pripravljata Komorni moški zbor A. T. Linhart in kvartet harmonik. Igralska skupina Šolskega kulturnega društva pa bo pripravila Prašičkov koncert Svetlane Makarovič.

Franc Kopač

PROTEST PROTI BOLEČINI

Škofja Loka - Zavzeto smo prisluhnili pesmim Franca Kopača, ki so popestrile prireditve ob novi razstavi v škofjeloški knjižnici. Tako človeške so bile, tako vsakdanje, pa vendar nekaj posebnega.

Franc ni človek, ki bi veliko govoril, so rekli tisti, ki ga poznajo. Toda, ko sem ga povprašala o njegovih pesmisih, o njegovem ustvarjanju, sem videla, da rad govorji. Rad govorji o tem, kar ga jezi, kar mu daje vedno nov navdih za pisanje.

TV SPORED

PETEK

5. februar

- 8.40 Biskvitki
9.00 Kam, kje, kako med počitnicami
9.05 Dotik metuljev, poljudnoznanstveni film Risanka
9.45 Ex libris: Rezbarstvo
5.50 Studio je vaš
2.00 Lassie – nov začetek, ameriški film
Video strani
3.50 Klikučeve dogodivščine: Klikuc kot pestunja, 24. del
7.50 Grizli Adams, 1. del ameriške serije
8.15 R. Bošković: Dubrovčan in svetovljvan
8.45 Risanka
9.30 TV dnevnik
5.59 Zrcalo tedna
2.00 Sever in jug, 19. del ameriške nadaljevanke
15. Zmagoslavje zahodne civilizacije, 5. del dokumentarne serije
10. TV dnevnik
2.25 DP v alpskem smučanju – velesalom (2), posnetek iz Oštrena
3.50 Gospod Abel, francoski film
5.00 Video strani

Oddajniki II. TV mreže

10. TV dnevnik
3.00 Otoška oddaja
0.00 Znanost
3.00 Risanka
4.00 Številke in črke, kviz
0.00 Domaci ansambl: ansambel Rž
3.00 TV dnevnik
0.00 TV abonma F. Lhotka – P. Miklar: Vrag na vasi, balet
4.45 Preizkus mikrofonov, romunski film
3.00 En avtor, en film

TV Zagreb I. program

- 2.50 Poročila
4.30 Otoška oddaja TV Skopje
0.00 TV v šoli
3.00 Poročila
4.00 Hihatovski, lutkovna serija
0.00 Dobar dan
10. Kronika Reke
3.00 Otoška oddaja TV Skopje
0.00 Znanost
3.00 TV Galerija
4.00 Številke in črke, kviz
0.00 TV koledar
3.00 TV dnevnik
0.00 Šefi, serijski film
1.00 Kvizoteka
2.00 TV dnevnik
2.00 Po deseti, kulturni magazin
3.50 BIS, nočni program
2.00 Poročila

SOPOTA

6. februar

- 3.35 Video strani
5.50 Radovedno Taček: Stol
0.05 Pamet je boljša kot žamet: Jabolčnik
1.15 Z besedil in sliko: Rišem sonce
1.00 Soba 405, 5. del serije TV Beograd
0.00 Ex Libris, M&M, ponovitev 1. oddaje
0.00 Pisma iz TV klobuka
4.50 Slovenski ljudski plesi: Primorska
2.15 Dinar, ponovitev
2.55 Jugoslovanska TV teka
3.55 Po sledih napredke
3.50 Video strani
5.50 Dogodivščine na otočkih, sovjetski film
0.00 Reka: košarka jugoslovenski pokal – Jugoplastika: Partizan
1.25 Da ne bi bolelo: kontracepcija
3.45 Risanka

TV SPORED

5. februar

- 19.01 Knjiga
19.30 TV dnevnik
19.55 Naš utrip
20.10 Propagandna oddaja
20.15 Sobotni večer – krž kraž
20.45 Žrebanje 3 x 3
21.00 Vrnitev v Paradiž, 15. del avstralske nadaljevanke
22.45 TV dnevnik
23.00 DP v smučanju – velesalom (M), posnetek iz Oštrena
23.10 Drugo ime za ljubezen, avstralski film
00.50 Video strani

Oddajniki II. TV mreže

- 13.50 Kako biti skupaj
14.20 Gospodar prstanov, ameriški mladinski film
16.30 Kapelski kresovi, dramska serija
17.40 »Bas fantazija«, predstava za otroke
18.40 Dallas, ameriška nadaljevanke
19.30 TV dnevnik
20.15 Glasbeni večer: R. Wagner: Tristian in Izolda, 3. dejanje operе
21.35 Poročila
21.50 Vinodolski zakonik, oddaja iz kulture
22.20 Športna sobota
22.50 Kronika festa

TV Zagreb I. program

- 9.00 TV v šoli
10.30 Poročila
11.25 Bis, ponovitev nočnega programa
12.55 Nogomet – Veležev turnir – Partizan : Velež
14.55 Sprašujemo skupaj, dokumentarna oddaja
15.30 Narodna glasba
16.00 Sedem TV dni
16.45 Poročila
16.50 TV koledar
17.00 Reka: jug, pokal v košarki – Jugoplastika : Partizan
18.30 Prisrčno vaši, dokumentarna oddaja
19.15 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Concertino
20.15 Ulica ribjih konzerv, ameriški film
21.45 TV dnevnik
22.00 Nočni program
00.00 Poročila

NEDELJA

7. februar

- 9.05 Video strani
9.20 Živ žav
10.15 Grizli Adams, ponovitev 1. dela ameriške serije
10.40 Vrnitev v Paradiž, ponovitev 15. dela avstralske nadaljevanke
11.30 Video meh, 2. oddaja
12.00 Kmetijska oddaja TV Beograd
13.00 Video strani
13.15 Šopek domačih
13.35 Billyju Wilderju v počastitev, ameriški dokumentarni film
14.45 Sabrina, ameriški film
16.35 Peter's pop show
17.30 Vuk Karadžić, 14. del nadaljevanke TV Beograd
18.45 Risanka
18.55 Video strani
19.01 TV mernik
19.30 TV dnevnik
20.00 Prešernova proslava, prenos
21.20 Zdravo – Žrebanje
Podarim – dobim
22.50 Video strani

Oddajniki II. TV mreže

- 8.55 Poročila
9.00 Danes za jutri in Aleksa Dundić, sovjetski film
12.15 Video tilt, oddaja resne glasbe

TV SPORED

8. februar

PONEDELJEK

8. februar

- 13.00 Reka: finale jugoslovenskega košarkarskega pokala
19.30 TV dnevnik
20.00 Čas negotovosti, poljudnoznanstveni film
20.55 Včeraj, danes, jutri
21.10 Mali koncert
21.25 Športni pregled

Oddajniki II. TV mreže

- 10.00 Zrcalo tedna
10.15 Naš utrip
10.30 Idealist, slovenski film
16.45 Video strani, Mozaik, ponovitev
17.00 Zrcalo tedna
17.15 Naš utrip
17.30 Radovedno Taček: Letalo
17.45 Soba 405, otroška nadaljevanke TV Beograd, 6. del
18.15 Čas, ki živi: Pleharji iz Zagorja
18.45 Risanka
19.01 Obzornik
19.30 TV dnevnik
20.05 Mistralova hči, 6. del ameriške nadaljevanke
21.05 Omizje – »Bo, če se domenimo«
23.05 Video strani

Oddajniki II. TV mreže

- 17.10 TV dnevnik
17.30 Mali svet, otroška oddaja
18.00 Po sledovih znanstvenih odkritij, izobraževalna oddaja
18.30 Risanka
18.40 Številke in črke, kviz
19.00 TV koledar
19.10 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Oblaki, polnočno sonce, drami TV Skopje
20.55 Svetovni izviv, oddaja iz znanosti
21.40 TV dnevnik
22.00 Noč in dan, Arzenik in stare čipke, ameriški film
00.40 Poročila

TV Zagreb I. program

- 8.25 Poročila
8.30 Legende sveta, otroška oddaja
9.00 TV v šoli: Zgodba, Slovenčina: Emanuel Vidovič Angelus, Zgodovinski parki NDR

TV Zagreb I. program

- 15.30 Poročila
15.40 Risanka
16.00 Dobar dan
17.10 Kronika Siska, Karlovca in Gospică

SREDA

Oddajniki II. TV mreže

- 17.10 TV dnevnik
17.30 Mali svet, otroška oddaja
18.00 Po sledovih znanstvenih odkritij, izobraževalna oddaja
18.30 Risanka
18.40 Številke in črke, kviz
19.00 Medijev TOP
19.30 TV dnevnik
20.00 Obiskujemo slovenske muzeje in galerije: današnji Božidar Jakša v Kostanjevici
20.55 Zabavni torek

TV Zagreb I. program

- 8.25 Poročila
8.30 Legende sveta, otroška oddaja

TV Zagreb I. program

- 9.00 TV v šoli: Zgodba, Slovenčina: Emanuel Vidovič Angelus, Zgodovinski parki NDR

TV Zagreb I. program

- 15.30 Poročila
15.40 Risanka
16.00 Dobar dan
17.10 Kronika Siska, Karlovca in Gospică

SREDA

10. februar

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

- 10.00 Zimske olimpijske igre Innsbruck 1976, kanadski film

SREDA

46 let mineva od ene najtežjih partizanskih poti – Igmanskega marša

Noči, mrzle kot sovražnikovo srce

«Vsi so bili nenavadni navadni ljudje,» je za borce Prve proletarske brigade zapisal njen prvi komandant Koča Popović. »Nenavadni kot revolucija, a preprosti kot ljudstvo, ki jih je postalo v prve bojne vrste. V odločilnem času za našo oboroženo vstajo in za vso našo zgodovino so bili kos revoluciji ter ogromnim v hkrati svetlim nalogom, ki jih je revolucija postavljala pred naše pokolenje. V tem usodnem času so znali strniti vse, kar je bilo najlepše v njih kot ljudeh in komunistih, v nesluteno življenjsko silo, znali so prerasti sami sebe in se vzpeti tako visoko. To jih je naznamovalo za vselej izmerilo njihovo cloveško vrednost.»

Ni jim vseeno, kako je danes z Jugoslavijo, z našim enotnostjo, z našim gospodarjenjem. Na lastne oči so se hoteli prepričati, kako je z nami, Slovenci. Semo res takšni, kot o nas pišejo listi po Srbiji? Prišli so oni, ki so takrat v svojih vrstah imeli tudi Slovence, ljudi, ki jih je sovražnik prve odgnal z doma, med srbskimi brati pa so našli pot tudi med borce Prve proletarske brigade: z njimi so bili Pibernik, Šavli, Kante, Tušek, Dolinšek, Zdarek, Mužik, Roš, Telban, Trček, Jere, Salomon, Žaucer. Vsa jihovih Albin Pibernik, njihov najmlajši jim bo pošteno, po proletarsko pojasmil, kako je to med Slovenci. Zde se prvi poklicani, da razčistijo te stvari. Prehudo je bilo vse skupaj, pretežak, prekrvav je bil ta boj, da bi vse pustili iti, kakor pač gre. Ce pomislijo na vse boje, na vse ofensive, na vse ranjene in padle. Če pomislijo samo na Igman... Spominjajo se ga tudi tuli v Dražošah, ko ocenjujejo položaje naših borcev takrat. Korajni so bili slovenski borce in dobre položaje so našli za svoj tridnevni boj. Potem pa se jim je godilo podobno kot njim na Igmanu. Tudi dražoški borce so imeli svoj igmanski marš po Ježovici, skoraj istočasno kot oni...»

Ni bilo zadnje novo leto v partizanh

Med borce

Prve proletarske, ki je sredi decembra obiskala Slovenijo in Gorenjsko, je bil tudi Jovan Vujošević – Lola, Črnogorec, polkovnik JLA v pokoju. V času četrte in pete ofensive je bil politkomisar čete 2. Črnogorskega bataljona, kasneje pa politkomisar bataljona Garibaldi, ki je bil formiran v Splitu po kapitulaciji Italije in vključen v Prvo proletarsko brigado. Na hitro preletela vse pot, ki jo je prehodila Prva proletarska brigada.

»Še danes se ne ve točno, ali je bila Prva proletarska brigada v mestecu Rudo ustanovljena 22. in 23. decembra 1941, toda eno pa je točno: takoj naslednji dan po ustanovitvi, smo že bili svoj prvi peklenski boj z italijanskim alpsko divizijo in s četniki. Dobro so bili vkopani na grebenih, mi smo jurišali navkreber in doživeli popolno zmago. Samo 7 mrtvih smo imeli. V naši koloni smo vodili več kot 120 italijanskih ujetnikov.

Nekaj dni smo taborili na Rožatici. Novo leto smo pričakali na Podromaniji. Prepričani smo bili, da je to prvo in zadnje novo leto v partizanh.«

Prva proletarska brigada je od ustanovitve pa do 1. junija 1945 imela 1968 padlih, 4436 ranjenih in 1073 pogrešanih borcev.

Tistega dne, ko je bila Prva proletarska brigada formirana, je štela 1199 borcev, med njimi je bilo 740 Srbov, 378 Črnogorcev, 26 Slovencev, 19 Hrvatov, 26 Makedonci in 32 drugih. 651 od njih je bilo komunistov in skojevcov.

Celjusti so zmrznile, prsti otrpnili In potem je prišel Igman. Borce z ranjenimi so se sredi januarja pred novo sovražnikovo ofenzivo morali premakniti proti Foči, kjer je bilo tedaj osvobojeno ozemlje. Šahbegoviči, Has, Rakova Noga, Vukinčača, Crni vrh. Ze na tej poti so borce ozebljili. V Crnem vrhu so v neki vasi ranjence in borce le spravili pod streho, konji pa so ostali na prostem in ozebljili: enajst jih je poginilo. Ze na tej poti je veliko borcev ozebljeno, toda najhujše jih je šele čakalo.

27. januarja 1942, torej je bil, so brž, ko se je zmrznilo, nadljevali pot. Njihov cilj je bil Igman. Toda prej bo treba še čez golo Sarajevo polje, kjer je proga, kjer patruljalo nemški vojaki, četniki imajo postavljene

Jovan Vujošević – Lola: »Težko je reči, kdaj je bilo Prvi proletarski brigadi najhujše. Igman je bil strašen: v nekaj dneh nam je mraz vzel iz stroja 200 borcev. Zagotovo pa ni bilo bolj dramatičnega in vzburljivega boja v drugi svetovni vojni, kot je bilo prav 32 dni od 15. maja do 15. junija 1943 na Sutjeski.«

Foto: D. Dolenc

svoje straže. Bilo je jasno, mesečina, mraz strahoten. Ravno tedaj, ko so prečkali železniško progno, je pripeljal vlak, za njim še eden. Bili so komaj kakih trideset metrov od proge. Skušali so odklopiti puške, toda repetitari ni bilo mogoče, vse je zamrznilo. Če kaj pride, bo le boja na nož. Toda imeli so srečo. Ni jih opazili. Noben strel ni postal. Še naprej je bil to noč njihov največji sovražnik mraz. Kot bi se vse zaklelo proti njim: kolona je moralna čez zaledenel potok. Borce, ranjeni na konjih so stopali po ledu. V trenutku, ko je stopal čez potok konj, otoroven s sanitetnim materialom in instrumenti za operacije, je led po-

Igmanski marš je od borcev Prve proletarske brigade zahteval velike žrtve. V poročilu, ki ga je 15. februarja 1942 v Foči napisal dr. Dejan Popović piše:

»Sprejeli smo vsega sto petdeset ozebljih tovarisev. Med njimi je bilo 41 hujših primerov. Med hujše primere sodijo ozeblji, ki bodo izgubili najmanj 1 prst.«

Sest tovarisev, med njimi tri tovarišice, bo izgubilo vseh 10 prstov, na nogah, en tovaris bo izgubil 9 prstov, eden 7, trije po 6 prstov, en tovaris 5, en tovaris 4 prste... Devet tovarisev bo izgubilo po pet prstov na desni nogi, dva tovarisa po en prst. Trinajst tovarisev bo na levih nogi izgubilo po pet prstov, en tovaris štiri prste, eden 3, dva tovarisa bosta izgubila po en prst. Skupaj 224 prstov. Razen tega bodo tovarisi izgubili 32 prstov do polovice.

Do gnitja prstov prihaja po navadi po sušenju tkiva. Meja odmirega dela je običajno v korenju prstov ali pa 1 do 2 cm nad korenom. V osmih primerih sega do 5 cm nad korenom, kar pomeni, da bodo ti tovarisi zgubili tudi del stopala.

Zmrznenih podplatov je bilo 27, takih, z odmiranjem globjega tkiva pa 6.

Lažje ozebljih pet je bilo 64, takih z nekrozo pa 11.

Dosej sta umrla dva in sicer ena tovarišica (Julka Pibernik z Jesenice) zaradi hude zastupitve organizma, ter en tovaris zaradi tetanusa. Po vsej verjetnosti se je zastrupil s slamo.

Imamo en zelo težak, brezupen primer.

Bolezni bo trajala pri hujih ozebljih 2 do 3 meseca, pri srednjih 1 do 1,5 meseca, pri lahkih pa 1 mesec.

Zmrznenih prstov na rokah imamo vsega 17. Od tega jih je 8 le delno. Noben prst na roki ne bo zgubljen.«

čil in konj se je z vsem tovorom znašel v vodi. Nekaj borcev se je pognalo za njim, a potok je pogolnil konja z vsem tovorom vred. Ko so se borcev vzpeljali iz struge, jim je oblekla v trenutku zmrznila na telesu. Redki so potok prešli suhi. Vsaj čevlj se je znamočili in zmrzvali na nogah, stopala so primrznila k podplatom. Kdor je imel s seboj suhe nogavice, je bil rešen. Toda tako srečni so bili le redki.

Mraz je bil vse hujši, noge in roke so ledene. Kolona se je vitezila proti Blažuju in potem na Igman. Strma pobočja, vzpenjali so po igmanskih hudojournikih. Sarajevo je s svojimi lučmi imelo daleč spodaj pod njimi. Konji in ljudje so se vzpenjali, padali potovom. Čeljusti so jim zmrznile, prsti so otrpnili, se lepili na zleze pušk. Konji so padali, borce so se sklanjali k njim, snemali z njih orožje, si ga razdeljevali, dvigali konje... Vedno znova pa se je kdo oglasil s prividi. Pred seboj je videl hišo,

dimnik, luč v oknu, toplo sobo za njim... Domislijajo jim je vsa živčarala pred oči topel kmečki hlev, slamo, počitek... Nekateri so omagali, drugi so jih bodrili, vlačili, nosili...

Zjutraj so bili na Malem polju na Igmanu, pri koči, kjer je bil štab Igmanske partizanske čete. Le za nekaj borcev je bilo prostora, drugi so morali naprej. Tiisti, ki so ostali, so se takoj lotili nog. Če so se hoteli sezuti, so morali gojzerje razrezati. Drgnili so si premrzle prste, noge. Ure in ure so pretekle, da je skoznje spet zaplala kri... Nekaterim pa nikoli več ni zaplala... Za njimi je bilo 26 ur nepreklenjene marša.

29. januarja so bolnike na Malem polju poslali v Presenico, v brigadno bolnišnico. Okrog sto je bilo hujih ozebljih. Mnogo so bili v nevarnosti, da izgube prste, nekateri celo stopala. Vsi brez izjeme so imeli otekle noge, roke, pokrite z mehurji. Bolečine so bile sprva neznotne. Šele v Foči se je vanje potem zarezal kurirški nož...

Nikomur nismo obljubljali, da se bo vrnil živ

»Naša brigada je bila resnično elitna vojaška formacija,« razmišlja danes Jovan Vujošević – Lola. »Imela je predstavnike ne le vseh jugoslovenskih narodov, temveč tudi vseh evropskih narodov. Skoznjo je vel duh solidarnosti, enotnosti, internacionalne. Bili smo sposobni vsak trenutek v vsakem kotičku naše domovine vedeti ofenzivo, hitre marše, niso nas zadržali ne lakota ne težki tovori ne mraz. Nismo poznavali krize, brezizhodnih situacij. Povsod, kjer smo hodili, smo uživali ugled, povsod smo za seboj puščali pozitivno misel, svetle sledove našega boja. Disciplina

SVET BREZ BLEŠČIČ

Moja deklica ne bo nikoli odrasla

Minki bo kmalu 40 let. Na oko je zrela ženska, le otroške oči izpričujejo, da je njena duševnost na ravni majhnega otroka. Z materjo, ki si je zdavnaj naložila sedmi križ, živita sami v hiši, ki jo je že davno tega načel zob časa.

Socialna delavka, ki jo je nekoč prinesla mimo hiše, je materi predlagala, naj pošle Minko delavnico pod posebnimi pogoji, kjer bo v družbi »vrstnikov«. Odrasli duševno prizadeti, ki jih sprejemajo v varstvo in na delo, se tam naučijo marskaj koristnega, kar jim v življenju prav pride. Pridobjijo si delovnih načad, naučijo se znajti v vsakdanjem življenju, spoznajo denar. Brez nevarnosti, da bi se izgubili, pridejo na delo in spet nazaj domov. Materi je bilo pogodu, misleč, da si bo lahko za hip oddahnila, ko bo njena deklica ob določnih dnevnih v varstvu drugih ljudi. Dobro je kazalo. Z neizmernim ponosom je Minka prinesla domov prvi »zaslužek«, bolj simbolično nagrado za delo v delavnici, in nekaj denarja.

Minko daje ostareli ženski moči, s katerimi skromno, od pokojnine po rajnem moči domovila, ki pripada Minki kot od duševnemu invalidu. Materje ne skrbi, boste prebili iz meseca v mesec, z življenjem in potrpljenjem nekako gre. Tu se je sprijaznila, da je življenje docela la Minki, in da so se njene želje pač uradile.

Življenje gre spet po starem. Ženska skromno, od pokojnine po rajnem moči domovila, ki pripada Minki kot od duševnemu invalidu. Materje ne skrbi, boste prebili iz meseca v mesec, z življenjem in potrpljenjem nekako gre. Tu se je sprijaznila, da je življenje docela la Minki, in da so se njene želje pač uradile.

Pa tega ne čuti kot breme. Nasprotno, Minko daje ostareli ženski moči, s katerimi skromno, od pokojnine po rajnem moči domovila, ki pripada Minki kot od duševnemu invalidu. Materje ne skrbi, boste prebili iz meseca v mesec, z življenjem in potrpljenjem nekako gre. Tu se je sprijaznila, da je življenje docela la Minki, in da so se njene želje pač uradile.

D. Z.

Drobiz trga žepe in vleče hlače dol

Za kilogram kruha tri kilograme dinarskih kovancev

Kranj, 29. januarja — Ko smo v petek v Živilini trgovini Storžič na Kokrici opazovali, koliko kupcev pusti drobizi na blagajniškem pultu ali reče blagajničarki, naj račun primereno zaokroži, smo prišli do zanimivega rezultata: od petnajstih jih je devet pobralo vse, do zadnjega dinarja, šesterica pa je kovance za dinar, dva, pet in celo deset dinarjev »podarila« trgovini, češ saj nam nič ne pomenijo, drobizi nam le žepe trga, polni denarnice in vleče hlače dol. Sklepamo, da ni tako le na Kokrici, temveč tudi v drugih trgovinah pa v mesnicah, bifejih, na avtobusnih in v vseh ustanovah, kjer imajo opravka z denarjem in ljudmi. Tudi v bankah.

Ko so časopisi pred kratkim objavili novico, da bo Narodna banka Jugoslavije vzel iz obtoka manjvredne kovačice, so prišli do zanimivega rezultata: od petnajstih jih je devet pobralo vse, do zadnjega dinarja, šesterica pa je kovance za dinar, dva, pet in celo deset dinarjev.

skem je namreč kar 44 šolskih hranilnic, ki ves privarčevani denar prenesajo na banko. Gre za vredne denarje, predvsem za kovance in bankovce manjših vrednosti.

Da bi se izognili prenašanju velikih količin denarja, so v Ljubljanski banki uvedli certificiran ček. Z njim je mogoče v Sloveniji plačevati kupljeno blago, razne storitve, davčne, carinske in druge obveznosti ter v katerikoli enoti Ljubljanske banke v Jugoslaviji dvigniti gotovino.

Št etje pa ni le zamudno, temveč je to tudi umazan posel. O smo se lahko sami prepričali: uslužbenec, ki je preštrelal drobizi v bankovce iz otroških hranilnikov, je moral po končanem delu najprej raznovrstnega drobiza (stari in novi kovanci), ki treba štetiti na roke. Večinoma to storijo že varčevalci sami, težko pa to opravijo starejši ljudje, občani, ki slabovidijo, matice z otrokom v naročju. V takšnih v podobnih primerih prevzamejo štetje naša delavke, to povečuje vrste v bankah in kajpak povzroča nejedvoloj pri ostalih, ki kačajo na bančne storitve. V bankah že razmišljamo, da bi v občinskih središčih, v Kranju, Škofji Loki, Tržiču, Radovljici in na Jesenicah, odprli posebna okencia, kjer bi praznili solske hranilnike in hranilnike predšolskih otrok, štelni drobizi in podobno. Na Gorenj

Ste morebiti kdaj vprašali.

IZ ZGODOVINE NOB (8) Ivan J.

Ustanovitev in začetki življenja Kokrške čete

Med načrtovanjem okrepljene zimske vstave je gorenjsko vojsko računalo na poživljeno partizansko delovanje tudi v okolici Krvavca. Zato naj bi tudi tam ustanovili partizansko četo. To nalogu sta dobila Stane Bečan, član okrožnega komiteja KP Kranj in celica KP v Šenčurju. V ta namen so se pri sekretarju Pipanu – Lenartu v Šenčurju se stali komunisti prve decembrske dne 1941. Drugemu sestanku, ki je bil 9. decembra 1941, posvečenem ustanovitvi prepotrebne čete, je poleg domačih komunistov – kajti na drugo v teh nevarnih zimskih časih niso mogli računati – in Stanega Bečana prisostvoval tudi Lojze Kebe – Stefan iz pokrajinskega vodstva. Z njegovo pomočjo so četo tudi osnovali in postavili najprej poljedelstvo. Za komandirajo je bil postavljen že imenovani Stane Bečan, z politkomisarjem Pavlem Svetelj. Ta dva sta dobila nalog, da četo sestavljata naprej, kar je bilo zlasti v teh krajih in času sila težavno in tvegan.

Ceta naj bi delovala po obsežni in zelo nevarni kranjs

Kdo zna
noč temno razjasnit, ki tare duha?
Kdo ve
kragulja odgnati, ki kljuje srce
od zore do mraka, od mraka do dne!

Urednikova beseda

Druga številka Odprtih strani je posvečena slovenskemu kulturnemu prazniku. Uvodnik je napisal prof. Miha Naglič iz Žirov, na drugi strani objavljamo misel s srečanjem gorenjskih pesnikov in pisateljev, ki ga je pripravila novinarka Lea Mencinger, na tretji lahko preberete anekdote o Prešernu, kot jih je zbral in zapisal naš dolgoletni sodelavec in prešernoslovec Črtomir Zorec. Zadnjo pa smo odprli zapisom o knjižnih novostih, odmevov in zapisu o še enem velikem Gorenčcu — Blažu Kumerdeju.

Tretja številka Odprtih strani bo odprta gospodarskim temam. Izšla bo 19. februarja.
Leopoldina Bogataj

MIHA NAGLIČ

Prešeren in mi — med kranjstvom in svetovljanstvom

Cemu v naslovu zajeti razpon? Mar ni pretirano širok? Saj je bil Prešeren vendar Slovenec, prvi pesnik slovenstva sploh!

Že res, toda tudi slovenstvo ima svojo usodo. Neprerogama se spreminja, v Prešernovem času je bilo gotovo zelo drugačno, globoko v svojem bistvu pa isto kot danes. Naša kranjska dežela je bila še ožja, svet pa še širši. In pot od domoljuba do svetovljana "hila veliko dalija in nevarnejša, bodisi v popotnem bodisi v duhovnem oziru. Prešeren jo je prehodil. S svojega gorenjskega doma je bil "speljan" v svet, k izvorom takratne omike, se od njih vrnil v domovino in v njej zasejal seme, ki je tako bogato obrodilo, da se vsakršno avtentično slovenstvo še danes opaja ob njem.

Prešeren je zasijal na našem nebuh kot zvezda vodnica že takrat, ko slovenstvo še ni bilo pravo kulturnopolitično gibanje, ko se je še porajalo iz nasprotja med avstroslavizmom enih in ilirizmom drugih. Iz njegovega dela so se navdihovali protagonisti slovenstva v časih, ko so se v lakanju možnosti nacionalnega zedinjenja in notranje avtonomije prebjali med čermi unitarnega jugoslovanstva in proleterijskega internacionalizma. In danes, ko smo v svoji republiki in v "skupnem slovenskem kulturnem prostoru" dosegli večjo stopnjo nacionalnega zedinjenja kot kdajkoli poprej, a moramo na novo utemeljiti svoj položaj v jugoslovenski skupnosti in v svetu, se vprašajmo: Nam lahko Prešeren tudi v tem nežavnem in nepredvidljivem položaju še kaj pove?

Med slovenstvom ...

Najprej želimo spomniti na tistega, kar je tako lepo izrazil Ivan Prijatelj z besedami: "V tem genialnem pojavi Prešernovo je bila dosegla slovenska duševnost svoj zenit. Kakor te nak, vitez, neboličen obelisk stoji njegov duševni lik še danes pred nami. Iz osrčja slovenske zemlje raste v najvišje tedanje

svetovno ozračje — se do danes nespoznan..."¹

V obelisk, katerega vrh se izgublja v vrtoglavih višinah duha, je okamenel Prešernovo delo in kot tako nam še danes kaže pot.

Nemalo jih je, ki pesniku iz kranjske domačnosti v to visoko mesto ozračje ne morejo ali

nočejo slediti. Od tod pogost očitek, da je bil kozmopolit, svetovljian; kako bi tudi ne bil, ko pa je imel z vrha svojega obeliska tako širok razgled po svetu. Vendar na Kranjskem taki "posvetnjakarji" nikoli niso bili posebno cenjeni.

Da je tako, se vidi že v jeziku. Slovar slovenskega knjižnega jezika navaja ob besedi "kozmopolit" naslednjo rabi: "odtujil se je domovinu in svojemu narodu ter postal nekakšen kozmopolit". Za "kozmopolitizem" pa pravi, da je "nazor, po katerem človek ne pripada posameznemu narodu, državi, ampak svetu kot celoti".

Nasprotje kozmopolitizma je "patriotizem": "ljubezen do domovine, naroda, države; rodomljubje, domoljubje".

Kaj je bil potem takem Prešeren? Patriot ali kozmopolit? "Zadovoljni Kranjec" ali "državljan sveta"? — Oboje! Njegova veličina je ravno v tem razponu, v katerega napetosti se vzdržuje čvrsta in plodna vez med domom in svetom.

Seveda pa nam ta ugotovitev še ne daje pravice, da storimo tisto, kar je pri nas običajno: da Prešerna, izborno razpetega med kranjstvom in svetovljanstvom, zložimo v žepni format in razglimo za rodoljubnega stihotvorca in nacionalnega aktivista.

Prešeren je bil namreč po svojem "duševnem profilu" ravno nasprotno: individualist, fragojst 2 in pesnik, ki ves čas sili ven iz preozkega okvira svoje kranjske province.

Sociokulturna podoba le — te pa je bila tisti čas približno taka: v

mestih je prevladovalo nemško govoreče meščanstvo, na deželi pa preprosto slovensko kmečko ljudstvo, iz katerega so se nekateri posamezniki po levesti socialnega vzpona prebjali v meščanski svet poslovnosti, politike in kulture. Vendar jih je bilo med tako povzdignjenimi in izobraženimi Kranici malo, ki bi bili

slovensko zavedni, še posebno ne v političnem oziru. O kakšni načrti in organizirani slovenski politični aktivnosti v prvi polovici XIX. stoletja pač še ne moremo govoriti. Bilo pa je že tedaj nekaj takih, ki so skrbeli za kulтивiranje jezika slovenskega ljudstva: na eni strani janzenistično orientirana duhovčina, na drugi v svetovne horizonte zazrti posamezniki. In med slednjimi sta se pojavila dva, ki sta imela — kot že nekoč Trubar — ponovno vzpostaviti posredovanje med domom in svetom ter zapeljati kranjsko barko v svetovne kulturne tokove. To sta bila Gorenčica Matija Čop in France Prešeren.

Slovensko domovanje oblike teden "sijajni val naše klasične

Copove — Prešernove romatnike,

oprte na svetovne horizonte in

zasidrane v romantični umovnosti filozofiji nemški.³

Znotraj romantične kot take sta prevladovali dve strugi. Ena se je iz trpeče duše izlivala v ocean svetobolja, druga se je napajala pri ljudskih virih in povzdigovala ljudsko omiko. Obe je obvladovala temeljna disharmonija med življenjem in idealom; prvo v zasebni sferi, drugo v nacionalni. Prešeren je pripadal obema; intimno predvsem prvi, občasno pa se je angažiral tudi v prizadevanjih druge.

"Prešeren govorji navidezno bolj v svojem imenu, nego v imenu naroda, ki še ni čakal pripravljen pred vrati časa, ampak je imel priti šele po njegovi smrti. Pri tem pa temelji Prešeren tako globoko v svojem plemenu, da bi tudi takrat, kadar govoril

sam zase, govoril in misli obenem za svoj narod."⁴

... in jugoslovanstvom

Prešeren torej izhaja iz svoje kranjske oziroma slovenske "plemenske" biti ter se pod vplivom antičnih in romantičnih idealov razvije v izrazito individualnega ustvarjalca.

Take so tudi njegove pesmi: enkratne in same sebi namenjene. Če jih kot take še kdo prebira, doživita in v njih živita — tem bolje! Žakaj šele po tem si lahko dovoli pravico, da odkriva v njih odseve takratnih družbenih doganj in jim pripisuje razne skrite tendence.

Ena glavnih kulturnopolitičnih

tendenc predmarčnih let pri nas je bil t.i. ilirizem (idejni predhodnik kasnejšega "jugoslovenarstva" in današnjega "integralnega jugoslovanstva"), stranski produkt Kollarjevega literarnega panslavizma. Temu sicer še ni šlo za enoto državo vseh južnih Slovanov, pač pa že

tedaj za jezikovni unitarizem, ki je hotel južnoslovenski narodom že v samem začetku njihove nacionalne prebube vsiliti enoten — hrvaškosrbski — knjižni jezik.

Prvak teh prizadevanj je bil Ljudevit Gaj, njegov slovenski oproda pa Stanko Vraz. Prešeren se je temu zoperstavljal z besedami:

"Tendenca naših carmina in druge literarne delavnosti je samo ta, da bi gojili naš materin jezik. Če imate vi drugačen smoter, ga boste težko dosegli. Zdržitev vseh Slovanov v eni knjižni jezik bo ostala najbrž pobožna želja."

"Zdi se, kakor da bi dr. Gaj in drugi slovenski literatje resno mislili, naj bi se slovenski in ilirsko — srbski jezik spojila v enega, ali pa celo, naj bi slovensko narečje kot knjižni jezik prenehalo in se za naprej pisalo samo še srbsko. Jaz sem po neizvedljivosti te ideje subjektivno prepričan, vendar se doslej nisem na noben način bojeval zoper njo, tudi mi sicer ni nihče znan na Kranjskem, ki bi bil delal proti temu početju."

"Mi "Gornji Ilirci" smo še zelo mladi, kar zadeva knjižni jezik, zato je prav, da počakamo rezultat tujih skušenj."

"Sicer pa želim ne samo panslavizmu, temveč tudi panilirizmu najboljše uspevanje; vendar mislim, da je treba vse, kar je vzlilko, pustiti rasti pri miru do dneva žetve, zato da bo Gospoda (te Pan) na sodni dan mogel ločiti dobro od slabega"⁵

Tako se je že Prešeren zoperstaval namenom nekaterih rojakov, da bi žrtvovali našo slovensko kulturo in jezik kot njen hrbitvenico vseilirske enotnosti v prid. Anticipiral je stališče, ki ga je kasneje definiral Cankar in se ga držimo še danes; da je jugoslovanstvo politično, nikakor pa ne more biti kulturno vprašanje!

Jugoslovanstvo naj se izraža v jugoslovenski program, kakor ga je izrazil v Zdravljici, tej "visoki pesmi slovenske prihodnosti".

"Slovenski svet je bil tudi Prešernov impozantno, ogromno torišče, navdajočo ga s samozaštevijo in ponosom, a torišče, na katerem se uveljavlja svobodna volja vseh, ne pa diktatura posameznikov ali poedinčnih delov. Tako vsaj jaz razumem njegove znamenite verze iz "Krsta":

Nar več sveta otrokom sliši Slave, Tje bomo najdli pot, kjer nje sijovi, Si prosti voljo vero in postave.

7 Med slednje pa sodijo tudi in predvsem — ustave!

OPOMBE

1 Ta zapis pravzaprav ni rezultat lastnih raziskovanj; je le nekakšna komplikacija, priložnostno sestavljanje ugotovitev dr. Ivana Prijatelja, velikega raziskovalca slovenske kulturnopolitične in slovstvene zgodovine.

Citirana mesta so iz njegovega dela "Duševni profili slovenskih preporoditeljev" (1921); navajam jih po izdaji v vsem dostopni zbirki Naša beseda: I. P., Izbrano delo, I. Lj. 1970, stran 223—224.

2 Tako so v avstrijskih časih reklamirali, katerim je bilo prizoren ali privzetojo tisto nevarno nagnjenje k temu, da mislijo s svojo glavo.

3 Glej op. 1, stran 98.

4 Prav tam, stran 187.

5 F. Prešeren, Zbrano delo, Naša beseda, MK, Lj. 1969, strani 351, 353, 356 in 357.

6 Prav tam, stran 30.

7 Glej op. 1, stran 220.

Odprte strani

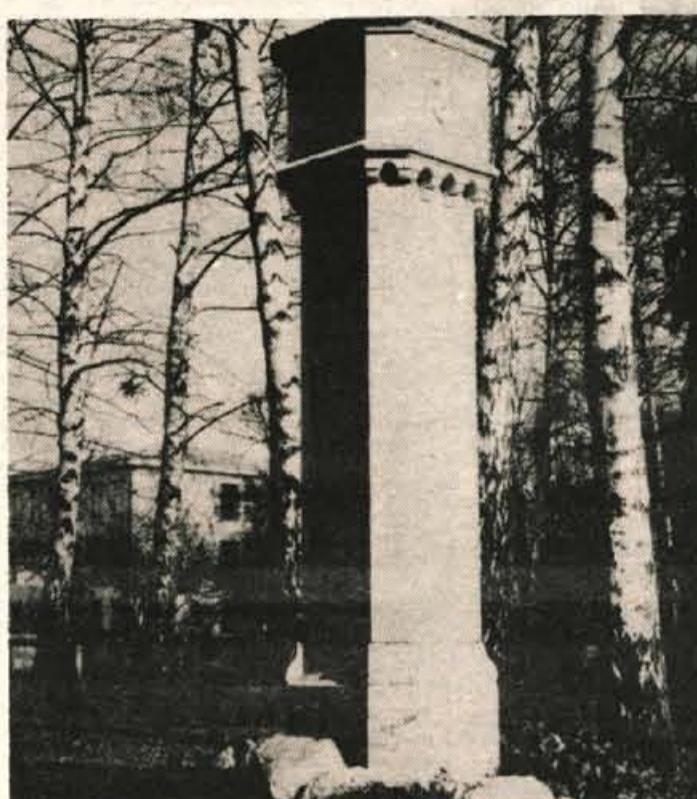
2

Prečanje pisateljev in pesnikov med nami

ANEKDOTE O PREŠERNU

Tu spi France Prešeren, doktor nemiren — neveren

Lani smo pri Gorenjskem glasu počastili slovenski kulturni praznik z drobno knjižico Po Prešernovih stopinjih, ki jo je napisal velik ljubitelj in poznavalec dr. France Prešerna Crtomir Zorec. (Nekaj izvodov knjižice še imamo v uredništvu). Letos smo nekoliko skromnejši in smo za čestitko ob prazniku pripravili nekaj anekdot o Prešernu, izpod peresa istega avtorja.

Rdeči nagelj na pesnikovem grobu

Karejše v marsičem presku generacije pač moral opoznači, da je bilo manj kratice kot danes, manj de kot danes. »Toda zvezna humanističnim, renesansnim, iedalem mora obstajati, četudi se gotske katedrale sprevajajo: mi ostanemo počasi, verniki tiste radosti življenja, ki nam jo ta košček daje.« Bohanec se je tudti teme o svobodi. Zanj boda v ustvarjanju. Vsak nas ima tak družbeni staterem se svoboda odrašča v njegovem ustvarjanju, v kajnem delu. Zaželet je mogoda ne bi imeli pri nas "gotično spomenično" pač pa samo simbolizma in renesanse, eni radost polnokrvnega generiranja.

JOŽE ŠIFRER se ni izognut, ki je v bistvu prevevajoči predanje — svobodo ustvarjanja un uveljavljanja mladih vo idalcev v današnjem pravem momentu času. Za resno in sprotno umetniško ustvarjanje tu potreba popolna svoboda segamenil Šifrer. Toda starejša generacija ni bila vedno tečeta, od konca vojne naprej je dolžnosvobode ustvarjanja presačalo, to je skusil tudi sam.

Sam božen preblisk in zelo mlahav pozdrav sem v srčih in možganih mnogih. Ko pa hočem končati to nesrečno komedijo planejo vsi ti mlahavci zavistneži in pravičniki pa meni. Moje življenje je naenkrat nihova last. Jaz pa vam pravim — moje je lahko ga prodam lahko ga zapijem lahko ga vržem čez plot. Ampak odšla bom tiko kot da nikdar me ni bilo.

INGE

Dorez nadeva

ovoljendomena mladih, tudi "siznovi", kot je elegantno označeni terjiš in po duši še vedno sedno on bojevito generacijo, da je teve večera Viktor Žakelj, asopisni kotu in ne pripovedajoči s kačo, saj je vrste tja v osazreti, oga mila, desetletje, nečem niso gorenjski pisatelji drugačni od tega, neka ihov ugled, pomen njenega dela, ne nazadnje tudi jem po z njihovim osebnim mo nadom, se tako, kot se namuči, kaj nas dogaja, ne more iti, kaj velavci ne v gospodarstvu, ne v politiki. ni hotelma mučen položaj, za razpravljalnik, nekateri ne najdejo nju gorenje kot pavperizacija. inovnik, za klijub temu ali celo cer sploidi tegu nikomur ne arle računsel, da bi demonstrirajoči. Celo nasprotno — od bližnjemalovanje kulku ali zlastvarjanja (ne glede gega aktija priznanja in nagrada) eno je za kulturna praznoljubljivosti moralista prav to za kulturnaj, pa s edina manifestacija ja med lžvobode. Zato je tudi ali ne — ali povsem nemogoče. Namestni ustvarjalci manipulirajo, da je Neža Maurer misel je Neža Maurer amo še ležin dodala nadevu za zato se nako potico. Sicer pa je se ji rečenico zapisal že Prešeren bil val Glosi — tragično je bil zgolj ed stopetdesetimi leti tem sreča resnica, je razumel po bohnjanem.

Pa se to: mimo vsega dobrega okusa so udarili mladi škofjeloški "drugačniki", neustvarjalni ustvarjalci z obdobja nekuliture, kjer iščejo svoj izraz. Za njihov ekshibicionistični nastop si niso izbrali prave publike, saj govorili žargon ni povzročil pričakanega pohujšanja, padanja s stolov in užaljenega žvižganja. Pravnata pač ne vzbuja odzivnosti na ljudi, napisano besedo, ver-

H kasi ne smeš

Ko se je Prešeren odpravil v službo, mu je mati naročala: »H kasi pa ne smeš priti, denarja ti zelo nučas in koj bi bilo faljeno za té.«

Kakšen gospod, ko še krajarja nimate

Katra je po bratovi smrti pravila Lenki, kako hudo je bilo včasih doktorju, če ni imel denarja. Da je prisel nekoč v hišo berač in prosil za en krajar. »Ga nimam,« je rekel France. »No, to ste pa res pravi gospod, ko še enega krajarja nimate,« je bevsnil berač in šel.

Saj smo vti glich

»Saj smo vti glich,« je rekel Prešeren vsakokrat, če se je kdo previsoko nosil.

Zlice za moje fante

Prešeren je v svojih zadnjih ljubljanskih letih mnogim siromašnim dijakom preskrbel kosilo v frančiškanskem samostanu. V Ljubljani se je pesnik pobratil s takrat zelo zanim patrom Benvenutom, ki je bil doma iz Stražišča pri Kranju. Preden so se na jesen odprle šole, se je Prešeren vedno oglašil pri patru. Benvenut je že vedel, zakaj ga je pesnik obiskal, pa se je zasmjal in vprašal: »No, France, koliko bi jih pa letos rad preskrbel z zloglasnim klošterskim ričetom? Ali, da ves: zlice jim boš moral sam kupiti!« Pa se je zasukal Prešeren, v bližnji suhi rob kupil dvanajst lesnih žlic in jih čez četr ure prisel v samostan. »Za moje fante, so, kadar pridejo.«

Srajca za berača

Pisatelju Finžgarju je povedal sodobnik pesnikov iz Kranja: Za revne ljudi je bil Prešeren prava dusja. Imel je doma poseben mošnjič iz rdečega usnja, v katerem je hranił same krajarje. Če je bil berač posebno reven, je dobil od dohtarja kar celo pesti krajarjev iz tega mošnjiča. Sicer pa je Prešeren tako ali tako vse razdal. Pravijo, da je imel le dve srajci. Pa pride k njemu siromak, ogrnjen le s sukničem. Brž veli Prešeren svoji sestri Katri, da eno od srajc podari reveržu.

Prešernov gaj, počivališče velikanov slovenskega duha

Daj v bogajme, da bodo imeli otroci dobro srce

Ano, mater svojih treh otrok, je Prešeren ob neki priložnosti poučil: »Če sreča kdaj z otrokom berača, le daj mu kaj v bogajme, da bodo najini otroci pozneje v življenju imeli dobro srce.«

Doktor nemiren — neveren

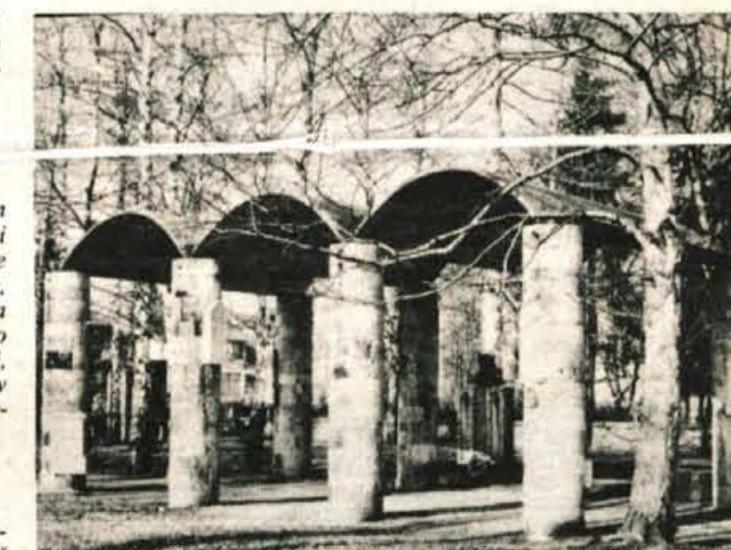
Do konca decembra l. 1848 Prešeren ni izgubil svojega humorja, kljub iz dneva v dan bolj hudi bolezni. Prijateljem, ki so ga obiskovali je večkrat rekel: »Keder umerjem, zapišite mi na grob takto: Tu spi France Prešeren, doktor nemiren — neveren!«

Tudi berač mora jesti vsak dan

Matiča Valjavec-Kračmanov (1831 — 1897), znani slovenski pripovedni pesnik in bližnji naš rojak s Srednje Bele pod Storžičem, je uvrstil v svojo zbirko »Vzgledi ljubezni do svojega bližnjega« tudi tole mično sporočilo o Prešernovem doarem srca. Berač v Kranju se ni manjkal, drznejši so obiskovali hiše vsak dan, nekateri celo po dvakrat — čeprav je bil njihov le petek. Gospodinja Prešernove, huda sestra Katra, je nekega popoldneva prav izigrala in na ves glas podila iz hiše berača, ki je že zjutraj dobil svoj krajcar. Tedaj prihiti iz pisarne pesnik sam, naroči starčku, naj poslej vsak dan po dvakrat pride, sestra pa okrega: »Saj mora tudi jesti večkrat na dan, ne le enkrat — siromak prav tako, kot vsak drug človek.«

Tragično snubljenje

Kako si je Katra Čopovo smrt tolmačila, zvemo iz njenih originalnih besed: »Dohtar ni znal prav nič plavati. Čop je pa znal. V smrt hiteč, je Čop hotel dohtarja s seboj imeti. Pa France ni časa imel, je imel veliko za pisati. Čop je bil namenjen k neki grofovski hčeri iti snubit. In prav zato je neki sel kopat se, da bi se bil prav spučal in poštil, potem bi šel pa snubit.«

V vejah polno tišine in hladu, pod Plečnikovimi oboki mir, thota večnosti

Učeni sveti Pavel je bil tkalec in si s tem služil kruh

Znano je, da je pesnik, že advokat v Kranju, v imenu večje skupine okoliških kmetov vodil pravo proti dekanu Dagarinu. Šlo je za to, da ne bi še nadalje plačevali krivične desetine cerkveni gospodki. Pa je prirohnel Dagarin v Prešernovo pisarno: »Oropati hočete cerkev prastarih pravic. Saj vendar veste, da mora duhovnik živeti od oltarja, ne sme pa kopati, trgovati ali opravljati kako rokodeljstvo!« Poredno ga zavrne Prešeren: »Pravijo, da je bil sam učeni sveti Pavel tudi dober tkalec in si s tem služil kruh!« Resneje pa je dodal: »Sicer pa se s tožbo ne ženem zase, hočem le pomagati revnim ljudem.«

Kjer je maša, je tudi kaša

Naklanski fajmošter, Blaž Blaznik (1800 — 1862), je ob neki priložnosti (25. ali 30. maja l. 1847), ko je bil Prešeren pri njem v gosteh, kar zavistno navrzel: »Vam, advokatom, pač ni sile, vi že znate zaslužiti dosti goldinarjev s svojimi pravdami!« Prešeren pa uredno nazaj: »Ti pa se res ne pritožuj, kjer je maša, je tudi kaša!« Naš pesnik je že moral vedeti, kako je bilo s tedanjimi cerkvenimi zaslužki, saj je imel brata, strica, in stare strice duhovne. — »Kaša pa bila v tistih časih splošen sinonim za izdatno, tečno in dobro hrano, medtem ko je bil »ričeti beseda za slabo hrano revežev.«

Zbral: Črtomir Zorec

Pa imava res enga botra

Jakob Prešeren, boter Boštjan so mu rekli pri Ribičevih, ker je bil menda vsem njihovim otrokom krstni boter, ni bil Lenki prav nič všeč: »Pa so bili res en pravi boter! Koj so pri stricih zatožili Franceta in Jurija.« Pesnik je nekoč svojemu bratu Juriju rekel: »Pa imava res enga botra!« Boštjanu ju nekaj namreč tako zatožil, da je bil stari stric Jožef hud in ju pošteno skregal.

V lemenat pojdi, tu pri nas, se ne da naprej priti

Sinu svojega botra Boštjana je Prešeren takole svetoval, ko je sam iz leta v leto doživeljal razčaranje v poklicu: »V lemenat pojdi, tam boš kmalu naprej prisel, tu, pri nas, se ne da naprej priti. Jaz sem svojo reč tako zastopil, da nobeden bolje — pa nisem nič srče imel. Kar v lemenat pojdi, saj ni treba, da bi bil tudi ti nesrečen kot jaz.« No, pa Boštjanov fant le ni šel v lemenat, po pravnih študijah je postal notar v Radovljici.

JOZE NOVAK

Odprte strani

BRANKO SLANOVIC

Trdinove podobe prednikov

Ivan Cankar: »V teh težkih časih nam budi Trdina tolažba in zavetišče.«

Deset let (1870-1879) je Janez Trdina zapisoval v 27-zapisnih knjižicah, da bi popisal »podobe pravega značaja slovenskega naroda na Dolenjskem in v to služijo prekrasno ne le resnične prigode in reči, ampak tudi basni, kriva mnenja in laži ter si pripoveduje ljudstvo o raznih prilikah svojega življence. Meni ni nikoli le na misel prislo nabirati kroniko škanalov. Vsa data zapisujem edino le zato, da dobim pravo fotografijo našega naroda, kakšen je v svojem dianju, govorjenju in mišljenju, kakšen v svojih čednostih in napakah, kakšen v svoji sreči in nesreči in kakovih so vzroki in nagibi njegovega delovanja in njegove nemarnosti. To vodilo zahvaljevalo je zabilježiti tudi satirične ali lažnjive pravljice in govorice o raznih ljudeh in razmerah, ker se vidi tudi iz njih sočutje in nesočutje našega ubogega naroda, kar zmatram za potreben privesek za njegovega temeljitega poznanja...« Skoraj 3.300 zapisov nam omogoča razumeti obdobje po ukinitvi fevdalizma, za katerega je bilo značilno propagiranje kmetijstva, industrija ni mogla sprejeti propadnih kmetov, zato se je širilo goljufanje, tativne in beračenje. Goljufanje z menicami ni nikakršen izum Fikreta Abdića, saj v 10. zvezku na strani 485 beremo: »Na menice dobivamo denar se brez misli da bo treba plačati, zl. če je kak garant. Kdor je komu dolžan in mora plačati

je vesel kakor da dolg plačan bil, če dobi kje drugje na posodo. Kdo še lahko trdi, da se je zgodbina v sto letih veliko spremnila?

Trdina je v »zapisane knjižice« zapisoval posebej v dveh obdobjih 1870-1872 in 1877-1878. V prvem obdobju se nizajo zapisi o ljubezenskih idilah, njenih, pitju, prehrani, volitvah, čitalnicah, nemškutarjih in vsem, kar se je Trdini zdalo vredno zapisa. V drugem obdobju se kratkim zapisom o vremenu, letini itd. pridružujejo še večje zbirke modrosti, pregovoro in šal o določeni temi npr. o sreči, vojski, ženskah, vinu... Vse zapisne knjižice povezuje Trdinovo opisanje Dolenjske in Dolenjev, zato jih lahko označimo za ne-nadavno zgodovinsko enciklopedijo dolenjskega etosa in epesa tistega časa. Toda, ne le dolenjskega, kajti Trdina je v mladosti živel na Gorenjskem, zato je čestokrat primerjal Dolencij.

Mnenja, opisi in trditve v zapisih si često nasprotujejo (primerjaj kratek izbor zapisov o Gorenjcih), kar bralcu prisili, da si ne izoblikuje dokočne in veljavne sodbe, ampak mu omogoča kaleidoskopsko montažo o času in ljudeh, ki so živel pred sto leti. Zapisi bralcu zgodovine ne spremnijo v neko zgodbu, ampak mu preteklost puščajo odprtvo. Trdinove »zapisne knjižice« bodo dragocen vir za različne

druboslovne znanosti, verjetno bo literarna veda moral revidirati svojo tradicionalno sodbo o Trdini kot o »folklor-nem realistu«. Poleg tega pa bi morale biti zanimive za običajnega braleca, saj so neizvrpen vir najrazličnejših branj, ki jih omogočajo »tematska kazala« na koncu vsakega zvezka, tako da bo bralec kmalu odkril, da je na skoraj tisoč straneh Trdinovih antropološko-zgodovinskih spisov mogoče najti »sto romanov v treh knjigah.«

Trdinove antropološko-zgodovinske spise sta priredila za tisk Igor Kramberger in Snežana Šabi s sodelavci. Njuna izdaja Trdine bo še dolgo veljala kot klasična in kot skorajda nedosegljiv vzor, kako izdajati slovenske klasične. Upajmo, da bodo bralec znali ceniti mukotrpno enoletno delo, kajti družba in založbe tega ne cenijo.

Trdinove »zapisne knjižice« so izšle pri marginalni založbi KRT, kar je ociten dokaz za bedo »velikih založb.« Skupen naslov Trdinovih spisov je »Podobe prednikov« z uredniškimi naslovimi posameznih knjig: 1. knjiga — ... pohujšljive za vsakega..., 2. knjiga — »Vsaka svinja naj si rije svoje korenje« in 3. knjiga — »Trezne vinske in praznoverne.« Knjige so vložene v zaščitni karton, na katerem je barvna reprodukcija risbe vinske trte »črta tična« iz leta 1874, cena treh knjig je 19.500.

Na Kranjskem ni nikjer vse sreče: Dolencem manjka denarja, Gorenecem vina.

Dolenke mehkužne proti Gorenkam, še po letu se prehlaže. Ko pero — Gorenke pa po zimi bose tolčeo perilo si po nogah o naj hujem mrazu in snegu.

NAMESTO SKLEPA:

Star pregovor pravi: Na Dolenjskem vsaka Gorenka postane pijanka. Dolenka rekla je Gorenki: S frakelinom si začela, s firkeljini boš pa nehaia, če jih boš imela za kaj kupiti. Gorenka pije doma mleko, na Dolenjskem pa še zanj ne vpraša. Kako ne bi bila pijanka, saj je Gorenka. Kar ne ve Bog ne hudič, ugane baba. Ko bi jemali Gorenki Dolenke, prišel bi zarod, da 'mu ga' ne bi bilo 'v lepoti' para pod tem cesarjem, rekel je preški graščak Andrej Smole. Gorenči nimajo sreče v zakonu, ker ne jemijo za žene veselih Dolenk, Dolenči pa zato ne, ker se ne ženijo pri zastavnih Gorenkah, ko bi se menjali, bi bilo prav za oboje, trdili so 'vinski' tovorniki (v poganski krmi).

Priznati moram, da se razprave nisem dejavno udeležil in ji tudi

Gorenje skriva zmirja v brku, mu ne veruje nič. Dolenec je v brk dobrika, za hrbotom pa pravljiva (Gorenec ignorira) ga zmatra za velo avtoriteto.

Gorenje boje se skriva, rajejo kmečkim fantom. Dolenčke skriva volijo

Dolenjske misli o Gorenjih: Gorenec je prvi za bikom — govoriti kakor bi rulil — je slepar nad vse sleparje — neušmiljen. Gorenjski duhovni očitajo Dolenkom pjanost, ali pri nas se dobi že še dostih treznih in zmernih — Gorenke pa ki so priselile se simo, so pa sploh brez ene vse naj večje pjanke.

Dolenec je mnogo bolj narančen od Gorenca v vseh svojih veselicah, strastih in nayanah, resp. razvadah. Pohotnica lajdra se rada in očitno, kar narančnost zapeljuje tistega, ki je všeč. — Možje ki bi sloveni radi za veljake, se ga vpravijo ljudi našverkajo in delajo škandale, ki morajo škoditi njih ugledu, ali pa se če, ko jih

Blaž Kumerdej

Ob slovenskem kulturnem prazniku se spominjamo še enega velikega Gorenca — šolnika, filologa in preporoditelja Blaža Kumerdeja. Zapis Branka Slanovica zaradi izredne dolžine objavljamo v dveh delih. Nadaljevanje bomo objavili na Odprtih straneh 19. februarja. (uredništvo)

V letošnjem letu, točneje, 27. januarja poteka 250-letnica rojstva, na Bledu rojenega šolnika in filologa, preporoditelja, Blaža Kumerdeja. Leto njegovega rojstva je 1738.

Res je, da je Blaž Kumerdej nekoliko bolj znani v literarni zgodovini, pa še tam je dandanes bolj pozabljen. Morda je krivo temu dejstvo, da so ostala njegova filološka dela skoraj vse v rokopisu in so tako ostala širi javnosti skoraj nedostopna. Vendar bi delali velikemu Blejcu krivico, če bi sodili njegovemu delu samo po tem, kaj so mu natisnili. Zato je prav, da se spominimo ob tem pomembnem jubileju njega in njegovih zaslug za Slovence, za slovenski jezik in za slovensko šolstvo.

Čas delovanja Blaža Kumerdeja opredeljuje doba dveh vladarjev takratnega avstrijskega cesarstva, cesarice Marije Terezije in njene sina Jožefa II. To je tudi obdobje pravih preporodnih začetkov, ki so se odražali v literarnih delih tudi naših, takratnih preporoditeljev Marka Pohlinja, Jurija Japla, A.T. Linharta in zlasti še Blaža Kumerdeja. Če poizkusimo slediti Kumerdejevi poti od doma v šole in dalje, med preporoditelje, tedaj moremo ugotoviti, da je hodil v osnovno šolo v takratno »Proštijo« na Mlinem, na Bledu, obiskoval do 1757 gimnazijo v Ljubljani, verjetno do 1759 filozofijo, bogoslovje pa vsaj v letih 1761–1762. Takrat je bil med ljubljanskimi študenti tudi Kamničan Jurij Japelj, pozneje Kumerdejev sodelavec, zlasti pri prevajanju Sv. Pisma. Sicer se je slovenska preporodna miselnost najprej razvila pri Pohlinu, ki pa je večkrat pri tem prihajal sam s seboj v protislovja. — Ko je bilo Kumerdeje 24 let, torej pred prejetjem prvega redova na ljubljanskem bogoslovju 10. aprila 1763 je želel obravnavati mate-

rin jezik. V tem času se je gotovo že zanimal za Ruse, se učil glagolice in cirilice. Razen bračnega Valvasorja in uvida v Bohoričevu slovniku, sta na Kumerdeja gotovo vplivali tudi rastoča ruska politična veljava in nova ruska literatura.

Kje se je zadrževal Blaž Kumerdej v času od 10. aprila 1762 do 1767 ni ugotovljivo. Znano je, da se je vpisal jeseni 1767 na Dunaju na juridično fakulteto, kjer je pravne študije tudi dokončal okoli 1771 in tako postal »Artium liberalium et Philosophiae Doctor«, ali v slovenskem prevodu, »doktor svobodnih umetnosti in modrosljov«. Vendar je po tem ostal na Dunaju kot »correpetitor iuris« na tamkajšnji viteški akademiji z vzgojo diplomata v Orientu. Za Pohlinovo slovniko se je na Dunaju zanimalo več Slovencev, med njimi Žiga Popovič, Matija Čop in Blaž Kumerdej. Ta trojica je sicer utrgnila vplivali na preporodno akcijo v svojih okoliših, vendar ne tako, kot bi bilo pričakovati.

Na Dunaju je Kumerdej nadaljeval svoje, že prej začete, slavistične študije. S kom se je tam družil, sicer ne vemo, smemo pa domnevati, da z Žigo Popovičem. Posebno pozornost pa so v njem vzbujale prav gotovo nemške knjige o Slovencih, med katerimi so ga zlasti privlačila Schloezerjeva dela. Med temi je vsekakor močno vplivala na Kumerdeja »Allgemeine nordische Geschichte«, kjer avtor med drugim poziva slovenske jezikoslovce, naj bi kdo med njimi ustvaril nekako spošno slovansko filozofsko slovniko. Istočasno je Kumerdej tudi budno opazoval proces avstrijske šolske reforme.

Verjetno je bil znanec Kappusa,

ki je bil blizu avstrijskim vladnim krogom in je tak posredoval Kumerdeju informacije o šolskih vladnih načrtih »iz prve roke«. Počasi je začel gledati na

te načrte s stališča svoje preporodne miselnosti, ki si jo je še poglobil s študijem Schloezerja. V času svojega učiteljevanja na dunajski orientalski akademiji je videl prve uspehe nove dunajske normalke in opazil splošno zanimanje za šolstvo v vseh avstrijskih deželah. Želel je izboljšati tudi šolske razmere v svoji ožji domovini, Kranjski. Nepričakovano je prisločil na pomoč tedaj kranjskim preporoditeljem. V tem času je bil Blaž Kumerdej prvi Slovenec s točnim načrtom, kako spremeniti v novi, nemški šoli na Kranjskem jezikovno praksjo v koristi slovenščini. Tako je izdelal spomladni 1773 na Dunaju »domoljubni načrt«, kako bi se dalo kranjsko prebivalstvu najuspešneje poučevati v pisani in čitanju. »Ta načrt je nenaprošen predložil dunajski vlagi. Sicer ni povsem prekinil s preteklostjo, kar se tice jezikovno kulturne prakse in tudi nemščine ni povsem odpravil iz osnovne šole, kljub temu pa je »domoljubni načrt«, s katerim je hotel pridobiti vladno, vseboval za tisti čas nezaslišane novosti, kot na primer prirediti slovenski abecedenik, posloveniti šolske knjige, oziroumo sestaviti in izdati nove, slovenske izdaje; Slovenci naj se tudi v šoli učijo v slovenskem jeziku brati in pisati; vlagu naj »uskadi domači jezik s hrvaščino, dalmatinščino in drugimi, sorodnimi jeziki, kajti naloge nove šole na Kranjskem bi moral biti, naučiti tudi kmene, poleg materinščine tudi nemščine, dalmatinščine in poljščine.«

To je bila prva slovenska preporodna manifestacija, naslovljena naravnost vladni, ki jo je s tem opozorjala na obstoj nove, slovenske miselnosti. S tem so bili tudi mnogi Slovenci prisiljeni k presojanju o pomembnosti vsebine preporodnega programa.

Prejeli smo

EDO TORKAR

Sol naroda

Pred slovenskim kulturnim praznikom so skupščine gorenjskih občin in Gorenjski glas pripravili sprejem za gorenjske književne ustvarjalce v vinoteki kranjskega hotela Creina. Sprejem je imel kot sanljiv poskus zbljanja med politiko in kulturo, oz. literaturo in če si obe sferi javnega življenja na koncu le nista padli v bratski objem, kot so nekateri žeeli in pričekovali, (kajti v teh težkih časih, ko je slovenska samobitnost ogrožena od vseh strani, je treba narodove sile strniti v boj proti skupnemu sovražniku!), so za to krivi predvsem nekateri pretirano nezaupljivi in večno nezavoljni posamezniki iz književniških vrst, ki so se pridružili, da jih politika spet hoče za nekaj izkoristiti...

Priznati moram, da se razprave nisem dejavno udeležil in jih tudi

nisem najbolj zbrano sledil, preveč sem hitel jesti in piti, saj se mi zastonjska večerja ne ponuja ravno vsak dan. Sem in tja pa sem le ujet kakšno cvetko z govorilnega odra in celo kak gričljaj mi je zastal v ustih, ko sem premisljal, da sem kar sem slišal. Npr. tedaj, ko je voditelj pogovora, visok politik republike Ranga, zbranim povabljenjem pokadil, da so »sol naroda«. Ta kompliment je nekaterim, zlasti tistim, ki so po zaslugu svojega položaja, častitljivih let in književnega ugleda zasedali častna mesta v bližini mikrofona, očitno kar teknil — meni pa ne preveč. Po kakšnih kriterijih in čigavi volji sem se jaz, ubog peroprask, klovni mnenjskih rubrik v lokalnih časopisih, samozaložnik in bankrotiranec, ki mu narod vsak dan dokazuje, kako malo je vreden na trgu ponudne v povpraševanja, zdaj kar ne nadoma izsolil iz narodovega telesa v kristal čistega NaCl?

Kako shajam kot »sol naroda« v svojem neposrednem okolju, naj ponazorijo tle primerki: Ko sem pred leti prišel k uredniku jesenskega Železarja po predjem za povest, ki je pri njem že celo letočakala na objavo, me je zviška pogledal in mi zabrusil, naj grem pač delat v fabriko, če sem v stiski z denarjem. Potem je prišel na njegovo mesto nov, mlajši urednik, za katerega sem vsak teden pisal leposlovne podlistke: 25 tednov zapored natančno po 40 vrstic, da sem olajšal delo tehničnemu uredniku. Za en podlistek, ki sem ga v povprečju pisal ves dan, sem dobil toliko, kolikor je zasluzil urednik v eni sami uri urednikovana. Vsem spôšťovanju uredniškega dela navkljub sem menil, da so moji podlistki vredni vsaj še enkrat več — torej dve ure urednikovega dela. In namesto, da bi urednik ugodil moji skromni zahtevi po zvišanju honorarja, mi je podlistek enostavno nehal objavljati. Zdaj za Že-

Naj mi bralec ne zamerijo, da se ob prazniku slovenske kulture ukvarjam s takšnimi banalnostmi, toda življenje kulturnega ustvarjalca, ki hoče živeti samo od tistega, kar napravi s svojim umom in rokami in ne s sinekur, funkcij in minulega dela, je tlakovano s samimi banalnostmi. Vse, kar lepoča in žlahtnega izvede iz sebe, se v kužnem zraku kulturne province sesiri v smrdljivo godilo, v kateri slejko-prej krepneš tudi sam — če se prej ne spampetujes in greš v službo.

Le dan pred sprejemom v Creini sem bil na predstavitev knjige Damjana Jensterja Potovanje klobca volne, na kateri se je avtor pojavi — preoblečen v klovna. Naj mi bo dovoljeno biti klov — reyen, smešen in svoden. Sol naroda pa naj bodo tisti, ki narodu solijo pamet. Bogim daj sol!

Edo Torkar

Franček Bohanec in Jože Šifrer

POPULARNI NA GORENJSKEM

dijski otroški vrtec

ica ljubljanskega Vala 202 Alenka Dakič je znana množičnim poslušalcem, verjetno pa le malokdo ve, da je go-točne Preddvorčanka.

1979 je prek avdicije za novinarje prišla v ljubo radijsko hišo, kjer je tukaj Vahen njena prva ročica. Začela je s terenom – anketo na vprašaj je to taščin jezik. Šlo je vspitev, ki bi danes sviljal samo kratko, neopravilo, takrat pa bilo čisto drugače. Posnale je izjav, odšla domov »prekrat« posnetke in tako prek celega dne. Zjutraj že navsezgodaj pred milico pripravila prispevki predvajanje.

ko je pravzaprav na Valu

vah.o, stalno zvonijo tele. Ljudje nas kličejo, ko do ali ne vedo. 312-522 odane postala vseslovenska številka informacij. Nasploh oplažamo, da veliki odziv naših poslušalcev, vsaj po nekaterih poglavljih, pokrivamo tri četrtine vseh poslušalcev. Vas nam ostali radijski

kolegi v šali pravijo tudi radijski otroški vrtec, ker je bilo pri nas zmerom veselo, polno štovov. Dolgo so nas imeli za posvet neresne, podatki o poslušanosti pa so vse skupaj postavili malo na glavo.

Verjetno mnogi mislijo, kako izredne delovne pogoje ima-

mo, pa naj zato povem, da smo šele pred kratkim časom dobili vsak vsaj svojo delovno mizo. Pa je še vedno vse prevečkrat tako kot na železniški postaji, eni prihajajo, drugi odhajajo...

Sam program na Valu 202 se v bistvu dela sproti. Poskušamo se čim bolj aktualno odzivati na vse, kar se godi okrog nas. Še vedno se na primer živjo spominjam reportaže iz Vevčanov.

Kako pa tvoje urednikovanje?

»V bistvu sem šele dobro leta na tem mestu. Predvsem je polno raznoraznih sestankov, poslušanje prispevkov in podobnega. Velikokrat ima človek občutek, da si deklica za vse, a vendarle.

Tako se počutim čisto drugače, ko sem v studiu, pred mikrofonom in sem v bistvu v posvetu drugačem položaju.«

Ljubljanski Val 202 se bo ob sedanji zasnovi verjetno vse več poslušal tudi v prihodnjem, za kar ima poleg celotne ekipe zanesljivo svoje zasluge tudi Alenka Dakič.

Vine Bešter

e z vsega sveta na Jesenicah

Kranjskogorska je najlepša

je bila kriva žena, ki mu je za petdeseti rojstni dan kupila punčko, oblečeno v gorenjsko narodno. Potem ji je sam dodal fanta, le da je vsega sam obul in oblekel. Da bi bila gorenjska idila popolna, nukala le še zibka...

teria je prava slovenska se je poglabljaj vanje Stavitz in ugotavljal vse možnosti. Med drugim tudi to, da kogorsko zibko propagirat slovensko, vendar sloven je toliko različnih. Drugačna prekmurska kot kuka, primorska drugače kot ona na Ptiju. Krog je poganjala voda, kočevna ob končnicami robnike iz ... Stane jim pravi kar kaže, svojo posebnost imata iz Trente in prav tako Metlike. Vsaka je zase lepo posebej zanimiva.

je spoznal neverjetno potri zibkah, so ga privilej bolj. Niso mu dale miru

drugo po Jugoslaviji.

je na muzeje posameznih

in kustosi so mu ponekod

ljubezni odgovarjali, pošljali skice. Stane pa se je loteval vseh posebej z vso natančnostjo, z vedno večjo vremenu. Iz Vranja je dobil Vrantski zbornik, v katerem je posebna študija zibk iz tega konca Jugoslavije. Lepo izrezljane so, podobno tudi na Kosovem. Zanimivo je, da imajo skoraj vse zibke, pa naj bodo slovenske ali one s Kosova ali iz Romunije, na končnicu zvezdu. Petero ali šesterokrako. Prsti urom, pravijo. Spodaj, v dnu, pa pet ali sedem luknen.

Menda pa je najbolj komplikano narejena gorenjska zibka, kajti sestavljena je iz petih vrst lesa: dno je iz smreke, okrogla noge za zibanje je iz česnje, končnice so iz jablane, robovi iz javorja, »knofi« pa iz hruške. Bohinjske so iz samega macesna,

pokljuške pa iz macesna in bukve.

Stane ni ostal samo pri jugoslovenskih zibkah, tudi prek meja je segel. Tako je našel pri Bolgarih edino zibko iz železa, ugotovil, da imajo Romuni, Madžari in Bolgari, pa tudi Indijanci, zelo radi viseče zibke, potem pa ali jih obesijo v hiši na tram, ali pa zunaj na drevo. Pogosto so pri teh narodih tudi zibki, prizrejene za nošnjo na hrbitu. Albanci imajo visoke zibke z enim locnom in drobnimi rezbarijami. Posebno zanimive so kosovske; vse od kraja se razstavijo. Ko jo pri enem otroku obrabijo, jo razstavijo in spravijo.

Stopetdeset zibk ima zdaj Stane v svoji zbirki. Miniature so, seveda, največ 25 cm dolge in temu primerno visoke. Vso steno

mu že zasedejo, da jih skorajda nima več kam spravljati. Toda, ne odneha. Vse mu pride prav. Ko je na televizijski sledoval nadaljevanje in v njej opazil zibko, jo je takoj naredil. Tako z baldahinom. Kako je pri iskanju motivov iznajdil, priča tudi zibka Rojstva matere božje iz 16. stoletja – posnel jo kar s freske samostana Studenice.

Marsikatero zanimivo še je Stane spoznal teh svojih zibk. Na primer tudi to, da so na našem jugu zibko, v kateri je, otrok umrl, postavili na pokopališče, na voljo revnini ljudem. Če pa je bilo pri kakšni hiši rojenih veliko dekljic, so si šli pred rojstvom naslednjega otroka sposoditi zibko k sedusu, kjer so se rojevali fantje. Tudi zibke v obliki neček so obstajajo. Te so bile vredno okrašene z ornatimenti, pri robu pa so imele gunbe za otroka povezati. V takih zibkah so navadno nosili h krstu. Ponekod so imeli tudi po več zibk, okrašena

Stopetdeset zibk ima v svoji zbirki Stane Zugwitz, upokojeni železničar z Jesenic, toda od nobene se ne bi ločil, od kranjskogorskega pa sploh ne.

Foto: D. Dolenc

pa je bila le tista, ki je bila za nošnjo h krstu.

Koliko zanimivih spoznanj ob preprosti zibki. Na Jesenicah se dogovarjajo, da bi konec avgusta Stanetovo zbirko zibk razstavili kot etnološko zanimivost v Kosovi graščini. Medtem ko pa se bo na polici verjetno zna-

šla še kakšna nova. Stane bi silno rad spoznal tudi zibke naših sosedov Italijanov, Avstrijev, posebno naših manjšin, Furlanov, Rezjanov, Koroščev, Lužiških Srbov in drugih. Deset let jim je že posvetil, pa jim jih bo še naslednjih deset, če bo le dobil predlog.

D. Dolenc

onovno splošna srednja šola?

3. februarja — Republiški strokovni svet za vzgojo in izobraževanje premišlja o zlitju petih srednješolskih programov: naravoslovno-matematičnega, družboslovno-jezikovnega, pedagoškega, splošnokulturnega in računalniškega, ki naj bi oblikovali novo splošno srednjo šolo kot kvalificirajočo mlačino za študij za razvoj.

Pred sedmimi leti smo podobni splošni srednji reki lepo na kratko gimnazija. Nič narobe bilo, če bi zbledele napise na pročeljih osveđava na staru gimnazijo po svoji vsebinai ni goča. V Sloveniji so se pred četrto stoletja za delitev splošne gimnazije na družboslovno in naravoslovno, pojavili so se tudi že prvi z intenzivnim tujim jezikom in intenzivno matematiko. Tudi v kranjski gimnaziji so se 1974. pravljali za nekaj oddelkov splošne gimnazije in intenzivno matematiko, a je naslednje leto imel vmes program pedagoške gimnazije, ki je precej učencev, tako da je zamisel zamrila. Če želimo včrtic s splošnim razvojem, moraveti, da bodo lahko držali korak le visoko zasedeni ljudje. Danes je čas hitrega prevrednotenja. Preveč ozka specializirana znanja, ne dajemo učencev v šoli, na primer v racunalništvu, elektroniki, so čez pet let, že zastarela. Potrebujemo kvalitetno splošno srednjo šolo, ki vsepiha stalne, temeljne vsebine, program vsaj dve, če ne tri leta, v četrtem, tudi v tretjem letniku pa nekatere izbirne. Temeljne so po moju samo slovenski jezik ter matematika. Na takih trdnih osnovah potem na višji stopnji lahko gradili sprememb, ki jih prinaša hiter razvoj, tudi po nujnem stalnem samoozraževanju, podiplomskem in podobnih oblikah, ki prav tako zahteva temeljno znanje. (gimnazije) srednje šole in pedagoško, naravoslovno-matematično in računalniško usmeritev Valentino Pivka.

Naravoslovno-matematični in jezikovni programi sta po prenovi temeljno – letočna je precej bližu drug drugemu. Zakaj naj bi posebej izobraževali kulturne-kritični, za pedagoški program pa trdim, da

teljev izobraževali tudi medicinci, strojniki, ekonomisti in drugi. Dobili bi vsebinsko boljšo in cenejšo šolo.

Podobnih lokalnih šol na Gorenjskem ni, vendar se kljub temu poraja vprašanje, kako se bodo zili in organizirali "gimnaziski" programi na Jesenicah, v Kranju in Škofji Loki. Valentin Pivk meni, da ne bo posebnih preklicij; nobena od treh šol ne bi bila bistveno na slabšem ali na boljšem s številom učencev, pač pa bi zajezil veliko migracijske učencev, ki se zdaj vozijo iz Tržiča in Kraňa v Škofje Loki, z Jesenic in z Škofje Loke v Kranju.

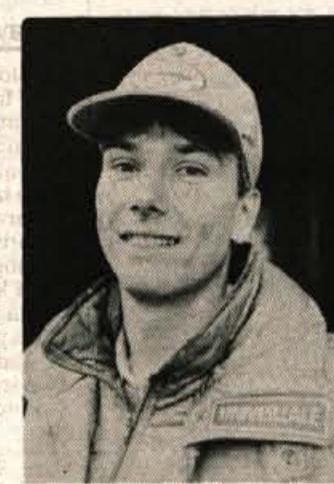
Kdaj bo do zlitja petih programov prišlo, še ni jasno. Ta jesen je gotovo preblizu in tudi škoda bi bilo brez zares temeljnih priprav tako močno po-

segati v preoblikovanje. Ne nazadnje tudi zato, ker raziskovalni projekt srednjega šolstva še niti stekel ni, ker se zakon o usmerjenem izobraževanju spreminja z zamudo, ker varčevalne ukrepe v telesih republiških izobraževalne skupnosti sprejemajo bolj po občutku kot na osnovi stroškovnih raziskav, ker dolgoročni plan razvoja vzgoje in izobraževanja nikakor ne ugleda belega dne. Res pa je tudi, da bi bilo škoda, čakajoč na vse te dokumente, spuščati mimo nove generacije otrok, če so razmišljana o splošni srednji šoli podkrepjena z izkušnjami.

Razen vsebinskih povezav, ki gorovijo v prid splošni srednji šoli, ni zanemarljiv tudi vidik večje racionalnosti in ekonomičnosti. S splošno srednjo šoli bi rešili problem tako imenovanih majhnih odročnih šol. Za primer naj navedem tolminski pedagoški program, v katerega ne morejo vpisati toliko mladih, da bi lahko po prvem letu oblikovali tri smeri in oddelke, ki bi bili ekonomsko utemeljeni. V splošni srednji šoli bi se poleg bodočih uči-

PETKOV PORTRET

Grega Grilc

Ljudje, ki dobro poznajo našo smučarijo, so večkrat govorili o Gregu Grilcu iz Šenčurja kot o nasledniku Križanca, Strela, Benedika, Žana... O njegovem smučarskem znanju in talentu so govorili tudi o rezultatih na republiških in državnih prvenstvih, na mednarodnih tekmovanjih, pa kopica priznanj, nagrad in kolajn, med katerimi je manjka le še tista s svetovnega mladinskoga prvenstva. Lani se mu je izmuznila, čeprav je po prvi slalomski vožnji še kazalo, da se bo vmešal v boj za prva tri mesta. V drugi je šlo vse po zlru, zapeljal je s proge.

Letos se je kolajna vsem zdela blizu, še bliže kot lani, tudi Gregu, a hkrati tudi daleč,

kajti šport ni le znanje, sposobnost, pripravljenost, temveč tudi navdih, sportna sreča, malenkost.

Za leto starejši in izkušnejši pa tokrat v Madonni di Campiglio ni izpustil priložnosti iz rok, v vjuganju

med količinami in meglo

je bil najhitrejši med vsemi večnimi veleslalomisti sveta.

Prvi mu je tokrat, žal, obrnila hrbel. Merilne na-

prave so sicer izpisale na se-

mafor daleč najboljši čas prve

vožnje (prednost osmih deset-

tink), toda Grega je dobro ve-

del, da je naredil napako. Ni

bil posebno razočaran, tudi v

eno kolajno zlatega sijaja se je

nadvse zadovoljen vrčal domov.

Med potjo je v Kranjski

gori stisnil roko junakinji 25.

Zlate lisice, nepremagljivi Ma-

teji Svet, doma v Šenčurju pa

ga je čakalo še eno presenečenje.

Več kot tisoč ljudi se je

zbral v nedeljo popoldne pred domom Kokrske cete in vsi so hoteli stisniti roko kranju, znancu, smučarskemu asu s Sveteljeve 4, dijaku 4. letnika škofjeloške strojne tehnične šole. Grega je tudi v slavu ostal skromen in predvsem trezen: »To je vrh enega dela športne poti, zdaj se začenja drugi, še napornejši. Mislim, da ne bi smeli takoj pričakovati preveč, prehod med člane je težak. Uspeh mi je v spodbudo, sprejem me je še posebej presenetil, vendar pa upam, da vse skupaj ne bo vplivalo na moje življenje, in da bom ostal tak kot doslej.«

Grega zdaj še ureja spomine s svetovnega prvenstva in čaka na usodo državnega prvenstva, z mislimi pa je že upr v prihodnost: »V Madonni nisem niti za malenkost izboljšal FIS točk, zato je moj glavni cilj, da si z dobrimi vožnjami med člani popravim štartni položaj. Trdo bom treiral, tako kot doslej, potem pa bomo videli...« Kaj se »skriva« za temi besedami? Želite za uvrstitev v prvo jugoslovansko moštvo, za nastope na tekma svetovnega pokala... Če o tem razmišlja svetovni mladinski prvak, potem so želje realne in cilji dosegljivi.

Grega – čestitamo in držimo pesti za nove uspehe, v športu, v šoli, drugod!

C. Zaplotnik

strokovo v razbitje stare gimnazije, in da gremo zdaj po podobni poti v zlitje programov, čeprav se zanjo ogrevata.

V loški gimnaziji so pred uvedbo usmerjenje za izobraževanje 1980. leta izdelali analizo, s katero

Valentin Pivk: »V enem programu bi v naši stavbi lahko izobraževali ravno toliko učencev kot zdaj, pa verjetno ne bi bilo potrebnih 34 oddelkov, kot jih imamo zdaj. Vsi oddelki niso polni, povprečje ni niti 28 učencev. Ob enem programu in povprečju 30 učencev bi lahko imeli dva oddelka manj.«

ro so želi pri

Organizirana vadba v senci tekmovanj

Radovljica, 2. februarja — V radovljški občini so v časih, ko se niso bili treba gledati na vsak sindikalni in telesnokulturni dinar, pribrajali sindikalna prvenstva kar v šestnajstih panogah, med drugim tudi v avtorallyju, orientacijskih pohodih in krosu. Ker je bila v nekaterih panogah udeležba silno skromna in zastopanost delovnih organizacij slabka, je komisija za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu pred šestimi leti sklenila, naj bodo tekmovanja le v tistih devetih panogah, kjer je udeležba množična — v smučarskem teku, veleslalomu, v kegljaških borbenih partijah in v posamičnem tekmovanju, v odbojki, streljanju, malem nogometu, plavanju in načinjem tenisu. Občasno sicer izvedejo sindikalna prvenstva tudi v kolesarjenju, orientacijskem pohodu in hokeju, vendar pa ta niso tako uspešna, da bi jih vključili v redni program tekmovanj.

Radovljških sindikalnih športnih iger se povprečno udeležuje 2300 delavcev in delavk. Številka je pravo in edino merilo za množičnost, toda — ali tudi za kakovost in obseg rekreativne dejavnosti v delovnih organizacijah? Res je, da se mnogi še na sindikalnih igrah seznanijo z rekreacijskimi tekmovanji, in da so mnogim prav tovrstna prvenstva motiv za redno, vsakodnevno vadbo, pa vendarle: tudi v občinskem sindikalnem svetu ugotavljajo, da se rekreacija v združenem delu še preveč osredotoča na sindikalna prvenstva, premalo pa na organizirano vadbo, na rekreacijo med delom in podobno. Eden od razlogov za takšno stanje je tudi pomanjkanje strokovno usposobljenih ljudi. Zanimanje za šolanje (ljubiteljskih) organizatorjev rekreacije je namreč po začetnem zanosu precej upadel.

Ceprav si stroške pri organizaciji sindikalnih iger delijo osnovne sindikalne organizacije (štartnina), občinski sindikalni svet priznava in ZTKO (najemnine, sodniki, organizacija), bo kljub temu treba razmisljati, kako bi tovrstna prvenstva še pocenili (cena žetona za kegljanje se je v enem letu podražila s 150 na 500 dinarjev). Možnosti je še nekaj, ena od njih je tudi ta, da bi nekatera tekmovanja namesto v telovadnici, za katere je treba plačati najemnino, izvedli na prostem, na zunanjih športnih igriščih.

C. Zaplotnik

Hokej na ledu

Jeseničani tudi v Beogradu zmagali

Jesenice, 2. februarja — V predzadnjem kolu končnice letosnjega državnega prvenstva v hokeju na ledu v prvi zvezni ligi so Jeseničani v Beogradu premagali Partizana. S to zmago so se še bolj utrdili na drugem mestu, ki vodi v superfinale. Gordan Medveščak je v Zagrebu gostil Kompas Olimpijo in jo visoko premagal. Danes, v petek, ob 18. uri na Jesenicih gostuje Partizan. To je zaostala tekma, ko Beograđanov zaradi megle ni bilo na Jesenice. V soboto, ob 18. uri pa Jeseničani na domaćem ledu v Podmežalki gostijo Vojvodino iz Novega Sada.

Izidi — Partizan : Jesenice 1:4 (0:1, 1:2, 0:1), Gordan Medveščak : Kompas Olimpija 11:3 (3:0, 1:0, 7:3). Vojvodina : Crvena zvezda 11:3 (4:0, 2:2, 5:1).

D. H.

Jeseničkim sankačem pet naslovov državnih prvakov

Jesenice — Člani sankaškega kluba Jesenice so klub neugodnemu vremenu v Savskih jamah uspešno organizirali peto državno prvenstvo v sankanju in četrti memorial Jožeta Jelovčana. Nastopilo je 71 tekmovalec in tekmovač iz petih slovenskih klubov, vabilo pa se niso odzvali sankači iz Sarajeva. Najuspešnejši so bili gostitelji, ki so osvojili pet naslovov, sankači iz Železnikov pa štiri. Na memorialu Jožeta Jelovčana so zmagali Tinka Tolar (Iskra Železniki), Mirko Klinar (Jesenice), med dvosedmi pa Potočnik-Luznar (Iskra Železniki). Državni prvaki so postali Damjana Mlinarič (Tržič) med pionirkami, Tončka Tolar (Iskra Železniki) med mladinkami, Tinka Tolar (Iskra Železniki) med članicami, Grega Špendov (Jesenice) med mlajšimi pionirji, Damjan Tramte (Jesenice) med starejšimi pionirji, Matej Šebjač (Jesenice) med mlajšimi mladincami, Boris Nastran (Iskra Železniki) med starejšimi mladincami, Mirko Klinar (Jesenice) med člani. Vinko Lavtičar (Jesenice) med starejšimi člani, Rožič-Rožič (Tržič) med mladinskim dvosedom in Luznar-Potočnik (Iskra Železniki) med članskimi dvosedi.

J. Rabič

Tekači ob slovenskem kulturnem prazniku

Od Kranja do Vrbe

Kranj, 2. februarja — Turistični društvi Kranj in Žirovnica prijatelj s pomočjo pokrovitelja Mladinskega servisa Kranj v soboto peti tek od Prešernove hiše v Kranju do pesnikove rojstne hiše v Vrbi. Znani kranjski tekači Janez Umek, Duško Hribenik, Franc Kaučič, Marko Dovjak, Pavel Močnik, Milan Klemenčič, Dušan Mravlje in Goran Križnar bodo krenili iz Kranja, izpred Prešernove hiše, ob desetih dopoldne, odtod jih bo pot vodila po staro gorenjski cesti, okrog dvanajstih pa bodo v Vrbi, kjer bodo k pesnikovi rojstni hiši položili spominski venec.

C. Z.

Življenje in smrt Tuga Vidmarja — Jožeta

V Begunjah je v I. knjigi v seznamu zapornikov zapisano: Vidmar Franc, Vidmar Vladovita Eingelift 31.XII.1941, Entlassen 16.IV.1942; Vidmar Tugomir, Eingelift 7.I.1942, Hingerichtet 21.I.1942. Vidovlja pripoveduje: "V Begunjah sem bila zaprta z dekleti z Jesenic in Javornika. Nekega večera, ko smo sedele za mizo, nas je stražar nagnal v bunker. Precej hrupno smo se preselele v enega od bunkerjev. V tem zasiščimo glas iz sosednjega bunkerja: Od kod ste dekleta? Odgovorile smo, da iz Javornika, Jesenic in Kranja. 'Vse vas poznam, prav vse.' Potem pa smo zasiščale slaboten tenor in tiso pesem: 'Da niju ljubavi, ne bi tebe, mene, draga bilo...' Po nežnem glasu in melodiji sem spoznala, da je to vendar Tugomir. Ko sem ga poklical, ni bilo odgovora".

Dne 21. januarja 1942 so na Gorenjskem rdeči plakati naznani smrt 15 talcev med njimi je bilo ustreljenih 10 jeseniških in javorniških skojev. Pod zaporedno številko 14 je zapisan Vidmar Tugomir "brez stalnega bivališča". Torej, Tugomir ni izdal nobene družine, kjer se je zadrževal in prenočeval. Ponosno, z dvignjeno glavo je šel v smrt, telesno uničen in pretepen tako, da so ga morali nositi na morišče.

Gestapovski strelci so prekinili življenje razgledanemu, zagnanemu in priljubljenemu aktivistu OF, mladeniču, polnemu nad in idealov, ki jih žal zaradi krute usode ni mogel uresničiti.

ureja JOŽE KOŠNEK

Miloš Rutar

Le še osem dni do petnajstih zimskih olimpijskih iger

V Calgaryju bodo prvi nastopili skakalci

Kranj, 3. februarja — Le še nekaj dni nas loči do svečane otvoritve petnajstih zimskih olimpijskih iger v Calgaryju, v Kanadi. Od naših so prvi, v nedeljo, odpotovali na prizorišče smučarski skakalci. Miran Tepeš, Rajko Lotrič, Matjaž Zupan in Matjaž Debeljak, z njimi pa sta tu že na trener Bogdan Norčič in fizioterapeutka Sonja Albreht. Alpinci in skakalec Primož Ulaga ter oba tekača pa bodo odpotovali to nedeljo.

Vse je nared za slovenski začetek petnajstih zimskih olimpijskih iger v Calgaryju v Kanadi. Na prizorišče prihajajo prvi športniki. Vsi že nestrpo pričakujejo boje za najboljša mesta, za olimpijske medalje. Prvi bodo na malo skakalnicu stopili smučarski skakalci. Med temi bodo tudi štirje Jugoslavani. V Calgaryju so od torka že skakalci Miran Tepeš, Rajko Lotrič, Matjaž Zupan in Matjaž Debeljak, ki že preizkušajo skakalnice. Ni odveč zapisati, da je to njihova prednost, saj se bo še tik pred zdajci odločilo, katera dva bosta še zastopala naše barve. Določena sta že Miran Tepeš in Primož Ulaga, ob ostalih treh pa eden odpade. Na pot so odšli iz Zagreba že v nedeljo. Odšli so skupaj s trenerji Damilom Pudgarjem, Luka Komprivškom, Bogdanom Norčičem in fizioterapeutko Sonjo Albreht iz Kranjske gore. Ostali naši odpotujejo iz Zagreba že v nedeljo, med njimi tudi vsi tisti, od katerih naša športna javnost pričakuje visoka mesta in olimpijske medalje.

Naši smučarski skakalci in alpsi smučarji in smučarke so prav v zadnjih tekma za svečastov pokal dosegali odlične rezultate. Še naj-

boj odmevna je bila dvojna zmaga Mateje Svet na Zlati lisici na Podkorenem. Dosti za njo niso zaostali fantje in seveda tudi smučarski skakalci na švicarski turneji. Prav zato od njih pričakujemo zavdajive uspehe. V nedeljo gre do na pot, smučarska tekač Grajff in Klemenčič, skakalec Primož Ulaga ter alpince Mateja Svet, Katra Zajc, Veronika Šarec in Kranjčanka Mojca Dežman. Od fantov bodo naše barve zastopali Gorenjeni: Bojan Križaj, Grega Benedik, Robert Žan ter Ljubljanci Rok Petrovič, Tomaž Čižman in Klemen Bergant. Od Gorenjenov bodo na olimpijskih igrah še trener moških alpincev Jože Sparovec, generalni direktor nordijske Lojze Gorjanc, Bogdan Norčič in Sonja Albreht. Na pot v Calgary sta že generalni direktor Elana Uroš Aljancič in serviser Bojan Gaser, v nedeljo pa gresta na pot se serviserja Gašperšič in Vogelnik. Našo olimpijsko odpravo bo vodil predsednik republiškega sindikata Miha Ravnik, na FIS kongresu pa predsednik SZ Jugoslavije Janez Kocijančič, s tekači pa bo tudi Kranjčan Janez Bukovnik. Vsem našim tekmovalcem želimo le lepih uspehov. Tudi kolajne so dosegljive!

Bogdan Norčič, trener skakalcev: »Imam dva skakalca, ki sta v vrhu smučarskega skakanega športa. To sta Primož Ulaga in Miran Tepeš. Ostala trojica: Matjaž Debeljak, Matjaž Zupan in Rajko Lotrič so izenačeni in lahko presenetijo. So v dobrni formi in upam, da bodo formo obdržali. Kaj naj še rečem? Le to, da je olimpiada loterija in nikoli ne veš, kdo se bubrej v sam vrh.«

Matjaž Zupan: »Upam, da sem samega sebe že ujem in na olimpijadi bom dal vse od sebe. Sam sicer poznam obe skakalci in želim, da bi bil med tistimi štirimi našimi, ki se bodo na obeh borili za medalje.«

Jože Sparovec, trener moških v slalomu: »Zadnji uspehi ženskih in moških nas ne smejo uspatati. Imamo res močno moško slalomsko ekipo. Naša želja je, da bi uspeli. Le športnemu sreča naj nam bo naklonjen in ne bo bojan za dobre uvrstitev, tako pri fantih kot pri dekleh. Vemo pa, da na olimpijadah zmagujejo tudi tisti, od katerih tega ne pričakujemo.«

Vsem iz srca — srečno! D. Humer

Foto: F. Perdan

Republiško prvenstvo v malem nogometu

V nedeljo finale

Skofja Loka, 3. februarja — V nedeljo bodo v športni dvorani Podgora finalne borbe za republiškega pravaka v malem nogometu. V skupini A bodo igrali: Taler Branik Surovina, Triglav, Partizan (Zalec) in Hlapi bar 14 (Nova Gorica), v skupini B pa Tutti frutti Sonček (Koper), Bakovci, Strelček Lira (Ljubljana) in Ptuj.

Turnir se bo začel v nedeljo ob 9. uri, finalna tekma pa bo ob 17. uri. Ob 16. uri bo še ekshibicijsko srečanje. Pomerili se bosta ekipe Strel in selekcija turnirja.

D. H.

Košarka

Sava Commerce gosti jesenskega prvaka

Kranj, 3. februarja — S prvim kolom so v soboto začele košarkarice v drugi zvezni ligi. Kranjska Sava Commerce je v tem kolu gostovala v Zagrebu in tekmo s Peščencem izgubila. Izdi srečanja — 54 : 50 (31 : 21).

V soboto ob 18. uri pa Sava Commerce v dvorani na Planini gosti jesenskega prvaka Monting. Vsaka podpora gledalcev bo dobrodošla.

D. H.

Alpski smučar ASK Alpetour Andrej Miklavc

Imeniten nastop na mladinskem svetovnem prvenstvu

Skofja Loka, 3. februarja — Znano smučarsko središče Madonna di Campiglio v Italiji je bilo prizorišče letosnjega svetovnega prvenstva v alpskem smučanju. Svetovni prvak v veleslalomu je postal član Triglava Gregor Grilc. Imeniten uspeh je z devetim mestom v slalomu dosegel tudi član ASK Alpetoura iz Škofje Loke Andrej Miklavc, sedemnajstletni díjak tretjega letnika srednje družboslovne šole Boris Zihler.

»Svojo smučarsko pot sem začel na »dilcah«, ki sem jih dobil za svoj tretji rojstni dan. S šestimi leti sem se vključil v tekmovanje vrste alpskega smučarskega kluba Alpetour, moj prvi trener pa je bil oče Ivan. Nato me je treniral Jernej Plajbes, sedaj pa je moj trener Juršlav Kalan. Kot mlajši pionir sem trikrat zmagal v slalomu na mednarodnem pokalu Loka, kot starejši pionir pa sem bil na tem pokalu v slalomu trikrat prvak. V tej kategoriji sem zmagal v veleslalomu v Topolino in na mednarodnem pokalu v Val d'Iseru. Vmes so bile še dobre uvrstitev v pokalu Topolino in na mednarodnih tekma v Italiji. V lanskem sezonu sem bil v kategoriji mlajših mladincov trikrat državni prvak. Prvak sem bil v slalomu, superveleslalomu in kombinaciji in deveti na članskem državnem prvenstvu v slalomu.«

Ze peto sezono sem reprezentant. Začel sem kot pionir, v letošnji sezoni pa sem v mladi moški reprezentanci. Lani sem bil udeleženec svetovnega mladinskega prvenstva na Švedskem. V slalomu sem bil šestnajsti, v veleslalomu pa deveti. Moj cilj je bil prav mladinsko svetovno prvenstvo. Upam, da sem s temi mesti dosegel tisto, kar smo pričakovali. Seveda sta tudi še dve državnih prvenstv, v članski in mladinski konkurenči. Na mladinskem državnem prvenstvu naj bi se uvrščal med prve tri, pri članih pa med prvih deset. Tekmoval bom še na mednarodnih FIS tekma in za točke evropskega pokala.

D. Humer Foto: F. Perdan

Predsednik smučarskega tekaškega kluba Triglav Miloš Martinovič

Tretje državno prvenstvo na Jezerskem

Kranj, 3. februarja — Letošnje že tretje državno prvenstvo v smučarskih tekih za pionirje in pionirke v štirih kategorijah bo v soboto in nedeljo na Jezerskem. Organizator prvenstva je STK Triglav iz Kranja. Predsednik organizacijskega odbora Dusan Brekić vodja tekmovanja pa predsednik smučarskega tekaškega kluba Triglav iz Kranja Miloš Martinovič.

naslov državne prvakinja. V sezoni 1951-52 je po odsluženju vojaškega roka v Kranju prišel Gašper Kotič, ki je poleg lastnih tekmovanj uspehov, začel vzgajati mlajših tekmovalcev. Uspehi vseh naših bivših tekmovalcev in tekmevalcev so znani. Naš klub je bil v pretekli obdobju najboljši v Jugoslaviji, v zadnjem obdobju pa je t prednost še povečala. Največ zasluža za to smo ti in imajo tekmovalce. Na mladinskem svetovnem prvenstvu sledujejo trije naši tekači.

Na teh terenih bo v soboto in v nedeljo tretje državno prvenstvo v smučarskih tekih za mlajše in starejše pionirje in pionirke na Kokrici, leta 1988. Slednje srečanje so nam to omogočile. V vseh štirih kategorijah bo dr

● Tržičani so za kulturo

Pri občinski konferenci SZDL v Tržiču so ob začetku leta pripravili programska izhodišča za letos. Med drugimi nalogami je tudi posebna pozornost namenjena delu društva in zvez, še posebej stanju v kulturi.

Edina pripomba k predlogu je bila, da na kulturo NIKAKOR ne smejo pozabiti, klub gospodarskim težavam. Bravo, mi smo za kulturo!

● Komunala protestira (3. nadaljevanje)

Prodajalec časopisov je moral kranjski komunalni plačati več kot dva stara milijona dinarjev za soglasje, da po Kranju lahko prodaja »caj-teče«. **Pritožil se je, češ za en sam listek 2 milijoni!**

Kranjska komunala je protestirala in povedala, kaj je v teh dveh milijonih: **ogled terena, vožnja z osebnim vozilom, kilometrina, izdelava koncepta soglasja, tipkanje ter ostalo administrativno delo, materialni stroški...**

Klub natančnemu pojasnilu še naprej topoumno ne moremo razumeti in ne verjeti, da si s tem soglasjem komunala res dala toliko opraviti. Da so **dirkali** po Kranju, si **ogledovali** prodajne »punte«, **staknili** glave in **risali** KONCEPTE soglasja, jih na mile viže **pretipkavili** in administrativno **prekladali** zdaj sem zdaj tja — in končno načrnatuli 2 milijona stroškov?

Vsaka čast, če so pri čisto navadnih soglasjih tako temeljiti. Zdaj vsaj vemo, KAJ dela naša komunala, kadar se dušimo v odpadkih in si lomimo noge po ledenih pločnikih. ONI tedaj izdelujejo KONCEPTE soglasij, tipkajo in si ogledujejo njim neznane kranjske »punte« in tuhajo, kje sploh lahko stoji en čisto navaden prodajalec časopisov.

KJE SO, KAJ DELAO NAŠI ZNANI NEKDANJI SPORTNIKI

MAJDA ANKELE — SAMALUK

Majda Ankele, naša znana smučarka, je leta 1964 na olimpiadi v Innsbrucku zasedla 15., 1968, v Grenoblu pa 12. mesto. Takoj po olimpiadi 1968 je zmagovala v slalomu v Alp d'Hoes v Franciji. Bila je v formi, kot še nikoli. Večino dekle, ki so bila na olimpiadi pred njo, je pustila za seboj. Dvanajsto mesto, najboljši dosežek naših smučark na olimpijadi drži še danes, že dvajset let. Upala je, da jo bo Mateja Svet v Sarajevu pred štirimi leti presegla, je imela smolo. No, zdaj, v Calgaryju, se bo zagotovo prebila med prvih pet. Če se bo pa držala tako, kot tokrat v Kranjski gori, že bo imela ravno pravi bioritem, ima pa vse možnosti za zmagovalne stopniščice, pravi Majda. Kako iz srca bi ji privoščila!

«Vesela je, da se je v naši smučari tako spremeno. Dekleta so bila vsa leta hudo zapostavljena. Šele po letu 1970, ko so prišli Križaj, Streli in drugi, ko se je začela zlata doba slovenske smučarje, se je tudi za dekleta obrnilo. Zdaj imajo enake pogoje kot fantje, take, kot jih moraš imeti, če se hočeš meriti s svetovno elito. Takrat pa je bilo veliko drugače. Nismo imeli smučarskega serviserja, same smo pred tekmmami pilile smuči. Vedno nas je skrbelo ali sploh bo denar, da bomo šli na tekmovanje. Nobežnih snežnih topov ni bilo. Za zadnje treninge pred olimpiado 1968, v Kranjski gori ni bilo snega. Vsakodnevno smo ga z robom nametali na prog. Zvečer pa smo s sanmi vozili vodo v vedrih do Bedanca in to tam polivali po »sesu«, da je čez

D. Dolenc

VELJAVNE OBRESTNE MERE OD 1. 2. 1988 DALJE

DINARSKA SREDSTVA OBČANOV

	letna obrestna mera	konformna obrestna mera
- vloge na vpogled	7,5 %	
- vloge, vezane nad 1 mesecev	46 %	38,45 %
- vloge, vezane nad 3 mesecev	48 %	41,68 %
- vloge, vezane nad 6 mesecev	49 %	44,64 %
- vloge, vezane nad 12 mesecev	51 %	
- vloge, vezane nad 24 mesecev	53 %	
- vloge, vezane nad 36 mesecev	55 %	

DEVIZNA SREDSTVA OBČANOV

Obrestne mere so določene za 10 domicilnih valut. Višina letne obrestne mere je pri poslovnih bankah v Jugoslaviji izračunana na osnovi povprečnih obrestnih mer pri tujih bankah v deželah domicilne valute, povečane za dve obrestni točki za vloge na vpogled in za štiri obrestne točke za vezane devizne vloge.

za namensko vezane vloge				
vpopledna sredstva	nad 12 mesecev	nad 24 mesecev	nad 36 mesecev	nad 60 mesecev

1. Avstrijski šiling ATS	4,65 %	6,85 %	7,00 %	7,50 %	8,00 %
2. Francoski frank FRF	9,50 %	13,50 %	14,00 %	14,50 %	15,00 %
3. Italijanska lira ITL	5,50 %	12,00 %	12,50 %	13,00 %	13,50 %
4. Nemška marka DEM	4,00 %	6,75 %	7,00 %	7,50 %	8,00 %
5. Švicarski frank CHF	5,25 %	7,00 %	7,50 %	8,00 %	9,00 %
6. Švedska krona SEK	6,50 %	10,90 %	13,25 %	15,65 %	18,05 %
7. Angleški funt GBP	5,65 %	8,15 %	8,65 %	9,15 %	9,65 %
8. Kanadski dolar CAD	7,25 %	12,65 %	13,25 %	13,75 %	14,50 %
9. Ameriški dolar USD	7,40 %	11,40 %	11,60 %	11,80 %	12,25 %
10. Avstralski dolar AUD	11,00 %	15,25 %	15,75 %	15,75 %	15,75 %
11. Ostale valute	4,00 %	6,75 %	7,00 %	7,50 %	8,00 %

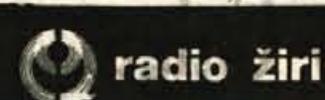
* Danska krona DKK - uporabljajo se obrestne mere veljavne za švedsko krono

ljubljanska banka

Temeljna banka Gorenjske

RAZVEDRILLO

GLASBENA LESTVICA RADIA ŽIRI

Lestvico lahko poslušate v sredo, 10. februarja ob 17. uri. Od 16. ure dalje pa lahko sodelujete pri nagradnih vprašanjih.

● Domača lestvica:

- Agropop — Samo milijon nas je
- Andreja Makoter (Don Juan) — Govorijo, da bo drugi prstan dal
- Marijan Smode — Predraga Ančka
- Nace Jurkar — Daleč od doma
- Pop design — Lena
- Big ben — Adijo Špela
- Novi fosili — Okreni se, idi
- Doris Dragovič — Oprosti
- Magazin — Tri sam ti zime šapala ime
- Bazar — Na glavo si klubok bom dal

Novi predlog: Don Juan — O vem, da njena mati joče

● Tuja lestvica:

- Los Lobos — La Bamba
- Judy Baucher — Can't stay with you tonight
- The Fans — Ole, ole
- Modern Talking — In 100 Years
- Madonna — Over and over
- Michael Jackson — I can't stop loving you
- Sting — We'll be together
- Cliff Richard — Some people
- Bruce Springsteen — Tunnel of love
- Diana Ross — Tell me again

Novi predlog: Francesco Napoli — Bala, bala

KUPON

Domača pesem _____

Tuja pesem _____

Moj naslov _____

Novi predlog _____

Video top lestvica — potovanje v Benetke

- LA BAMBA (hit 88)
- AJKULA IV.
- WHO IS JULIA (hit 87)
- HAJDE DA SE VOLIMO (lepa Brena)
- TEEN WOLF II.
- HOLLYWOOD AIR FORCE (hit 87)
- SPACE BALLS
- THE FOURTH PROTOCOL
- LET'S GET HARRY

V tokratni video lestvici vam Janko Hausman iz Video studia Bled predstavlja deset najbolj gledanih filmov iz video kaset v preteklem mesecu. V videoteki Video studia Bled vsak dan ponujajo nov film, poleg video in audio kaset pa lahko kupite tudi blago iz konsignacije, televizorje in video rekorde. Tokratno nagradno vprašanje pa je: **od katere tovarne so ti aparati?** Dopisnice z odgovorom na kupono pošljite na naslov Gorenjski glas, Moše Pijade 1, 64000 Kranj, do srede, 17. februarja. Izbranec čakajo tri lepe nagrade: 1. Video kaseta s filmom iz lestvice, 2. potovanje v Benetke in 3. ribja plošča za dve osebi v Dalmatinski konobi na Bledu.

KUPON:

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Odgovor: _____

Vreme — megla in sneg

Pratika nam za naslednji teden napoveduje meglo in v petek, 12. februarja spet obeta SNEŽENJE.

Lunine spremembe: v četrtek, 11. februarja bo ob polnoči ZADNJI KRAJEC.

Sonce vzide ob 7. uri in 12 minut in zaide ob 17. 21 uri. Dan je že dolg deset ur.

Nagradna križanka:

Rešitve prejšnje križanke: presta, mesto, raster, Iller, Asmara, tiara, statar, Kosmač, el, ira, Col, ak, ink, ke, ilo, om, inkasant, regleta, zoo, Ateni, ilkan, osmina, ail, jar, Blak, lar, anand, ao, Agatha, onan, tvarina, Aleks, vi, aed, nt, erato, ran, Cankar, Jakob, ruda, mao, son, reja.

Naša Klavdija je izrabala naslednje reševalec: 1. nagrada: **Marija Volc**, Zgornje Jezersko 109, Zgornje Jezersko; 2. nagrada: **Metka Terziev**, Mencingerja 3, Kranj; tri tretje nagrade: **Iva Florjancič**, Pot na Jošta 61, Kranj; **Mimi Milkačić**, Kajuhova 19, Kranj in **Marko Pandžič**, Ulica 31, divizijske 60, Kranj.

Za današnjo križanko razpisujemo naslednje nagrade:

1. nagrada: 8.000 dinarjev
2. nagrada: 6.000 dinarjev
- tri tretje nagrade po 3.000 dinarjev

Rešitve pošljite do srede, 10. februarja, na naslov: uredništvo Gorenjskega glasa, Moše Pijade 1, 64000 Kranj (za nagradno križanko).

Nagradna križanka

GLRS	EKSPONIRANIE (PRI FOTOGRAPHII)	SVOBODEN KMET V FEVDA-LIZMU	KEM ELEMENT (56)	BOLGAR MOŠ. IME	GLRS	EMIL ZATOPEK	VOJAŠKO POROČILO	ANG. FILM. KRALEC (STEWART)	GLRS	THOMAS EDISON	KRAJŠE IME BRAZ VELEMESTA	GLRS	FR. SKLA-DATELI (CHARLES FAUST +)	SR. MESTOZNANO PO PREPROGAH	OMEJAVA NUE DOLO-RINE MEJE	SRPSKO REŽISER JOVAN
GORA V GRCU V TESALJI				NEKD. ENOTA ZA DELO ONDREJ NEPELA					ARGON			SLAVNOŠTA NA OBLEKA				
JUGOSLAVIJA									NIZEK GOZOLOG			GREGOR NOVAK				

ljubljanska banka

Temeljna banka Gorenjske Kranj

Delovna skupnost Ljubljanske banke, Temeljne banke Gorenjske Kranj, na osnovi sklepa komisije za delovna razmerja z dne 29. 1. 1988, objavlja dela in naloge v okviru delovnega področja.

NAČRTOVANJE OSNOVNIH SREDSTEV, ORGANIZIRANJE IN IZVAJANJE INVESTICIJSKEGA VZDRŽEVANJA v sektorju splošnih poslov

Pogoji:

- VI. zahtevnostna stopnja gradbene, elektro ali druge ustrezone smeri
- 3 leta delovnih izkušenj
- trimesečno poskusno delo

Delovno razmerje sklenemo za določen čas.

Prijave naj kandidati, skupaj z dokazili o izpolnjevanju pogojev, pošljajo v 8 dneh po objavi na naslov: Ljubljanska banka, Temeljna banka Gorenjske Kranj, Cesta JLA 1.

O izbiri bomo kandidate obvestili pisno v 45 dneh po zaključenem zbiranju prijav.

OBVESTILA, OGLASI

ALPETOUR
Hotel TRANSTURIST Škofja Loka
vabi na veselo
PUSTOVANJE
v soboto, 13.2. ob 20. uri
Igra ansambel OBVEZNA SMER

in v torek, 16.2. ob 20. uri.
Igra ansambel DVANAJSTO
NADSTROPJE.

Najboljše maske prejmejo nagrado.
Rezervacije in informacije
recepceja hotela Transturist
tel.: (064) 61-261.

IZOBRAŽEVALNI CENTER ZSMS BOHINJ
v ustanavljanju
Dalmatinova 4
61000 LJUBLJANA

Svet delovne organizacije Izobraževalnega centra ZSMS Bohinj v ustanavljanju razpisuje prosta dela in naloge

1. ZAČASNI INDIVIDUALNI POSLOVODNI ORGAN S POSEBNIMI POOBLASTILMI IN ODGOVORNOSTMI

2. RAČUNOVODJA

Poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

pod 1. visoka ali višja izobrazba ustrezne smeri, ter 1 ali 2 leti delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih in nalogah

poznavanje organizacije ZSMS izkušnje pri vodenju in organizacijske sposobnosti

Poseben pogoj: kandidat mora pripraviti program delovanja IC ZSMS Bohinj v ustanavljanju

pod 2. višja ali srednja izobrazba ekonomske smeri in 3 do 5 let delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih in nalogah.

Kandidati bodo imenovani za dobo 4 let.

Rok prijave je 8 dni po objavi, obvestilo o izbiri kandidatov pa 15 dni po izbiri.

Prijave pošljite na naslov: Izobraževalni center ZSMS Bohinj, v ustanavljanju, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana

KOMPAS HOTEL RIBNO

Vabimo vas na

KULINARIČNE PRIREDITVE:

Dnevi banatske kuhinje s kuhanji iz Zrenjanina,
ob spremljavi ansambla PRIO.

Vsač dan od 18. — 24. ure, od 5. — 15. II.

Dnevi bavarske kuhinje v izvedbi kuhanjev iz Bad Tölza in ob prijetni
glasbi na citre.

Vsač dan od 18. — 24. ure, od 19. — 29. II.

Ob sobotah in nedeljah vam nudimo izdatno družinsko kosilo za samo
24.000 din.

ALPETOUR

SOZD ALPETOUR
DO PROMET ŠKOFJA LOKA
TOZD Potniški promet Kranj

objavlja več prostih mest za kandidate, ki bi se želeli šolati za poklic

VOZNIK AVTOBUSA

Prijavijo se lahko vsi tisti kandidati, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- dopolnjena starost 21 let,
- sposobnost pisnega in ustnega komuniciranja v slovenskem jeziku,
- kandidat mora imeti dovoljenje za C kategorijo najmanj dve leti, ali B in C kategorijo skupaj najmanj tri leta.

Poleg naštetege morajo kandidati predložiti pisno dokazilo, da imajo strokovno izobrazbo IV. zahtevnostne stopnje.

Pisne prijave z dokazili sprejema SOZD Alpetour, kadrovski sektor, 64000 Kranj, Koroška c. 5, 8 dni po objavi.

TUDI ČASOPISOV VEČKRAT ZMANJKA

toda **NIKDAR**
v kiosku **DELO**
na avtobusni postaji v **KRANJU**

DELO in vse edicije ČGP Delo
boste tu vedno našli!

**NR, JANA, TELEKS, STOP, KIH,
DR. ROMAN, AVTO MAGAZIN,
ZDRAVJE, RADAR, MOJ MIKRO**

IZBRALI SO ZA VAS

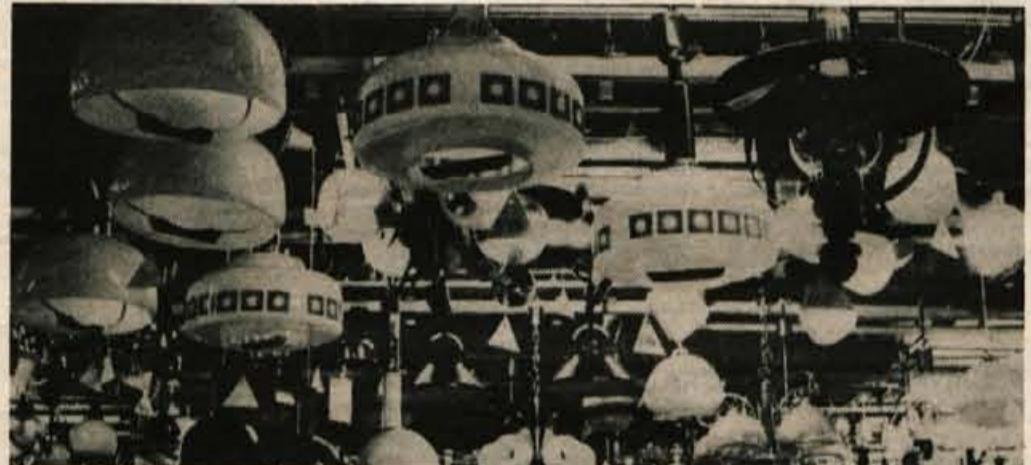
KOVINOTEHNA

JUGOTERM

Kovinotehna Celje je v **blagovnici FUŽINAR** na Jesenicah pripravila enkratno **akcijsko prodajo radiatorjev JUGOTERM**. Plačate jih lahko na 6 mesečnih obrokov in s samo 11,5 % obresti za preostalih 5 obrokov. Radiatorje prevzamete takoj ob nakupu.

Ni kaj, nemogoče, je mogoče!

ZDAJ JE ČAS ZA NAKUP LESTENCEV!

**V SODELOVANJU S PROIZVAJALCEM
»STEKLARNA – SIJAJ« – HRASTNIK**

VAM V ČASU OD 1. – 29. FEBRUARJA

V AKCIJSKI PRODAJI LESTENCEV

V VELEBLAGOVNICI

V PRODAJALNAH

**GLOBUS – KRANJ
UNION – JESENICE in
OKOVJE – ŠENTVID**

**NA NEKATERE IZDELKE NUDIMO
30% POPUSTA**

OGLEJTE SI VELIKO IZBIRO LESTENCEV!

**IZKORISTITE MOŽNOST PLAČILA V 5 OBROKIH
S (SAMO) 13% OBRESTMI!**

MERKUR KRANJ

VGP VODNOGOSPODARSKO PODJETJE KRANJ

Ul. Mirka Vadnova 5

razpisuje na podlagi sklepa delavskega sveta z dne 29.1.1988

JAVNO LICITACIJO

za odpredajo sledenih osnovnih sredstev:

Zap. št.	Osnovno sredstvo	Stev. šasije	Leto izdel.	Prevož. km	Stanje vozila	Izklicna cena (din)
1.	Avtobus TAM 75 A 6	820000426	1982	100.000	nevozen	3.500.000
2.	Tovor. prek. FAP 1314 SK	92076	1983	79.000	nevozen	4.000.000
3.	Tovor. avt. TATRA 148 S 3	7137166	1979	300.000	nevozen	4.500.000
4.	Oseb. avt. Zastava 750 SC	648594	1979	152.000	nevozen	150.000
5.	Oseb. avt. Zastava 750 SC	731492	1980	108.000	nevozen	350.000
6.	Oseb. avt. Zastava 750 SC	735933	1980	100.000	nevozen	300.000
7.	Kompresor FAGRAM 702	—	1972	—	—	2.000.000
8.	Bager Radoje Dakić 600 B	—	1980	—	—	9.000.000

Javna licitacija bo v torek, dne 16.2.1988 ob 10. uri na dvorišču mehanične delavnice VGP Kranj, ul. Mirka Vadnova 5 (na Primskovem).

Ogled osnovnih sredstev je mogoč na dan licitacije od 9. do 10. ure, na kraju licitacije.

Na javni licitaciji lahko sodelujejo pravne in fizične osebe.

Interesenti morajo pred pričetkom javne licitacije plačati varščino v višini 10% od izklicne cene na blagajni DO in sicer družbeni sektor z bariranim čekom, zasebniki pa z gotovino.

Predstavniki pravnih oseb morajo predložiti pooblastila OZD, ki jo zastopajo.

Izlicitirano blago je treba plačati in prevzeti takoj, oziroma najkasneje v 5 dneh po licitaciji, sicer varščine zapade.

Prometni davek na izlicitirano ceno plača kupec. Kupec plača tudi stroške prepisa vozila.

Nakup osnovnih sredstev na licitaciji bo po načelu "VIDENO – KUPLJENO".

Kasnejših reklamacij ne bomo upoštevali.

KOGP — TOZD OPEKARNE
KRANJ, Stražišče, Pševska 18
GRADITELJI!

Na začetku gradbene sezone se pravočasno oskrbite z gradbenim materialom.

Po najugodnejših cenah vam nudimo modularne in betonske bloke, ter ostali gradbeni material za gradnjo do III. gradbene faze.

Po vplačilu nudimo skladiščenje do prevzema materiala. Organiziramo prevoze in razklađanje z avtovigalom.

Trgovina postavlja tudi vsako soboto od 7 – 12. ure.

Informacije in prodaja v Stražišču, Pševska cesta 18, tel.: 21 – 140, 21 – 180, 21 – 195.

VČERAJ STE NAM SPOROČILI...

3 x 3

STUDIA

ODPRTI KROG:

DINAR – BANKA – DOBRO?
DEVIZA – NOGAVICA – BOLJE?!
DENAR – UMETNINA – NAJBOLJŠE!!
PRODAM UNIKATNE TAPISARIE
INFORMACIJE: 064/26-249

ŠPORTNIH
TEKSTILNIH IZDELKOV
OD 8. DO 20. FEBRUARJA

Elita KRANJ

DO 40%

KOMPAS
JUGOSLAVIJA

KOMPAS JUGOSLAVIJA vas vabi na naslednje zanimive izlete:

KRIŽARjenje z LIBURNIO Reka – Opatija – Kreta – Izmir – Carigrad – Atene – Delfi – Reka
ODHOD: 22.4.88, 12 dni

LA PALMA – 7 dnevna križarjenja, od maja do oktobra, Benetke – Atene – Rodos – Kreta – Krk – Dubrovnik – Benetke

SVETA DEŽELA – JERUZALEM, 12.2., 19.2. zvečer, 8 dni LONDON, vsako sredo, 4 dni

LONDON, 13.2., 5 dni

MUNCHEN, v februarju, 3 ali 4 dni, ODHOD: 16., 18. in 23. februarja

PRIJAVE IN INFORMACIJE v vseh poslovalnicah KOMPA-SA in pooblaščenih agencijah.

PRODAJA DOMAČIH IN MEDNARODNIH ŽELEZNIŠKIH VOZOVNIC!

OBIŠČITE KOMPASOVE POSLOVALNICE: Letališče BRNIK tel. 22-347, JESENICE, Ulica Maršala Tita 18, tel. 81-768, KRANJ, Koroška cesta 2, tel 28-473, 28-472, BLED, Ljubljanska cesta 7, tel. 77-245

hoteli

Vabimo vas, da zimske počitnice preživite v enem izmed KOMPASOVIH hotelov. Smučarjem priporočamo Slovenj Gradec, Most na Soči, Bovec, Ribno in Bohinj; vsem, ki dajejo prednost topnejši zimi ob morju, pa Dubrovnik.

murka

AKCIJSKA PRODAJA
BELE TEHNIKE IN DROBNIH
GOSPODINJSKIH
APARATOV

- PRALNI STROJI
- ŠTEDILNIKI
- HLADILNIKI
- SKRINJE idr...

V POSLOVALNICI ELGO V LESCAH
IN SUPERMARKETU UNION NA
JESENICAH
OD 1. – 20. FEBRUARJA
1988

UGODNI 6. MESEČNI POGOJI BREZ OBRESTI
OGLASITE SE PRI NAS.

**ZIMA
ŠELE PRIHAJA
IZKORISTITE UGODNOST
ZA SEZONSKO OBUTEV**

**POPUST
od 1. 2.
do 27. 2. 1988**

30%

LIP BLEĐ
lesna industrija, n.solo.
TO, lesna predelava REČICA
64260 BLEĐ, Rečiška c. 61/a

Na podlagi sklepa odbora za delovna razmerja LIP BLEĐ – TO, lesna predelava REČICA objavljamo naslednja prosta dela in naloge:

1. GASILEC – ČUVAJ

Pogoji: II. stopnja zahtevnosti dela, tečaj za varnostnika pri DO Varnost in tečaj za naziv gasilec

2. VEĆ MIZARJEV

Pogoji: IV. stopnja zahtevnosti dela lesne smeri in opravljenega pripravnika praksa

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom dosednih zaposlitve pošljite v 8 dneh po objavi na naslov: LIP BLEĐ – TO, lesna predelava REČICA, 64260 BLEĐ, Rečiška c. 61/a.

S kandidati bomo sklenili razmerje za nedoločen čas.

GOSTILNA NA JAMI PAVEL POLAK ŠENČUR

Na novo preurejena gostilna vas vabi, da jo obiščete. Posebnost ponudbe so pizze, krače, itd...

**ODPRTO VSAK DAN
od 11. do 23.**

Nedelje 14. do 20., ponedeljek zaprto

SE PRIPOROČAMO!

MALI OGLASI tel.: 27-960 cesta JLA 16

aparati, stroji

Ugodno prodam OJAČEVALEC in ZVOČNIKA PIONEER 2x110 W ter TERMOAKUMULACIJSKO PEĆ 2,5 KW. Telefon: 70-441

Prodam zamrzovalno SKRINJO Gorenjska c. 31, Naklo, tel.: 47-319, po 18 uri 1397

Prodam skoraj nov barvni TV sprejemnik iskra. Tel.: 25-687 1399

ZAGO sekular brez motorja ugodno prodam in stroj za tanšanje usnja (širf mašina). Kvas, Ljubljanska 14, Kranj 1402

Prodam nov trosilec za gno 2700, za 10 SM ceneje in skoraj novo MLATILNICO natresale. Jernej Razpotnik, Koštanj 3, Laze v Tuhinju, tel.: (061) 847-111 1409

Vratilni stroj BS 4, dalma stroj MK 4, avtomat za sitotisk in več manjih pnevmatskih stiskalnic, prodam. Ludvik Rekelj, Hrašč 14/a, Lesce 1411

Samonakladno PTKOLICO senator 22, prenovljeno, prodam. Remic, Rupa 9, Kranj 1436

Prodam barvni TV sharp z daljninskim vodenjem in RADIO grundig. Tel.: 80-170 1438

Prodam nov HI FI STOLP, 2 x 100 W in stereo RADIOKASETOPON 30 W (dvojni kasetofon). Tel.: 50-852 1439

Točkovni varilni aparat, vodno hlajen, prodam, primočerno za popoldansko obrt. Tel.: 36-373 1460

Prodam molni STROJ alfa laval. Tel.: 68-489 1463

Prodam barvni TV grundig. Tel.: 25-243 1468

Prodam VITLO italijansko. Jože Rozman, Nemški rovt 3, Boh. Bistrica 1471

Prodam barvni TV gorenje, star 12 let. Drago Družinec, Sv. Duh 120, Škofja Loka 1477

Prodam RADIO-KASETNIK iskra, televizijske igre in barvni TV gorenje seletomatic za 20 SM. Zg. Bitnje 228, Žabnica (pri Puščini) 1478

Prodam barvni TV iskra panorama. Tel.: 80-896, po 15. uru 1484

Prodam OJAČEVALEC technics stereo integrated DC ampliserv SUV 5 2 x 65 W, neo classe A, cena 50 SM. Tel.: 45-486 1493

Barvni TV iskra, daljninsko vodenje, star 3 leta in pol, prodam. Tel.: 66-965 1496

Prodam lahovo traktorsko kiper PRIKOLICO v zelo dobro ohranjenem. Bernard, Zg. Senica 16, Medvode 1501

Prodam prevozni in dvižni gumi transporter, dolžina 5 m. Sušnik, Boh. Bala 1510

Prodam R 4 TLS rdeč, letnik 1978, registriran. Tržič 1499

Prodam suhe SMREKOVE OBLOGE (opaž), zelo primerne za oblaganje stropov in sten, šir. 5, 7, 9 cm. Dolžina po želji, od 1 do 4 m. Tel.: 64-103 1310

Prodam kakovostne suhe jesenove (0,6 kub. m), hrastove (0,6 kub.m) in javorove (0,3 kub. m) PLOHE. Tel.: 68-579 1412

Prodam LES ZA OSTREŠJE, dolžine 9 in 12 m. Tel.: 48-326, po 19. uru 1418

Prodam 5 armaturnih MREŽ. Tel.: 66-918 1442

Prodam suhe smrekove PLOHE, debeleine 4 cm. Štefe, Tenetiše 36/a 1469

Prodam smrekove PLOHE, suhe. Tel.: (061) 627-071 1505

Prodam KORITA dravograd in centralno enotačno PEČ, ugodno. Čebulj, Adergas 27 1605

Prodam rezervoarja za kompresor. Perko, Tenetiše 37 1615

VIDOREKORDER stereo toshiba, prodam. Tel.: 50-172 1529
Prodam nov pralni STROJ gorenje, z garancijo. Tel.: 25-886 1530
Prodam šivalni STROJ bagat. Tel.: 77-143 1532
Prodam HI FI TOSCHIBA 2 x 80 W. Tel.: 36-357 1533
Prodam črno-beli TV ei niš, star dve leti. Zg. Bitnje 170, blizu gasilskega doma 1534
Ugodno prodam nov STOLP tensal, dvojni kasetar, equalizer, daljinski vodenje. Tel.: 33-798 1535
Prodam malo rabljen PUHALNIK tajfun z motorjem 7,5 KW. Alič, Godešec 35 1543
RAČUNALNIK atari 800 XL, s kasetarjem, yoj sticom in igrami, ugodno prodam. Tel.: 83-355 1545
Prodam KOMPRESOR trudbenik 480 litrski. Boris Škrlec, Poljanje 66, Poljana nad Škofjo Loko, tel.: 62-681 1557
Prodam črno-beli TV sprejemnik. Banovšek, Štefanja gora 28, tel.: 27-271, dopoldan 1560
Prodam barvni TV. Tel.: 37-786 1563
Prodam barvni TV grundig z daljinskim upravljanjem, star 4 leta, velikost ekranca 43 cm. Tel.: 60-651 1565
Prodam nov kardanski CEPILNIK fi 250 z dvodelno glavo ter kamniški pesek za fasado 1600 kg. Tel.: 21-161. Vodice, Vodiska 45 1566
Ugodno prodam ŠKODO 100 L, generalno obnovljena, registrirana do oktobra 1988, cena 800.000. Zevnikova 3/a, tel.: 21-812 1573
Ugodno prodam obnovljeno Z 750 de lux, letnik 1978. Bešter, Dolenja vas 49, Selca 1569

Prodam barvni TV corting, 56 cm. brezhiben, odlično ohranjen, star 6 let, za 50000 din. in termoakumulacijsko PEČ 5 KW za 130.000 din. Tel.: 74-616 1574

Generalno obnovljen TRAKTOR ferguson 35 konj. moči, prodam za 350 SM. Langerholc Jože, Pečno 7, Škofja Loka 1571

Barvni TV Samsung, ekran 37, prodam. Dolenc, Hafnarjeva 17, Kranj Stražišče, tel.: 23-785, petek, sobota dopoldan 1573

Ugodno prodam barvno TV gorenje, kotino brusilko prikolico in frez muta s plugom in kovinskimi kolesi. Tel.: 39-265 1584

Prodam pralni STROJ zopass, električno štednik, dodatne zavorne luči za avto. Jezerska 42, Kranj 1585

Prodam rotacijsko KOSILNICO RK 135. Plevel, Zalog 89, Cerkle 1608

Prodam pletnilni stroj passat z motorjem. Jazbec, Sebenje 70, Križe 1613

Prodam rezervoarja za kompresor. Perko, Tenetiše 37 1615

Prodam R 4 TLS rdeč, letnik 1978, registriran. Tržič 1489

Prodam Z 750, letnik 1979 in motor za Z 101. Hrastje 99, tel.: 38-726 1594

Prodam GOLFA, letnik 1979, modre barve, registriran celo leto. Kurirska pot 11, Primskovo 1497

Prodam ŠLEP PRIKOLICO itas za TAM 5500 ali 6500. Tel.: od 17. do 19. ure 62-147 1499

Prodam WARTBURG KARAVAN, letnik 1982. Kenda, Brezovica 3, Kropa, tel.: 79-690 1500

JUGO 45, bela barve, letnik 1983, 71.000 km, dobro ohranjen, prodam za 4 Mio. Anka Colnar, Gospodovska 7, Kranj, tel.: 24-611, v soboto od 10. ure dalje 1600

BMW 316, letnik 1985/7, temno rdeča, garažiran, dobro ohranjen, 29.000 km, ugodnoprodam. Tel.: (061) 841-034 1504

Prodam R 4, letnik 1982 november, Tel.: 35-882, popoldan 1596

Prodam Z 101 GTL 55-3 vrata, letnik 1985 decembra. Tel.: 66-965 1598

JUGO 45, bela barve, letnik 1983, 71.000 km, dobro ohranjen, prodam za 4 Mio. Anka Colnar, Gospodovska 7, Kranj, tel.: 24-611, v soboto od 10. ure dalje 1600

Prodam R 4, letnik 1982 november, Tel.: 35-882, popoldan 1596

Prodam Z 101 GTL 55-3 vrata, letnik 1985 decembra. Tel.: 66-965 1598

JUGO 45, bela barve, letnik 1983, 71.000 km, dobro ohranjen, prodam za 4 Mio. Anka Colnar, Gospodovska 7, Kranj, tel.: 24-611, v soboto od 10. ure dalje 1600

Prodam R 4, letnik 1982 november, Tel.: 35-882, popoldan 1596

Prodam Z 101 GTL 55-3 vrata, letnik 1985 decembra. Tel.: 66-965 1598

JUGO 45, bela barve, letnik 1983, 71.000 km, dobro ohranjen, prodam za 4 Mio. Anka Colnar, Gospodovska 7, Kranj, tel.: 24-611, v soboto od 10. ure dalje 1600

Prodam R 4, letnik 1982 november, Tel.: 35-882, popoldan 1596

Prodam Z 101 GTL 55-3 vrata, letnik 1985 decembra. Tel.: 66-965 1598

JUGO 45, bela barve, letnik 1983, 71.000 km, dobro ohranjen, prodam za 4 Mio. Anka Colnar, Gospodovska 7, Kranj, tel.: 24-611, v soboto od 10. ure dalje 1600

Prodam R 4, letnik 1982 november, Tel.: 35-882, popoldan 1596

Prodam Z 101 GTL 55-3 vrata, letnik 1985 decembra. Tel.: 66-965 1598

JUGO 45, bela barve, letnik 1983, 71.000 km, dobro ohranjen, prodam za 4 Mio. Anka Colnar, Gospodovska 7, Kranj, tel.: 24-611, v soboto od 10. ure dalje 1600

Prodam R 4, letnik 1982 november, Tel.: 35-882, popoldan 1596

Prodam Z 101 GTL 55-3 vrata, letnik 1985 decembra. Tel.: 66-965 1598

JUGO 45, bela barve, letnik 1983, 71.000 km, dobro ohranjen, prodam za 4 Mio. Anka Colnar, Gospodovska 7, Kranj, tel.: 24-611, v soboto od 10. ure dalje 1600

Prodam R 4, letnik 1982 november, Tel.: 35-882, popoldan 1596

Prodam Z 101 GTL 55-3 vrata, letnik 1985 decembra. Tel.: 66-965 1598

JUGO 45, bela barve, letnik 1983, 71.000 km, dobro ohranjen, prodam za 4 Mio. Anka Colnar, Gospodovska 7, Kranj, tel.: 24-611, v soboto od 10. ure dalje 1600

Prodam R 4, letnik 1982 november, Tel.: 35-882, popoldan 1596

Prodam Z 101 GTL 55-3 vrata, letnik 1985 decembra. Tel.: 66-965 1598

JUGO 45, bela barve, letnik 1983, 71.000 km, dobro ohranjen, prodam za 4 Mio. Anka Colnar, Gospodovska 7, Kranj, tel.: 24-611, v soboto od 10. ure dalje 1600

Prodam R 4, letnik 1982 november, Tel.: 35-882, popoldan 1596

Prodam Z 101 GTL 55-3 vrata, letnik 1985 decembra. Tel.: 66-965 1598

JUGO 45, bela barve, letnik 1983, 71.000 km, dobro ohranjen, prodam za 4 Mio. Anka Colnar, Gospodovska 7, Kranj, tel.: 24-611, v soboto od 10. ure dalje 1600

Prodam R 4, letnik 1982 november, Tel.: 35-882, popoldan 1596

Prodam Z 101 GTL 55-3 vrata, letnik 1985 decembra. Tel.: 66-965 1598

stan.oprema

Ugodno prodam 1 leto rabljeno DNEVNO SOBO, KUHINJO in SPALNICO. Tel.: 44-022 1372

Ugodno prodam novejšo SPALNICO in SEDEŽNO GARNITURO, gladiči žamet. Tel.: 50-341 popoldan 1387

Prodam starinsko POHISTVO in razne predmete. Ogled vsak dan in popoldan. Rožna dolina 48, Lesce 1414

Ugodno prodam PEČ za centralno kurjavo KTK. Tel.: (061) 752-694 1416

Ugodno prodam dobro ohranjeno OMARO za dnevno sobo. Tel.: 78-645, po 17. uri 1419

Po zelo ugodni ceni prodam KAVČ in dva fotelja. Ogled od 15. do 18. ure. Klinar, Planina 19, Kranj 1429

Prodam dobro ohranjeno PEČ za centralno kurjavo tam standler 35.000 ccal za 200.000 din. Tel.: 79-410 1462

Prodam dobro ohranjene REGALE za dnevno sobo (možno tudi za vikend). Tel.: 28-516 1465

Prodam kuhinjsko kotno GARNITURO (klop, miza, dva stola). Tel.: 43-077 1479

Prodam rabljeno kuhinjsko mizo in štiri stole. Tel.: 39-326 1528

Zaradi selitve poceni prodam GARSONJERA POHISTVO, pult z mizo in hladilno omaro, hladilnik 80+50, zamrzovalno skrinjo 310 litrov, pipe, bojler in umivalnik. Tel.: 51-912 1544

Otroško POSTELJO z jogijem, prodam. Rant, Frankovo nas. 156, Škofja Loka 1562

Ugodno prodam rabljen KAVČ, sesalac za prah, jedilno mizo in štiri stole. Tel.: 62-410 1583

</

Natezanje ali jara kača okrog odlagališča Raskovec

Med komunalnimi odpadki tudi industrijski

Škofja Loka, 4. februarja — Loški izvršni svet je na pragu lanskega poletja »potunkal« gorenjske inšpektorje v nekoliko neroden položaj, ko je zahteval od njih, naj poostrojno nadzor nad idrijskim odlagališčem komunalnih odpadkov Raskovec, ki je na občinski meji, na vrhu hriba, s katerega se nesnaga odceja tudi v potok Raskovec ter naprej v Žirovnicu in reko Soro.

Neroden položaj zato, ker je nadzor nad odlagališčem v prisnosti republike inšpekcije; gorenjska na »studem« ozemlju nima kaj iskat. Kot je povedal sanitarni inšpektor Franjo Jurman, je bilo to v stikih z Idrijo rahlo čutiti, čeprav so se trudili biti pri roki in v pomoč.

Inšpeksijska ekipa z obe strani »meje« je 19. januarju obiskala odlagališče Raskovec, do katerega se, začuda, pride po desetih kilometrih vožnje v zelo strm klanec, kar je neprikladno in draga za vozila idrijskega komunalnega podjetja, ki za odlagališče sploh nima uporabnega dovoljenja. Odlagališče je sicer ograjeno, vendar so vrata na stežaj odprta, brez stalnega nadzorja. Tudi vode ni in če bi požar ogrozil vene smrekovega gozda, bi morali cisterno vode pripeljati prav iz Idrije. 19. januarja je gorelo, a ne tako zelo. Nenavarnih odpadkov niso zapazili. Dobili pa so jih pri drugem ogledu 27. januarja, ko je inšpektor Franjo Jurman vzel s seboj ostanke žlindre iz talilnih posod, ostanke sprimka brusilnega materiala, ter vzorce izcednih vod ter jih oddal v Zavod za socialno medicino in higieno v Kranju. Vendar so Idrije zavrnili plačilo.

Sisovske meje (in zakonodaja) ne smejo ovirati koristne porabe družbenega denarja

Prednost zdravstvu in čistilnim napravam

Bled, 3. februarja — Člani občinskega komiteja ZKS Radovljica so na današnji seji med drugim obravnavali vprašanje, kako bi v občini rešili probleme v zdravstvu in zgradili čistilne naprave, ne da bi dodatno obremenili gospodarstvo, ki je že zdaj toliko obremenjeno, kot še ni bilo nikoli doslej (pa čeprav je že tudi zveza komunistov sprejela sklep, da ga je treba razbremeniti).

Predlog, ki ga je že obravnaval izvršni svet, je takšen, naj bi del denarja iz občinskega proračuna namenili družbenim dejavnostim; sredstva, ki se zbirajo v cestni skupnosti za izgradnjo blejske obvoznice, naj bi usmerili (posodili) za gradnjo čistilnih naprav; komunalna skupnost naj bi se odrekla delu sredstev za skupno rabo, v družbe-

letih, kar grizljajo jabolko sosedskega spora, bi v Idriji pač že lahko pokazali vsaj kakšen droben korak k pridobitvi nove lokacije odlagališča, ne pa le obljudljali in nič naredili, zraven pa se še kar naprej sklicevali na potrebno strpnost.

H. Jelovčan

Premalo beremo domače avtorje

Ponavadi se ljudje določenih stvari spomnimo samo še ob čisto določenih trenutkih. Tako Slovenski kulturo z velikimi besedami ter različnimi dejanji častimo v zadnjem času predvsem in zgolj okrog 8. februarja.

Na ta dan, malo prej ali malo kasneje pripravljamo različne recitale, priložnostne svečanosti, delimo različne nagrade. Besedico kultura pravzaprav srečamo na vsem koraku. Ko pa obrnemo koledar in pričnemo odštevati marčne dni pa je že marsikaj povsem drugače. Velike besede so pozabljene, prireditve se porazgubijo. Spet pristanevemo v realnosti. Ni denarja, pomoči, prostora in podobnega.

Naše tokratne sogovornike smo povprašali o tem in postavili vprašanje, zakaj po njihovem mnenju praznjujemo za slovenski kulturni prazniki dan pesnikov smrti ne rojstva.

Marija Križnar, knjigarna Simon Jenko Kranj: »Dan smrti zato, ker mislim, da je bilo takrat Prešernovo delo že zaključeno in on kot pesnik že pomemben. Sicer mislim, da se ljudje ob 8. februarju le malo bolj spomnijo na knjige, na različna literarna dela. V teh dneh je tudi v naši knjigarni večji promet, kar vsekakor potruje prejšnjo misel.«

Vlasta Slak, Svet knjige Kranj: »Z dnevnim smrti je jasno tudi človekovo dotedanje delo. Tako nekako je tudi s Francetom Prešernom, ki je veliko naredil ne samo za naš narod, temveč tudi šire.«

Danes ljudje premalo, sploh pa Slovenci, beremo domače avtorje. Vse prevečkrat opažam, da se sprašuje samo po tujih naslovin. Zakaj?

Mirko Derlink, upokojenec: »Kaj niso naslopi smrtni dnevi bolj poznanici kot pa rojstni, mislim, da ne gre za običaj, ki je poznani samo pri nas. Rekel bi še, da Slovenci marsikaj izgubljamo svoj narodni jezik, spomnimo se samo zveznega organova v Beogradu. Tako domačega jezika kot slovenske kulture naslopi ne znamo dovolj ceniti.«

Franc Drolc, Osrednja knjižnica Kranj: »Z obeleževanje Prešernovega rojstnega dne z Gojenjskim muzejem že nekaj časa pripravljamo akcije, ki pa so očitno premalo opažene, podobno kot akcije nekaterih srednjih šol.«

Prešernov praznik?

Več srčne kulture, akademskega obnajanja, manj poniglavosti, manj nasilja, pa bo naš vsakdan prerasel v tisto, kar sedaj proslavljamo samo dan, ali teden.

Vine Bešter

Foto: F. Perdan

Bolnišnice varčujejo

Zapornica na regijski meji

Največje denarno breme zdravstva je bolnišnično zdravljenje, zato toliko prizadevanja, da bi ga v imenu varčevanja zmanjšali. Največji strošek pa so tisti bolniki, ki se zdravijo v bolnišnicah zunaj regije.

Gorenjsko bolnišnico so razmere že pred časom prisilile k varčevanju, tako da jim varčevalni program zdravstva za to leto, ki ga skupščina sicer ni sprejela, ne pomeni prav nič novega. Že lani so si naložili breme omejevanj hospitalizacije, ki je v večini medicinskih vejah pod republiškim povprečjem. Analiza, ki so jo napravili za lanskih deset mesecev, kaže, da so po stopnji hospitalizacije (koliko ljudi se zdravi v bolnišnici na 1000 prebivalcev) v vseh poglavini medicinskih panogah (internistiki, kirurgiji in pedijatriji) pod normo, le v ginekologiji in porodništvu nad njo. Gleda na to, da si na vse krije pripravljamo spodbujati rojstva, je to tudi razumljivo. Žal pa izstopa tudi onkologija, kajti rakovih obolenj drugače verjetno ni moč obvladovati. Tudi z bolniškimi oskrbnimi dnevni na Gorenjskem ne razsipa, razen v onkologiji. Enako velja za povprečno ležalno dobo, ki je povsod, celo v onkologiji, nižja kot nalaga republiško povprečje. Resda se vse občine ne drže enako strogo teh določil, tako je hospitalizacija v radovljški in jesenški občini višja kot drugje. Od tod je do bolnišnice pač najbližje, pa zdravniki najbrž lažjega srca izstavijo napotnico začinko.

V domači bolnišnici domala ni več rezerv. Pač pa so, odkar v zdravstvenih blagajnah prede pajek, zlasti natančni pri omejevanju odliva domačih zavarovancev čez regijsko mejo. Opravilo, da gorenjskim bolnikom,

ki imajo morda več zaupanja kot v domačo bolnišnico in ono v Ljubljani, v Medvodah postavljajo zapornico, so cene. Čeprav najbrž niso več rosnos sveže (s konca lanskega leta), le nekaj najočitnejših številk za primerjavo: medtem ko velja dan ležanja na internem oddelku na Ježenicah nekaj čez 41 tisoččine v 56 tisoč v Ljubljani. Združenstveni skupnostim se te razlike krepko poznavajo, zlasti še, ko zdravljenje v Kliničnem centru plačujejo na storitven način, ne proračunsko kot domače, in tudi krčevito prizadevanje, bi domače »primere« obdržali jesenški bolnišnici. Za tiste, imajo Ljubljano bliže kot Jesenice, to seveda ne more veljati isti meri. Škofjeločani, denim večkrat prestopajo »mejo«, ter primerni pa so tudi stroški, jih imajo za bolnišnico zdravljenje.«

D. Z. Žleb

MERKUR

ZIME ŠE NI KONEC — OSKRBITE SE S KURJAVO!

S takojšnjo dobavo, brez čakalne dobe vam po zelo ugodnih kreditnih pogoju nudimo:

- PREMOG LIGNIT VELENJE KOSI cene 78.000 din/t
- PREMOG RJAVI TRBOVLJE KOSI cene 139.000 din/t
- PREMOG RJAVI ZENICA KOSI cena 138.000 din/t

Naročila sprejemajo prodajalne:

- KURIKO, Naklo tel.: 47-000
- UNIVERSAL, Jesenice tel.: 81-484
- ŽELEZNINA, Radovljica tel.: 75-670
- ŽELEZNINA, Bled tel.: 77-359
- MERCATOR, Tržič tel.: 50-894

IZKORISTITE MOŽNOST PLAČILA V 5 OBROKIH S (SAMO) 13% OBRESTI MI!

M — KŽK GORENSKE

TOZD Komercialni servis Kranj

OBVESTILO REJCEM MALIH ŽIVALI IN OSTALIM KUPCEM

V našem skladišču pred železniško postajo v Kranju vam ponujamo po ugodnih cenah:

krmila za piščance, krmila za nesnice, ostala krmila, pesne rezance — brikete, koruzo, pšenično krmilno moko, oves, jedilno olje in jajca.
Skladišče je odprt vsak dan od 7. do 14. ure, ob sobotah od 7. do 12. ure. Informacije po telefonu 21-652. Se priporočamo!

Škofja Loka, 1. februarja — Na slikarski razstavi Pavleta Sedeja, ki so jo v ponedeljek zvečer odprli v škofjeloški knjižnici, so se zbrali številni ljubitelji likovne umetnosti. V kulturnem programu se je s svojimi pesmimi predstavil Franc Kopča, na kitaro pa je zaigral Bojan Valentinčič. Razstava slikarja samouka Pavleta Sedeja bo v loški knjižnici do začetka marca.

V. S.
Foto: F. Perdan